

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

Szerkesztői Csoport / Editorial Group

Tropical. Travel & Lifestyle

Eredeti közlés /Original publication

Budapest, 2018, XXI. szám, 112 old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.003.412

Dátum/Date: 2019. február / February

filename: TropicalMagazin_2018_XXI

Ezt az információt közlésre előkészítette

/This information prepared for publication by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document:

Szerkesztői Csoport / Editorial Group: Tropical. Travel & Lifestyle, 2019,

pp. 1–114. old., No. 000.003.412, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Közkönyvtárakban / In public libraries

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, a Tropical Magazin 2018/XXI. száma, lásd a tartalomjegyzéket

African studies in Hungary, 2018/XXI number of Tropical Magazine, see table of contents

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK-
DOKUMENTUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE

ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikaisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

Tropical

www.tropicalmagazin.hu

Travel & Lifestyle

Marokkó
menő szörfös
helyei

Morocco's cool
surfing venues

Úti tanács:
Aludjon Luke
Skywalker
szobájában!

Travel tip: Sleep in
Luke Skywalker's room!

Afrika
legszebb
modern
városa

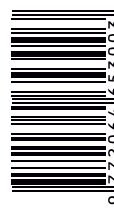
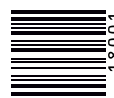
Africa's nicest
modern city

Festy
in
Style

Tengerre kapitány,
Észak-Afrika az irány!

On board captain, we're off to North Africa!

€5
1390 HUF
\$5
ISSN 2064-6534

9 772064 653003

ONRIVER HOTELS
MS MARIBELLE****

A négycsillagos OnRiver Hotels MS Maribelle**** egyedülálló élményt nyújt a Dunán, kiemelkedve a már megszokott városi szállodák tömkelegéből.

Célunk, hogy a hozzánk érkező vendégek budapesti tartózkodása olyan feledhetetlen élmény legyen, amelynek során valóban átélhetik a város és a Duna varázsát.

Ha magas minőségű pihenésre vágyik egy különleges helyszínen, válasszon minket!

OnRiver Hotels – MS Maribelle ****

H-1027, Budapest, Angelo Rotta Rakpart | Tel.: +36 (30) 340 7686 | E-mail: frontoffice@maribelle.hu

Web: www.maribelle.hu

Dear Reader!

Kedves Olvasó!

North Africa! For us who are used to Black Africa it might be a bit too "white", it might not be such big culture shock as the sub-Saharan region of Africa, nevertheless it is an exciting region that is getting more and more attention in Hungary.

Morocco, as the guest of honor, will present itself at Hungexpo, and rumor has it that perhaps this country will be followed by Algeria, its neighbor rich in UNESCO heritage sites, oases and pictographs! Tropical Magazine is always worth reading through, especially if Africa is in its focus! As it is the African continent that needs promotion most of all, something that Tropical Magazine provides to counterbalance the bad press it gets. And if while reading through the columns one is put in the mood for a little African ambience, they don't need to go too far, it's enough to simply visit the Hungexpo and check out the 7th HTCC Africa Exposition and Fair at the beginning of March.

by Ildikó SZILASI, Africa expert, utazzafrikaba.hu

Észak-Afrika! Nekünk, „fekete-afrikásoknak” kicsit talán „fehér”, talán nem annyira „kultúrsokkos”, mint a szubszaharai Afrika, de mindenképp egy izgalmas régió, amely egyre több figyelmet kap Magyarországon is. Marokkó mint az Utazás Kiállítás díszvendége mutatkozik be idén, és arról is csicseregnek a madarak, talán ezt a sort egy másik, UNESCO kulturális örökségvédelmi helyszínekben, oázisokban és sziklarajzokban gazdag szomszédja, Algéria folytatja majd. A Tropical Magazint mindig érdemes lapozni, de ha Afrika áll a fókuszban, akkor pláne. Hiszen az afrikai kontinensnek van leginkább szüksége a negatív médiát ellensúlyozó promócióra, pozitív hírekre, amit a Tropical Magazin is képvisel. Ha pedig a hasábok olvasása közben kedve támad egy kis afrikai hangulathoz, nem kell messzire mennie, elég, ha ellátogat a HUNGEXPO-ra, a 7. HTCC Afrika Expo és Vásárra március elején.

Szerző: SZILASI Ildikó, Afrika-szakértő, utazzafrikaba.hu

Tropical®

Travel & Lifestyle

www.tropicalmagazin.hu

CONTENTS FEBRUARY 2018

7 COUNTRY IMAGE The most beautiful cities of the Roman Empire

A Római Birodalom
legszebb városai

42

TROPICAL REPORT

Interview with
Georgina Póta
Interjú Póta Georginával

26

CULTURE

The Journey to the Black Pharaohs' Land
Utazás a fekete fáraók földjére

50

DELUXE

Astonishing hotels in North Africa
Lenyűgöző hotelek Észak-Afrikából

32

LIFESTYLE My Morocco

Az én Marokkóm

46

STAR INTERVIEW

Interview with Tamás Sipos F.
Interjú Sipos F. Tamással

56

FOOD AND DRINKS

**Culinary adventures
in Maghreb countries**

Kulináris kalandozások
a Maghreb országában

64

HOW TO

Morocco – an ideal destination for Hungarian tourists
Marokkó – ideális úti cél a magyar turistáknak

76

INTERESTING

Travel tip:
Sleep in Luke Skywalker's room!
Úti tipp:
Aludjon Luke Skywalker szobájában!

88

INTERESTING

**The Moroccan Horse
and Equestrian Festival**

A lovak és lovasok marokkói ünnepe

100

LUXURY

**On board captain, we're off
to North Africa!**

Tengerre kapitány, Észak-Afrika az irány!

94

FASHION

Festy in Style

104

MEN'S CHALLENGE

Morocco's cool surfing venues

Marokkó menő szörfös helyei

2018/XXI.

HU ISSN 2064-6534

PUBLISHER

GLOBE MEDIA
1027 Budapest, Fő utca 73.

EDITORIAL STAFF FOUNDER

Sándor BALOGH

EXECUTIVE DIRECTOR

Bence RINGER
László SZAKAL

COMPANY GROUP EDITOR IN-CHIEF

Dr. Róbert Richard KISS

EDITOR IN-CHIEF

Roland SZABÓ

EDITORIAL STAFF

Sándor BALOGH
Klaudia BALOGH
Imre DOBOS
Mária FINCZICZKI
László SZAKAL
Éva SZERBIN
József VÁGI

FASHION EDITOR

Anita SZABÓ-KÖRÉ

SALES MANAGER

Imola ROSTÁS
sales@tropicalmagazin.hu

PHOTOGRAPHER

Kristóf BALOGH

JOURNALISTS

Klaudia BALOGH
József BETHLEN
Péter BEZI
Ildikó KARAKAI
Petra SÁROSSY
Zoltán SIPOSHEGYI
Prof. Dr. József STEIER
Anita SZABÓ-KÖRÉ
Ildikó SZILÁSI
Tamás SZÜCS
Cseperke Orsolya TIKÁSZ

LAYOUT EDITOR

László BODOLAI

TRANSLATION

Szonja BALOGH

MAKER-UP

Alfa Press Design Kft.

PRESS

Premier Nyomda Kft.

DISTRIBUTOR

Lapker Zrt.

SPREADING/ TERJESZTÉS

LAPKER Zrt. – in the shops of Relay/Inmedio/Auchan/Tesco/Kaisers/ Spar/Interspar networks. The magazine comes out every two months. You can subscribe to the magazine at the address of the editorial of ce and on the following e-mail address: info@tropicalmagazin.hu
LAPKER Zrt./Realy/Inmedio/ Auchan/Tesco/ Kaisers/Spar/ Interspar hálózatok üzleteiben. Megjelenik kéthavonta. Előfizethető a szerkesztőség címén és az alábbi e-mail-címen: info@tropicalmagazin.hu.

ALL RIGHTS RESERVED/ MINDEN JOG FENNTARTVA!

Tropical magazine is a registered brand and property of Globoport Media Holding Kft. The published content and the photos must not be used without the publisher's prior written consent. The publisher assumes no responsibility for the advertisements published in the magazine. The publisher assumes no responsibility either for any manuscript or photograph sent to us unsolicited. A Tropical magazin bejegyzett védjegy a Globoport Média Holding Kft. tulajdona. A lap teljes vagy részbeni tartalmának, illetve a lapban leközölt képeknek bármilyen más utánozkölése kizárólag a kiadó előzetes írásbeli hozzájárulásával lehetséges. A lapban leközölt hirdetések tartalmaért a kiadó semmiféle felelősséget nem vállal. A meg nem rendelt kéziratok és képek megőrzéséért a kiadó nem vállal felelősséget.

COLLABORATION:

ahu.hu, kozepsuli.hu, gatrokonyha.hu, pikanteria.hu, sarkozjakos.com, cyberpress.hu, lokal.hu, Origo.hu, olimpiajatekok.eu, blikk.hu, life.hu, minap.hu, szerlelmagyarorszag.hu, i.szallas.hu, vizipolo.hu, visitvisegrad.hu

Africa is the third largest continent on the Earth (right after Asia and America), it makes up one-fifth of all land. Its peoples speak many various languages (800-1000 approximately), probably more than the inhabitants of the other continents.

This continent was not discovered since it was the birth crib of humanity, the process of evolution into man started here millions of years ago and the descendants of prehistoric people spread out to populate the globe from here.

Documented journeys started 4,000 years ago, the Pharaohs ruled Egypt then.

Africa became the favourite place for European adventurers and travellers, for quite some time it was only scientists and researchers who dared to enter deeper and deeper inside the continent.

Hungarians also contributed to the discovery of Africa, the activity of Samuel Teleki, László Magyar and László Almásy brought appreciation for Hungary.

You can find everything on the continent that you may need during a vacation, delectable weather, amazing landscape, gorgeous beaches, modern accommodation and of course superb kitchen. The African continent has an exceptionally rich variety of minerals, gold, diamonds, unique fauna and flora.

Additionally, it offers plenty of adventures of a lifetime, let it be an exciting safari or scuba diving in the vicinity of white sharks.

Africa has an advanced culture where one can admire nature untouched and it may have new experience and the knowledge of both the ancient and the new world in store for everyone.

I wish you a pleasant reading!

Afrika a világ harmadik legnagyobb földrésze (Ázsia és Amerika után), az összes szárazföld egyötödét teszi ki. Népei valószínűleg több különféle (800-1000-féle) nyelvet beszélnek, mint bármely más kontinens lakói.

Ezt a földrészt hagyományos értelemben nem fedezték fel, ugyanis ez az emberiség bölcsője, itt történt évmilliókkal ezelőtt az emberré válás folyamata, és innen széledtek szét az ősemberek utódai benépesítve az egész Földet.

Az írott utazásokat körülbelül négyezer évvel ezelőttre tehetjük, ekkor már fáraók uralkodtak Egyiptomban.

Afrika az európai kalandvágyók és utazók kedvenc színtere lett, egy ideig csak természettudósok és kutatók merészkedtek egyre beljebb a földrész belsejébe.

Magyar vonatkozásai is vannak a felfedezéseknek: Teleki Sámuel, Magyar László és Almásy László munkássága megbecsülést hozott Magyarország számára.

A kontinensen megtalálható minden, amit az ember kívánhat egy vakáció alkalmával: kellemes időjárás, lenyűgöző tájak, nagyszerű strandok, modern szállások és persze a szuper konyha. A természet kivételesen gazdag ásványkincskészlettel, arannyal, gyémánttal, egyedülálló állat- és növényvilággal ajándékozta meg.

Emellett rengeteg olyan kalandot is kínál, melyek életre szóló emlékként maradnak meg majd az idelátogatókban, legyen az egy izgalmas szafari vagy egy bűvárkaland a fehér cápák közelségében.

Afrika fejlett kultúrával rendelkezik, ahol a természetet érintetlen formájában csodálhatjuk meg, és mindenki számára tartogat élményeket, új ismereteket az ősi és új világról.

Kellemes olvasást kívánok!

by Roland SZABÓ, Editor in-chief

Szerző: SZABÓ Roland, főszerkesztő

The most beautiful cities of the Roman Empire

A RÓMAI BIRODALOM LEGSZEBB VÁROSAI

Wherever you go from the United Kingdom to Syria, from Romania to Portugal you can easily meet with remnants of the past Roman Empire but it isn't that easy to find a city from the ancient times which survived almost wholly in its original Roman form. They are best to be found in North Africa

by Tamás SZÚCS,
Journalist specialised in foreign politics

Római emlékekkel sokfelé találkozunk Nagy-Britanniától Szíriáig, Romániától Portugáliáig, de teljes egészében, szinte eredeti formájában fennmaradt római város igen kevés van – az is jobbára csak Észak-Afrikában.

Szerző: SZÚCS Tamás,
külpolitikai újságíró

We heard the stories of how the Romans ended up in Africa, there were three Punic wars. In the history of Africa in the Roman times sowing Carthage with salt was only the first step. The area of today's Algeria and (North) Morocco was ruled by vassal Berber kings for long years afterwards. The last one of them, Juba II got deeply entangled in Roman politics, he married Cleopatra Selené II, the daughter of Cleopatra and Marcus Antonius. Juba reigned only by the mercy of the Romans.

The area was finally annexed to the Roman Empire in the last years of the Republic. Afterwards, the area began to adapt to the Roman Empire rapidly. Agriculture and trade were thriving. Africa was the main source of grain and olive oil transported to Italy and Hellas. Africa gave many emperors to the Roman throne, it shows how well the area integrated into the Roman Empire. The reason that Roman cities have been preserved in a good state is the expansion of history after the fall of Roman civilization - migration, the Byzantine wars and later the Arab conquest made the Empire's economic unity disintegrate, Africa was not able

to maintain the standard of living of so many people as before that's why many cities became deserted. In the Middle Ages the new Arab-Berber cities were built in different locations. Many cities on the Northern coast of the Mediterranean survived as the ruins of the old settlement were used to build the new one. However, there are not many of them in Africa (Tingis/Tanger, Hippo Regius /Annaba, Setifis /Setif). The rest of them have become the most gorgeous remnants of the world.

'THE BEAUTIFUL'

Djémila. Its Arab name means 'beautiful', which is not a lie. Cuicul, its original name shows that the city was built by people before the Romans. It's a 3-hour drive away on the highway from Algiers and about half an hour away from Setif, the county seat. The last 24 kilometres after leaving the highway is really spectacular, the road winds among the smaller mountains of the Atlas. You would not consider the scenery here typically African at all. Green affluent mountains with evergreen woods, almost as if we were

Arról, hogy a rómaiak hogyan kerültek Afrikába, elég sokat hallottunk – volt ugye a három pun háború. De a római Afrika történetében csak az első lépés volt Karthágó bevetése sóval. A mai Algéria és (észak) Marokkó területét sokáig még a numida (berber) vazallus királyok igazgatták. Az utolsó, II. Iuba, aki már teljesen belegabalyodott a római nagypolitikába, feleségül vette Cleopatra és Marcus Antonius lányát, II. Cleopatra Selenét, és már a rómaiak kegyéből uralkodott. Véglegesen csak a köztársaság utolsó éveiben csatolták a területeket Rómához. Innen kezdve aztán a terület rohamos ütemben lett igazán római. A mezőgazdaság virágzott, a kereskedelem szintén – Afrika látta el Itáliát és Hellászt is gabonával, olívaolajjal. Hogy milyen jól integrálódott a birodalomba a terület, jól mutatja, hogy Afrika ráadásul számos császárt is adott. A római városok megmaradásának titka pedig jórészt az volt, hogy a történelem a római civilizáció bukásával itt is szélesebbé vált – a népvándorlás, a bizánci háborúk, majd az arab hódítás során a birodalom gazdasági egysége megbomlott, Afrika már nem tudott annyi embert eltartani olyan

in Italy. No wonder the Italian settlers felt quite home there. One cannot see any glimpse of the city first, the ruin meadow starts next to a village which is prettier than the average, but one can see the entrance first. After a short walking distance, we can reach the point where one can have the best view of the city. Cuicul never was a big place, this area where originally the numids (the ancestors of the Berbers) had lived was inhabited by veteran Roman legionaries in the first century. The name of the town was given by the numids and its plan was structured by the Roman veterans. The fact that the Roman Empire was -as we would call it today- a globalized country, is proved by the fact that it was the descendants of Cuicul who would later become the governors of Britannia, Mesopotamia and Egypt. Like in every Roman city two main roads constitute the axes of Cuicul.

There used to be smaller and bigger sized shops and places to eat along both roads. At the crossing of Cardo and Decumanus there was the Forum, the Etruscan churches of the Capitolium. Not only these buildings survived in a very good state but the baths downtown, too.

What you can see today is not from the first century. Most of the buildings are from the time of Septimius Severus, who was born in present day Libya, and came from a family of Italian ancestors on his mother's side and and Punic ancestors on his father's side. Other buildings were built during the reign of Caracalla. A temple was devoted to the Severuses; Caracalla was given a triumphal arch next to the newly rebuilt Forum. Cuicul was mentioned for the last time around the time of Justinianus, when Romans conquered parts of Africa back. Later people left the city obviously in an organised way. They did not stay there until the Arab conquest, which was good because no settlement was built on its ruins later.

'THIS IS LIFE'

Unlike Djémila, Timgad is located in a truly African landscape, at the border of the Sahara. The surroundings is no

életszínvonalon, mint régen, a városok egy része így elnéptelenedett. A középkorban aztán az új arab-berber városok gyakran másutt alakultak ki. Míg a Földközi-tenger északi partján szinte mindenütt a római város élt tovább (így a romokból épült az új város), Afrikában kevés ilyen van. (Tingis/Tanger, Hippo Regius/Annaba, Setifis/Sétif.) A többiek ma a római világ legszebb emlékei lettek.

„A SZÉP”

Djémila. Arab neve egyszerűen annyit tesz „szép”, és ezzel nem is hazudtak. Eredeti neve Cuicul, ami viszont jól mutatja, hogy itt még a rómaiak előtti népesség alapította a várost. Algirtól jó három óra az autópályán, a legközelebbi megyeszékhelytől, Sétiftől kb. fél óra. Az utolsó 24 kilométer, amit már a lehajtó után teszünk meg, igazán látványos – az Atlasz előhegyei közt kanyarog az út. Ha van maximálisan nem afrikai kinézetű táj, akkor ez az. Dús zöld hegyek, örökzöld erdőkkel, mintha Itáliában járnánk – nem is csoda, hogy az itáliai telepések kimondottan otthon érezték magukat. Maga a város nem látszik elsőre, egy, az átlagosnál csinosabb falu szélén kezdődik a rommező, de először csak a bejáratot pillantjuk meg. Aztán egy kis sétaúton jutunk el oda, ahonnan már csodás látvány tárul eléink. Cuicul sosem volt nagy város, a környékre, ahol eredetileg numidák

(a mai berberök ősei) laktak, az első században telepítettek le egy csapat római légiós veteránt. A hely nevét az őslakosok, a település római formáját a betelepülők adták. Hogy mennyire – mai szóval – globalizált ország volt a Római Birodalom, jól mutatja, hogy a Cuiculból elszármazottak közül volt, aki Britannia, volt, aki Mezopotámia és Egyiptom kormányzója lett. Ahogy minden római városban, itt is két főút adta meg a város alapját.

Az utak mentén egykor mindenütt kisebb-nagyobb boltok, kifőzdék sorakoztak. A Cardo és a Decumanus metszéspontján pedig ott a Forum, a capitoliumi triász templomaival. Cuiculban nemcsak ezek maradtak meg kiváló állapotban, hanem a szintén a belvárosban elhelyezkedő fürdők is.

Amit ma látunk, az már nem az első századi állapot. Az épületek egy része a mai Líbia területéről származó, anyai részről itáliai, atyai részről pun családból származó Septimius Severus idején épült, a maradék Caracalla uralkodása alatt. A jótevő Severusoknak templomot is szenteltek, Caracalla pedig az újjáépített Forum közelében kapott egy szép diadalívet. Cuicul utoljára Justinianus idejében említik, amikor a rómaiak visszafoglalták Afrika egy részét. Utána – láthatóan rendezetten – elhagyták lakói. Az arab hódítást már nem várták meg. Ez az ókori városnak csak jót tett – nem települtek rá a későbbi korok.

less dramatic. The south slopes of the Atlas mountains rise out of the desert here. This is the region of the Aures river, one of the most beautiful places in Algeria.

Although its name is not exactly Latin - Timgad means mountain in Berber - the city the full name of which is Colonia Marciana Ulpia Thamugadi, was a greenfield investment. The goal of Caesar Traianus was to colonise the periphery of the Empire pushing the border of the Roman Empire slightly to the south. That's why he settled 15,000 veterans here. Thus the city - shown clearly based on the layout of the city - fully follows the Roman urban planning trends. The city could not be any more Roman. One can find a Forum and a theatre with 3,500 seats there. On the main street next to the smaller shops one can find 3 markets, each of them specialized in various commodities. One of them still has the neatly carved stone stalls. There

are also baths (exactly twelve) and my personal favourites, the specific areas of community life, the public toilets. The fact that here, almost in the middle of nowhere, bath culture used to flourish proves not only the incredible technical standards of this era. Fresh water was gained from the mountains, they used to heat it up if needed and the sewage water was conducted in sewerage.

It is also a proof of the fact that it was only the provision of good public services that could attract newcomers to remote provinces, just like these days. Good quality entertainment was also a requirement so the city had a large library and a theatre as well. A person called Iulius Quintianus gave the money to build it, the library in Ephesus was the example. Experts believe that it had at least 3000 scrolls in the city's heyday.

The inseparable, somewhat syrupy topos - i.e. if only these stones could

„EZ AZ ÉLET”

Djémilával ellentétben Timgad már igazi afrikai tájon van – a Szahara határán. A környék nem kevésbé drámai. Az Atlasz déli lejtői emelkednek ki az egyre sivatagosabbá váló tájból. A környék, az Aurés-folyó vidéke Algéria egyik legszebb tája. Bár a név itt sem éppen latin – Timgad hegyet jelent berberül –, a város, teljes nevén Colonia Marciana Ulpia Thamugadi, zöldmezős beruházás volt. Traianus császár célja a birodalom peremvidékének kolonizálása volt, a római civilizáció határainak kicsit délebbre tolása, ezért telepített ide 15 000 veteránt. Így a város – alaprajzán is látszik – teljes mértékben követi a római várostervezési trendeket. A város ennél rómaibb már nem is lehetne. Van benne 3500 férőhelyes színház, forum. A főutca kis boltjai mellett volt még három, különböző árukra szakosodott piac – az egyiken még állnak a csinosan kőből faragott standok is. Fürdők (szám szerint tizenkettő), sőt itt vannak kedvenceim, a közösségi élet sajátos színterei, a közös nyilvános vécék.

Hogy itt, kvázi a semmi közepén is virágzott a fürdőkultúra, az nem csak a kor hihetetlen technikai felkészültségét bizonyítja. Friss vizet hoztak a hegyekből, azt felmelegítették, ha kellett, majd szépen elvezették a szennyvizet. Annak is ékes bizonyítéka, hogy akár csak a modern időkben, csak a jó közszolgáltatások ígéretével és megvalósításával lehetett barátságtalan vidékekre csábítani az embereket. Kellett például a színvonalas szórakoztatás is – a színház mellett egy komoly közkönyvtára is volt a városnak. Egy bizonyos Iulius Quintianus adta rá a pénzt, mintának pedig az ephesusi könyvtárat vették. A szakértők úgy számítgatják, hogy legalább 3000 tekercset tarthattak benne a város fénykorában.

Az ilyen helyeken óhatatlanul felmerülő, kissé szirupos toposz – ó, ha ezek a kövek mesélni tudnának arról, kik is éltek itt! – itt sajátos értelmet nyer. Egy kő ugyanis tud mesélni, az egyik piac két oszlopa közé a kőbe vésték egy versikét:

VENARE LAVARE
GODERE RIDERE
OC EST VIVERE

Vagyis:

*Vadászni, fürödni,
örülni, nevetni,
ez az élet!*

Az örömnak pár száz év után vége szakadt. Timgad csak addig élt, amíg a nagy birodalom, amely életre segítette, életben is tartotta. I.sz. 535-ben Solomon, I. Iustinianus tábornoka, aki a vandálokat kergette ki Afrikából, már elhagyatva találta. A berberék néha tábort ütöttek benne, de igazából csak 1881-ben fedezte fel magának újra a nagyvilág.

CAMUS NYOMÁBAN

A harmadik város – egyben a harmadik világörökségi helyszín – karakterében megint teljesen más, mint az előző kettő. A hely maga a tömény mediterrán romantika. Albert Camus így ír róla: „Tavasszal az istenek Tipasába költöznek, és beszélgetnek a

COUNTRY IMAGE

tell stories - has a real meaning here.
There is a poem carved in stone on one
of the two columns of a market:
VENARE LAVARE
GODERE RIDERE
HOC EST VIVERE

In rough translation:

*To hunt, to bathe,
to have joy, to laugh,
this is life!*

Joy was over shortly after a couple
of hundreds of years. Timgad was
alive while the Empire existed, it
was brought to life and kept alive by
the Empire. In 535 AD Solomon, the
general of Justinian I, who chased the
vandals away from Africa, found the
city empty. The Berbers set up camps
here from time to time but the world
discovered the city again only in 1881.

IN CAMUS' FOOTSTEPS

The third city - also a World Heritage
site - has an entirely different character
than the previous two. The city is pure
Mediterranean romanticism. Albert
Camus said 'in the spring, Tipaza is
inhabited by Gods and Gods chat in the
sun and there is the scent of absinthe
leaves, the silver armor of the sea, the
raw blue sky, and the ruins are covered
with flowers and light...'

The city is fairly close to Algiers – only
70 kilometres away- and is close to the
image of a seaside holiday resort that
we know in other parts of the world.
There are many hotels, restaurants,
cafes with terraces and many tourists
(local ones) here. The history of the
city is similar to that of the above
two cities. The original Punic fishing
village was raised to the rank of a
„municipium" by Caesar Claudius, later
it was raised to the rank of a „colonia".
The obligatory Roman buildings were
built up at the best possible location, at
the seaside with the view of the bay.
Christianity became the main religion
in the 4th century - thanks to Saint
Salsa (not a joke, this was his name)
- the biggest church was dedicated
to him. Salsa clashed later with the
vandal king who wanted to appoint
an Arian bishop to his position. Salsa
was executed (so he became a saint
and a martyr) and not much later the
city was destroyed by the vandals in
a vandalistic way. The ruins of the
city were used as quarries for a few
hundred years so it is not as intact
as Djémila or Timgad. However, the
surrounding of Tipaza takes everything,
the trees have not been cut down (a
very good decision) and it gives the site
the feeling of a „saint grove".

In 1857 when the French became quite
interested in Algeria, they discovered
the area again and they fell in love with
it in a blink. The villas, summer homes
started to grow out of the ground, the
railway network followed them. The
new city grew around the ruins which
are in the middle of the city now.

napon, ürm illata száll, a tengert ezüst
borítja, az ég kékesfehér, a romokat
pedig elborítják a virágok és a fény..."

A város meglehetősen közel van
Algírhoz – 70 km –, és még a
leginkább emlékeztet arra, amit a világ
más részein tengerparti üdülőhelynek
ismerünk. Vannak szállodák, éttermek,
különs kávézók, és jó pillanatokban
tengernyi (helyi) turista. A város
története sokban hasonlít a két
előzőre. A pun halászfaluból Claudius
császár csinált előbb municipiumot,
amelyet utódai emeltek colonia
rangjára. Felépültek a római városok
obligát épületei – természetesen itt is
a legszebb helyen, a tengerparton, ahol
az öbölre van kilátás.

A 4. században itt is uralkodóvá vált
a kereszténység – hála Szt. Salsának
(nem vicc, tényleg így hívják, ráadásul
férfi szent) –, neki szentelték a város
legnagyobb templomát is: Salsa
aztán összetűzésbe került a vandál
királlyal, aki egy ariánus püspököt akart
kinevezni a helyére. Salsát kivégezték
(így lett mártír és szent), nem sokkal
utána pedig a várost is – vandál
módon – lerombolták a vandálok.
Mivel utána jó pár száz évig kőfejtőnek
használták a romokat, így azok sokkal
kevésbé épek, mint Djémilában vagy
Timgadban. A környezet viszont
mindent visz, a fákat nem vágják ki (jól
tették), így a helynek elképesztő „szent
liget” hangulata lett.

1857-ben, amikor a franciák már
erősen érdeklődtek Algéria iránt,
újra felfedezték a helyet, és egyből
megtetszett nekik. Ekkor kezdtek
épülni a villák, nyaralók, amiket aztán
hamarosan követett a vasút. A romokat
pedig hamar körbenőtte az új város,
amelynek most már a kellős közepén
vannak.

ARRUPU

• WINE OR WINE NOT •

1077 BUDAPEST, KIRÁLY U. 39. • +36 30 193 3000

Where Columbus and his company sailed from: Portuguese and Spanish colonial cities in Morocco

AHONNAN KOLUMBUSZÉK ELINDULTAK:

**PORTUGÁL ÉS SPANYOL
GYARMATVÁROSOK MAROKKÓBAN**

by Tamás SZŰCS, Journalist specialised in foreign politics

Szerző: SZŰCS Tamás, külpolitikai újságíró

Morocco has become a really touristy place in recent years. And now we're also adding to it. Two low-budget airlines have launched direct flights from Budapest to Morocco.

If I'm not mistaken, the Kingdom will be the main attraction for Hungarians in the winter season. But where to go if we don't want to see so many tourists? This is what we're giving ideas for.

Marokkó igencsak turisztás hely lett az elmúlt években. Erre még ráteszünk most mi is egy lapáttal. Két fapados is indított közvetlen járatot Budapestről Marokkóba. Ha nem csalódom, a királyság lesz a téli szezon slágere hazánkban. De hova menjünk, ha nem akarunk turistatömegeket látni? Erre adunk most ötleteket.

Morocco is a really diverse country. Besides the strongly marked African-Saharan cities, Marrakesh with its unique atmosphere, Fez or the main coastal cities there are those, now small (previously sizeable) cities that seem to take us back to Europe's early modern period. And it's like this. Asilah, El Jadida and Essaouira are remains of the era when Europe – more precisely Spain and Portugal – set off to conquer the world. Spanish and Portuguese boats were sailing close to the shore as long as they could in order to get food before taking off for the long journey of crossing the ocean in the trade wind and drifts, or to sail along the Sahara. From this point of view, the Moroccan coast is excellent, as the so called trade winds blow here and water provenances can also be found. Having conquered the Iberian Peninsula, conquest and discovery continued. They were going

Marokkó igazán változatos ország. A markánsan afrikai-szaharai városok, az egészen sajátos hangulatú Marrakesh, Fez vagy a partvidék nagyvárosai mellett ott vannak azok a ma kicsi (korábban méretes) városok, amelyek mintha Európa kora újkorába vinnének vissza. Mert így is van. Aszila, El-Dzsadida és Esszauira annak a kornak az emlékei, amikor Európa – konkrétan Spanyolország és Portugália – elindult meghódítani a világot. A spanyol és portugál vitorlások a part mentén hajóztak, amíg lehetett, és kellett nekik kikötők, hogy élelmet vételezzenek, mielőtt elindulnak a nagy útra, hogy átszeljék az óceánt a passzátszelekkel és áramlatokkal, vagy hogy végighajózzanak a Szahara mentén. Marokkó partja ilyen szempontból kiváló hely, itt fújnak az ún. „kereskedelmi szelek”, és itt még vízelőhelyek is vannak. Az Ibériai-félsziget vissza(meg)hódítása után lendületből folytatódott a hódítás, felfedezés. Két irányba indultak, egyrészt elkezdték feltérképezni és birtokba venni az Afrika partjai közelében fekvő szigeteket – Madeira-tól a Zöld-foki-szigetekig –, másrészt a parton kiépíteni a megfelelő bázisokat. A lakatlan (vagy a korabeli Európához képest fejletlen őslakók által lakott) szigetek esetében ez egyszerűbb volt – de a

parti városok megszerzésének is volt előnye.

Portugália már 1471-ben megszerezte Aszilat, az egyik legészakibb erősséget, majd a felfedezések és hódítások emblematikus uralkodója, I. Mánuel király 1507-ben parancsot adott összesen hat part menti erő felépítésére. A legdélibb Santa Cruz do Cabo do Gué néven a mai Agadir volt. A két legfontosabb azonban Mogador és Mazagan. A század végére Sebestyén király már arról álmodozott, hogy egész Marokkót meghódítja. De csúful megverték a Ksazar el-Kebir-i csatában, ahol életét is vesztette. Ezzel pedig vége is lett Portugália nagy századának. A legtöbb erődöt hamarosan elhagyták, Agadirt pedig egy földrengés tette a földdel egyenlővé. Ennek a kalandos kornak – az európaiak marokkói próbálkozásának – mostanra mindössze három tanúja van.

A HÓFEHÉR VÁROS

Aszila van a legészakabbra, alig fél óra Tangertől iránytaxival. Ma kétségtelenül ultrabájos kisváros. Újvárosa kimondottan elegáns és nagyon európai. Az óvárosa pedig az egyik legszebb és legelegánsabban felújított egész Marokkóban. Pedig

in two directions. On the one hand they started to map and take possession of the islands located nearby the African coast, from Madeira to the islands of Cape Verde. On the other hand they started to build appropriate bases. In case of uninhabited islands (or the islands inhabited by indigenous people underdeveloped compared to contemporary Europe) it was easier but the conquest of the coastal cities also had its benefits.

Portugal occupied Asilah, one of the northernmost strongholds already in 1471. Following this, the most emblematic ruler of the era of conquests, King Manuel I ordered to build six coastal fortresses altogether. The southernmost one was Cruz do Cabo do Gue, today's Agadir. The two most important ones however, were Mogador and Mazagan. By the end of the century King Sebastian I was already dreaming about conquering all of Morocco. Nevertheless, he was defeated in the battle of Ksar el-Kebir, where he even lost his life. With this, the great century of Portuguese conquest was over. Most of the fortresses were soon abandoned while Agadir was razed to the ground by an earthquake. This adventurous era of European attempts in Morocco has only three witnesses now.

THE SNOW-WHITE CITY

Asilah is the northernmost city. It's only half an hour away from Tanger in a share taxi. Today, it's an undoubtedly ultra-charming small city. Its newly built town is very elegant and European. While its old town is one of the most beautiful and elegant newly renovated parts of the whole Morocco. However, it wasn't a place of great hope in the beginning. The Portuguese left the city for financial reasons as early as 1541. It was a Spanish colony for a while and a pirates' nest. One of the strangest episodes concerning the city's history is also linked to this, which is almost related to Hungary. In 1829 after Moroccan pirates took possession of the brigantine named Veloce sailing under the Austrian flag the Austrian government decided to send an expedition to Morocco to punish them. Four Austrian corvettes sailed from Trieste under the command of Francesco Bandiera, the commander of corvette (or Franz von Bandiera as he was called in Austria). They blockaded the pirates' harbor, disembarked and successfully took the ship back. In 1911 the Spanish returned and stayed until 1956. But the most thanks for what we see today or the way we see it, is to be given mainly to Mohamed Benaissa. The Moroccan politician was also a Minister for Foreign Affairs and from 1977 a Parliamentary

elsőre nem tűnt nagy reményű helynek. A portugálok anyagi okokból már 1541-ben elhagyták. Egy ideig spanyol gyarmat volt, majd kalózfészek. Ehhez kapcsolódik a város történetének egyik legfurcsább – majdhogynem magyar vonatkozású epizódja is. 1829-ben, miután marokkói kalózos hatalmukba kerítették az osztrák zászló alatt hajózó Veloce brigantint, az osztrák kormány úgy döntött, hogy büntető expedíciót küld Marokkóba. Négy osztrák korvett

representative of the city whilst from 1984 he was its mayor. He had a dream about the city's rehabilitation, and organized the art festival that called the city to life. Undoubtedly it went well, as it has become a really touristic place by now full of Spanish people who come for one-day-trips or rent some of the accommodation for a longer time. The atmosphere of the place is more bohème than Middle Eastern. It's a place definitely worth visiting when in Tanger for example. The share taxi takes us rapidly there and is really comfortable. Taxi drivers have been strictly regulated in recent years. Their cars have been replaced – there are mainly new Dacias now – and the number of passengers has been maximised. The time of the madding crowd is over.

THE QUEEN OF THE COAST

Mogador's story resembles that of Asilah only in its first couple of years of its history. The city was established most likely by the Phoenicians under the name Migdol (castle, tower). Nonetheless, it became interesting when the Portuguese fortress, the Castillo Real de Mogador was built. This wasn't long-lived either. The Portuguese handed it over to a local

hajózott ki Triesztből Francesco Bandiera (avagy osztrákosan Franz von Bandiera) korvettkapitány parancsnoksága alatt. Blokádtól alá vették a kalózkikötőt, majd partra is szálltak, és végül sikerrel szereztek vissza a hajót. 1911-ben visszatértek a spanyolok, és maradtak 1956-ig. De amit ma látunk – illetve ahogy látjuk –, azt leginkább Mohamed Benaissának köszönheti. A marokkói politikus volt külügyminiszter is, és 1977-től a város parlamenti képviselője, 1984-től polgármestere. Ő álmodta meg a város rehabilitációját, és szervezte meg azt a művészeti fesztivált, amelyik életet lehelt a településbe. Mi tagadás, jól sikerült, mára igen turistás hely lett. Teli spanyolokkal, akik egynapos kirándulásokra jönnek, vagy hosszabb időre bérlik valamelyik házat. A hely hangulata inkább bohém, mint kimondottan közel-keleti. Mindenképpen érdemes elmenni ide, ha mondjuk, Tangerben járunk. Az iránytaxi gyorsan ott van, és meglehetősen kényelmes. Az utóbbi években szigorúan szabályozták a taxisokat. Lecserélték az autókat – többnyire új Daciák futnak –, és maximálták az utasok létszámát is, a heringjellegű nyomorgásoknak immár vége.

A TENGERT PART KIRÁLYNŐJE

Mogador története csak az első pár évében hasonlít Asziláéra. A várost – akárcsak Aszilát Zlisz néven – minden valószínűség szerint Migdol (vár, torony) néven még a föníciaiak alapították, de akkor vált igazán érdekessé, amikor megépült a portugál erőd, a Castillo Real de Mogador. Ez sem volt hosszú életű. 1550-ben a portugálok egy helyi berber csapatnak, a Regergáknak adták át. Ők viszont komoly kereskedővárost csináltak belőle. A franciák először 1629-ben akarták elfoglalni még Richelieu parancsára, de nem sikerült. Marokkó királyai viszont meglátták benne a lehetőséget. Mivel a fővároshoz, Marrakeshhez ez a kikötő feküdt a legközelebb, a 18. században komoly fejlesztésbe kezdtek. De akkor mégis miért néz ki ennyire európainak? Mert III. Mohamed király egy francia építész, bizonyos Theodore Comut-t bízta meg a város megtervezésével, felépítésével. Ő pedig a 18. század legmodernebb elveit alkalmazva épített várost. Természetesen voltak elemek, amelyeket a megrendelő kérésére tett be. De egészében egy, a korban modernnek számító, európai várost csinált itt. Így lett az új neve is Esz-Szávíra, a jól tervezett. Szívesen települtek ide a külföldi kolóniák, no

Berber tribe, the Regergas. They turned it into an important business city. The French wanted to conquer the city first in 1629 at the order of Cardinal Richelieu but they didn't succeed. Moroccan kings, however, recognised its potential. Since this was the port lying the closest to Marrakesh, they carried out serious developments in the 18th century. But then why does it look so European? Because a French architect called Theodore Comu was charged by King Mohammed III with designing and building the city. And he applied the most modern principles of the 18th century in order to build it. Of course, there were some elements that he added at the request of the customer. But overall, he created a European city that was regarded to be modern then. That's how it gained its new name, Essaouira, „the well designed”. Foreign colonies and Jewish people for instance were happy to settle here. By the beginning of the 19th century the city became one of the centers of the French colonial administration. And it is considered to be the city in Morocco that reminds you of France most. Many francophone Arab people live here even as of today, who preserve colonial traditions through their culture and language. The real boom of the city again was due to its closeness to Marrakesh, which was also important in the age of Mohammed III. The modern center of Moroccan tourist industry today is

only one and a half hours away by car. Although buses and share taxis run frequently, tourists prefer organized tours.

THE OLD NEW CITY

The southernmost and perhaps the nicest city is Mazagan, which became known as El-Jadida. Its biggest advantage is that although it can be easily reached by public transportation, tourists rarely come here as it's far from Marrakesh. It takes six hours to get here as you have to change trains. It takes less, of course if you go by car since you don't need to change trains in Casablanca. It's recommended to come here by train as it's comfortable, clean and it is on time, even if it's a bit more expensive than the bus or the share taxi.

This way, El-Jadida is much more authentic, intact and Moroccan than any of the above described two cities. And also it is a lot cheaper because here they don't charge extra fees on tourists yet. This city is the least European taking everything in consideration. Its history is completely different from that of the others. In the middle of the 16th century when all fortresses were abandoned by the Portuguese, Mazagan remained their only garrison on Moroccan soil. Ships heading to the South and the East all stopped here. Not only a major harbor

meg például a zsidók. A 19. század elején a város lett a francia gyarmati közigazgatás egyik központja.

És – mondják – Marokkó egyik legfranciásabb városa. Májig sok itt a frankofón arab, akik kultúrájukban, nyelvükben őrzik a gyarmati hagyományokat.

Az igazi boomot az hozta el ismét a városnak, ami III. Mohamed idejében is számított – a közelség Marrakeshhez. A modern marokkói turistaipar központja ma alig másfél óra kocsival. Buszok, iránytaxik sűrűn járnak, de a turisták inkább szervezett kiránduláson jönnek át.

A RÉGI ÚJ VÁROS

A legdélibb és talán lehangulatósabb Mazagan, El-Dzsadida lett. A legjobb benne, hogy – bár tömegközlekedéssel kiválóan elérhető – turisták ide alig vetődnek el. Marrakesh ugyanis meglehetősen messze van, vonattal átszállással jó hat óra, kocsival persze kevesebb, mert nem kell kerülni Casablancában. Eljutásra a vonatot ajánljuk – kényelmes, tiszta, pontos –, még ha kicsit drágább is, mint az iránytaxi vagy a busz.

Így El-Dzsadida sokkal autentikusabb, érintetlenebb, marokkóibb, mint bármelyik az előző kettő közül. Ja és így, ha már ott járunk, sokkal olcsóbb is – a turistáknak szánt extra százalékokról itt (még) lemondanak.

was built to serve them but also the city's most interesting building, the cistern was built as well. They collected rainwater in the huge and romantically wild looking cellar with columns in order to satisfy the needs of not just the sailors but town dwellers as well. We can enter the old town through a proper, quasi European city gate. The wall, nevertheless, is not European. Instead of stone it's made out of clay mixed with specific African mud. We can walk along on the walls. Their part facing the sea was built of freestone. The ten meter high and eight meter wide walls are complemented with four bastions. The acute-angled bastions were built by the Portuguese in the most modern style of the 17th century. They even gave names to them: Holy Spirit, St. Anthony, Angel, and St. Sebastian. There was also a fifth one called Governor. It was exploded by the Portuguese when they left the city. Christian churches are reminders of the Portuguese rule too. They're only monuments today because Catholics no longer live in the city. The Portuguese left in 1768 as sea transportation had changed greatly by then and there was no need to stop in Morocco anymore. Those Portuguese who stayed there were relocated to Brazil.

The city was technically abandoned for decades until it was eventually repopulated by Arab Berber people. That's how it got the name El-Jadida, „the new (city)”. It's a bit more shabby compared to the sparkling, renovated cities of Northern Morocco but it is its unique architecture that makes the old town lovely. It also has nice cafes and typical Moroccan souvenir shops. And there are fish restaurants here as well, which are cheaper than elsewhere. Western tourists can hardly be seen in the city, but for its homeliness perhaps it's a favored summer resort of the Moroccan middle class. Also many people come here from the Gulf states. (Typically the main event of the year is not a music festival but a traditional horse race.) It's a pleasant and compared to other Moroccan cities, a quiet place. Here we can overcome the pressure experienced in other places. We can also look back in the time when Morocco was not flooded with tourists yet.

És – összességében – ez a legkevésbé európai hangulatú város. Története ugyanis egészen más, mint társaié. A 16. század közepén, amikor az összes többi erődöt elhagyták a portugálok, Mazagan maradt az egyetlen helyőrségük marokkói földön. A délre és keletre tartó hajók mind itt álltak meg. Kiszolgálásukra nemcsak egy nagyobbacska kikötő épült, de a város máig legérdekesebb építménye, a ciszterna is. A hatalmas és igen vadregényes kinézetű oszlopos pincébe az esővizet gyűjtötték, hogy ebből szolgálhassák ki nemcsak a város szükségleteit, hanem a hajósokét is.

már csak műemlékek, a városban már nem élnek katolikusok. A portugálok ugyanis 1768-ban, amikor már jócskán átalakult a tengeri utazás, és nem volt szükség a marokkói kitérőre, elhagyták a várost. A maradék portugált Brazíliába telepítették.

A város gyakorlatilag elhagyatottan állt évtizedekig, míg végül újratelepült – immár arabokkal, berberekkel. Így kapta új nevét is, El-Dzsadida: az új (város). Észak-Marokkó csillogó-villogó, felújított városaihoz képest persze kicsit kopottasabb, de éppen a különleges építésze miatt nagyon hangulatos az óváros. Vannak benne kellemes kávézók és jellegzetes

Az óvárosba egyébként egy rendes, kvázi európai városkapun keresztül lépünk be. A fal viszont egyáltalán nem európai, kő helyett jellegzetes afrikai sárral tapasztott agyagfal. A falakon – a tenger felől már terméskőből épültek – végig is sétálhatunk. A tíz méter magas és nyolc méter széles falakat négy bástya egészíti ki. A 17. század legmodernebb stílusában épült hegyesszögű bástyákat a portugálok építették, ők adták a neveiket is: Szentlélek, Szt. Antal, Angyal, Szt. Sebestyén. Volt egy ötödik is, a Kormányzó bástyája, ezt a portugálok robbantották fel, amikor kivonultak. A portugál uralomra emlékeztetnek a keresztény templomok is, amelyek ma

marokkói ajándékboltok is. És itt is vannak halétermek, olcsóbbak is, mint másutt.

A városban nyugati turistát valóban alig látni, de talán az otthonossága miatt is kedvelt nyaralóhelye a marokkói közeposztálynak, és járnak ide sokan például az Öböl országaiból is. (Jellemző módon itt az év nagyrendezvénye nem egy zenei fesztivál, hanem egy hagyományőrző lovasverseny.) Kellemes, és más marokkói városokhoz képest nyugtató hely – kipihenhetjük itt a másutt tapasztalt nyomulást. És kicsit visszapihlanhatunk abba az időbe, amikor Marokkót még nem özönlötték el a turisták.

Africa's nicest modern city

AFRIKA **LEGSZEBB** MODERN VÁROSA

by Tamás SZŰCS, Journalist specialised in foreign politics

Szerző: SZŰCS Tamás, külpolitikai újságíró

We don't basically go to Africa to see the miracles of modern architecture. But Eritrea is an exception in this sense too. Asmara is the nicest modern city of Africa.

Afrikába alapvetően nem azért megyünk, hogy a modern építészet csodáit nézegessük. De Eritrea ez ügyben is kivétel. Aszmara Afrika legszebb modern városa.

Asmara, the capital of Eritrea is the most Italian city outside Europe, or even outside Italy. Italians have been present on the shores of the Red Sea since the 1870's. Later in the 1880's with the permission of the British, who then controlled most of the region, and by taking advantage of the upheaval following the death of Emperor Yohannes IV they conquered part of the highlands as well. The new Emperor, Menelik II made peace with the Italians in 1890, and

the specific climate of the place. Asmara lies at the altitude of 2.200 meters, the result of which is that the place is much cooler than expected in light of its latitude. The temperature does not rise above plus 25-28 degrees Celsius even during the day, although it's always pleasantly cold in the morning and in the evening. There are rainy and less rainy periods, but the temperature is constant all year long. There's somewhat of an eternal Spring here, which is the

surrendered the land on which the Italians established their colony, named Eritrea. The colony's seat was moved from the unpleasantly hot Massava to the highlands, to Asmara in 1897. The main reason for this was

dream of Europeans who choose to move to the tropics. The soil is really fertile as demonstrated by the markets even today. Most of the fruits and vegetables grow all throughout the year, there's no separate tomato or orange season.

Asmara, Eritrea fővárosa ugyanis a világ legolaszabb városa Európán, sőt, akár mondhatjuk, Itálián kívül. Az olaszok az 1870-es évektől voltak jelen a Vörös-tenger partján, majd az 1880-as években a britek jóváhagyásával, akik akkor a térség nagy részét ellenőrizték, kihasználva az Etiópiában IV. Johannesz császár halálával kialakult zűrzavart, meghódították a felföld egy részét is. Az új császár, II. Menelik 1890-ben kötött békét az olaszokkal, és le is mondott arról a területről, amelyen az olaszok megszervezték Eritreának nevezett gyarmatukat. A gyarmat székhelyét 1897-ben hozták át a kellemetlenül forró Masszavából a felföldre, Aszmarába.

A legfőbb ok a hely sajátos klímája volt. Aszmarában magasan – 2200 méteren – fekszik, ami azt eredményezi, hogy sokkal hűvösebb van itt, mint amit a földrajzi szélességből feltételeznénk. Napközben sem megy 25-28 fok fölé a hőmérő higanyszála, de este és reggel mindig kellemesen hűvös van, 15-18 fok. Vannak esősebb és kevésbé esős időszakok, de a hőmérséklet nagyjából konstans egész évben. Afféle örök tavasz van itt, ami a trópusra költöző európai ember álmának netovábbja. A föld pedig igen termékeny – ez ma is látszik a piacokon. A legtöbb zöldség és gyümölcs egész évben terem, nincs külön paradicsom- vagy narancsszezon.

A gyarmati igazgatásba ráadásul igen ambiciózus és jól képzett tisztviselők kerültek, akik komolyan vették a fejlesztési célokat. Az első világháború kitöréséig meghatszorozták Eritrea kereskedelmi forgalmát, ebben sokat segített az 1911-re kiépülő Aszmarában–Masszava vasútvonal is. (Erről lesz még szó.) Ipart hoztak a gyarmatra, és megkezdték Aszmarában nagy ívű fejlesztését. (Ami mára – erről is írtunk – meg hozta a városnak a világörökségi címet is.) A ma látható épületek nagy része is ebből az időszakból, a huszadik század első három évtizedéből származik. Az 1922-ben hatalomra kerülő Benito Mussolini ugyanis Eritreában látta meg felépítendő gyarmatbirodalma központját, és ide csoportosította a gyarmati fejlesztésre szolgáló

COUNTRY IMAGE

In addition, colonial administration hired really ambitious and well-qualified officers who took development goals seriously. Until the outbreak of WWI, they multiplied Eritrea's trade by six. This was also greatly facilitated by the Asmara-Massawa railroad finalized by 1911. (It'll also be mentioned later.) They brought industry to the colony, and started Asmara's great development. (As a result – as previously mentioned – the city was awarded the title of a World Heritage site.) Most of the buildings that can be seen today are from this era, the first three decades of the 20th century. As Benito Mussolini, who came to power in 1922 visioned the center of his future colonial empire in Eritrea, he allocated much of the resources available to the development of Asmara. The best

Italian architects of those times scattered the downtown with really cool buildings. The former governor's palace is today's Ministry of Education. Roughly opposite to it, there's the Catholic cathedral. Italians actively evangelized the mainly Ethiopian orthodox population, therefore 4-5% of Eritrea's population is Roman Catholic. The masses – we also attended one – are still in Italian. Alongside the Lord's church, Mammon's churches were also built. One of the city's most typical buildings is the main market that resembles L'EUR in Rome. They also provided the the public with up-to-date entertainment. Four

erőforrások jó részét. A kor legjobb olasz építészei igazán menő épületekkel szórták teli a belvárost.

Az egykor kormányzó palota ma az oktatási minisztérium. Vele nagyjából szemben a katolikus székesegyház. Az olaszok aktívan térítették az amúgy nagyrészt etióp ortodox lakosságot, így Eritrea népességének ma is 4-5%-a római katolikus. A misék – mi is megnéztünk egyet – ma is olaszul folynak. Az Úré mellett a Mammon templomait is felhúzták – a város egyik legjellegzetesebb épülete a római L'EUR-ra hajazó nagy piac. A nép korszerű szórakoztatásáról is gondoskodtak. Négy hatalmas

mozi is épült, amelyekben a kor legmodernebb filmstúdiójának számító Cinecitta legújabb filmjeit vetítették. Van, amelyik már bezárt. De van, amelyik máig moziként működik, sőt filmfesztivált is tartanak benne minden évben. A város legemblemikusabb épülete – amelyet minden, a világörökségi címmel kapcsolatos publikáció címlapképére tettek – mégsem a birodalmi filmszínház, hanem – tessék meglepődni! – egy egykori benzinkút. A Fiat Tagliero a harmincas évek elején készült, és a modernizmus egyik legkiemelkedőbb épülete. A repülőgépet formázó épület a kor legmodernebb technikájával vasbetonból épült, de a szárnyak

huge cinemas were built, which were screening the movies of the Cinecitta, which was considered to be the most modern film studio of the era. Some of them have been closed by now, but there are some that still function as a movie theatre and host festivals every year. The city's most emblematic building, which was on the cover of all publications related to the news on the award of the World Heritage title, is not a cinema however, but – Surprise! – a former gas station. Fiat Tagliero was built at the beginning of the '30s and was one of the most prominent symbols of modernism. The building that's shaping an airplane was made of ferro-concrete using the most modern technology of the era, but the design of the wings still counts as a technical achievement. It has been out of use for decades. The pleasant climate, and the promise of the potential of a colony attracted many Italians to come here – not only officials and soldiers came, but average workers too. There were 2139 factories of a different size in the country by 1939. (I believe that even the present government would be satisfied with this number.) In the end of the colonial rule there were

only 250 thousand Italians who lived in Eritrea. The residential quarters built for them are inhabited by the Eritrean middle class today. There are also some absurd sights in the city. The wreck cemetery, which is only a couple of corners away from the gas station mentioned above, has already been outlined. Inoperable Ethiopian military equipment has been piled up in a huge heap. Rusty tanks and trucks offer a stunning view. Not any less strange experience is – but it is typically African – the market that sells items for reuse, where everything can be utilized for a purpose that you would never think of. Here you can be amazed of the real African ingenuity in each moment. But the strangest thing, at least for me was a statue and the story behind it. Since it represents the great Russian poet, Alexander Pushkin. It's not a mere sign of respect for the big Russia – Pushkin here is considered to be one of the most famous Eritreans (well, a person of Eritrean origin). The father of the poet was Abram Petrovich Gannibal. The Saracen, who had an adventurous life, might have been born in Eritrea around 1696. (According to others, however,

kialakítása akkor is technikai bravurnak számított. Évtizedek óta nem működik.

A kellemes éghajlat, a gyarmatban rejlő hatalmas lehetőségek ígérete sok olaszt csábított ide – nemcsak tisztviselők, katonák jöttek, de egyszerű munkások is. 1939-ben 2139 kisebb-nagyobb gyár volt az országban. (Azt hiszem, ezzel a mostani kormány is elégedett lenne.) A gyarmati uralom végén már 250 ezer olasz élt Eritreában. A nekik épült lakónegyedeket ma az eritreai középosztály lakja.

Vannak aztán egészen abszurd látnivalók is a városban. A fent említett benzinkúttól alig pár sarokra elhelyezkedő roncsmentetőről már szóltunk. A függetlenségi háborúban megszerzett, de már működésképtelen etióp harcfelszerelést halmozták fel egy – hatalmas – kupacba. A rozsdásodó tankok és teherautók egészen elképesztő látványt nyújtanak. Nem kevésbé furcsa – de már jellegzetesen afrikai – élmény az újrhasználósító piac, ahol mindenből mindent csinálnak. Itt az igazi afrikai leleményességen képedhetünk el minden pillanatban.

De a legfurább – számomra – egy szobor volt, illetve a történet, ami

COUNTRY IMAGE

he was born somewhere else. Some people believe that in today's Cameroon. But Eritreans obviously don't consider this version credible.) He got into the Sultan's court. (This by the way, makes the Eritreans' version more likely considering that – as we wrote – part of Eritrea at the time was the vassal of the Ottoman Empire.) He became the servant of the Russian envoy in Constantinople, from where he made it to the tsar's court. Peter the Great himself took the Saracen with him, the tsar became his godfather (hence the name Petrovich). The talented black young man even became a general of the Russian army, following this he became the governor of Reval, today's Tallinn, and also Pushkin's great-grandfather.

All these sights – and this is Asmara's huge advantage – may even be reached on foot. The town is small, well-organized and it's really pleasant, tempting to walk unlike most of the African capitals. It's not overcrowded, there's no constant traffic jam on the roads. And while walking in the city we can visit bars, restaurants in order to familiarize ourselves with the gastronomic legacy of the Italians.

mögötte van. A szobor ugyanis a nagy orosz költőt, Alekszandr Szergejevics Puskit ábrázolja. Nem pusztán a nagy Oroszország iránti tisztelet jele – Puskit itt a leghíresebb eritreaiként (na jó, eritreai származásúként) tartják számon. A költő dédapja anyai ágon ugyanis Abram Petrovics Gannibal volt. A kalandos életű szerezcsen 1696 körül születhetett a korabeli Etiópiában. (Mások szerint persze egészen másutt – egyesek azt feltételezik, hogy a mai Kamerunban, de az eritreaiak nyilván nem ezt a verziót tartják hitelesnek.) A szultáni udvarba került (ez egyébként valószínűbbé teszi az eritreai származást, tekintve, hogy – írtuk – a mai Eritrea egy része akkoriban az Oszmán Birodalom vazallusa volt). Konstantinápolyban lett

az orosz követ szolgája, ahonnan a cári udvarba került. Maga Nagy Péter vette magához, ő lett a keresztapja (ettől Petrovics, ugye). A tehetséges fekete ifjú egészen a tábornokságig vitte az orosz seregben, majd Reval – a mai Tallinn – kormányzója lett. És Puskin dédapja.

Mindezeket a látnivalókat egyébként – és ez is Aszmara óriási előnye – akár sétálva bejárhatjuk. A város kicsi, rendezett és – ebben azért a legtöbb afrikai fővárostól eltér – kimondottan kellemes, sétára csábító. Nincs zsúfoltság, tülekedés, az utakon sincs folytonos forgalmi dugó. Séta közben pedig betérhetünk egy bárba, étterembe, hogy ismerkedjünk az olaszok gasztronómiai hagyatékával.

www.latimo.hu
facebook.com/LatimoEgyesulet/

The Journey to the Black Pharaohs' Land

UTAZÁS A FEKETE FÁRAÓK FÖLDJÉRE

by Tamás SZÚCS, Journalist specialised in foreign politics
Szerző: SZÚCS Tamás, külpolitikai újságíró

Sudan is a terribly large country. This is most likely to be noticed when one steps out of Khartoum. While in Europe villages are in close proximity to each other, within an arm's length from each other and it does not take much long to reach tourist sights. In Sudan the closest attractions to Khartoum are the Meroe Pyramids and it takes quite a few hours to get there. It takes almost a day to make the trip there and back. But it's well worth it. Of course, one must visit the National Museum in Khartoum before to have some knowledge of the country, not just goggle around the attractions. The museum has a wide and excellent scope of materials on display, Sudan has been an important part in history for thousands of years.

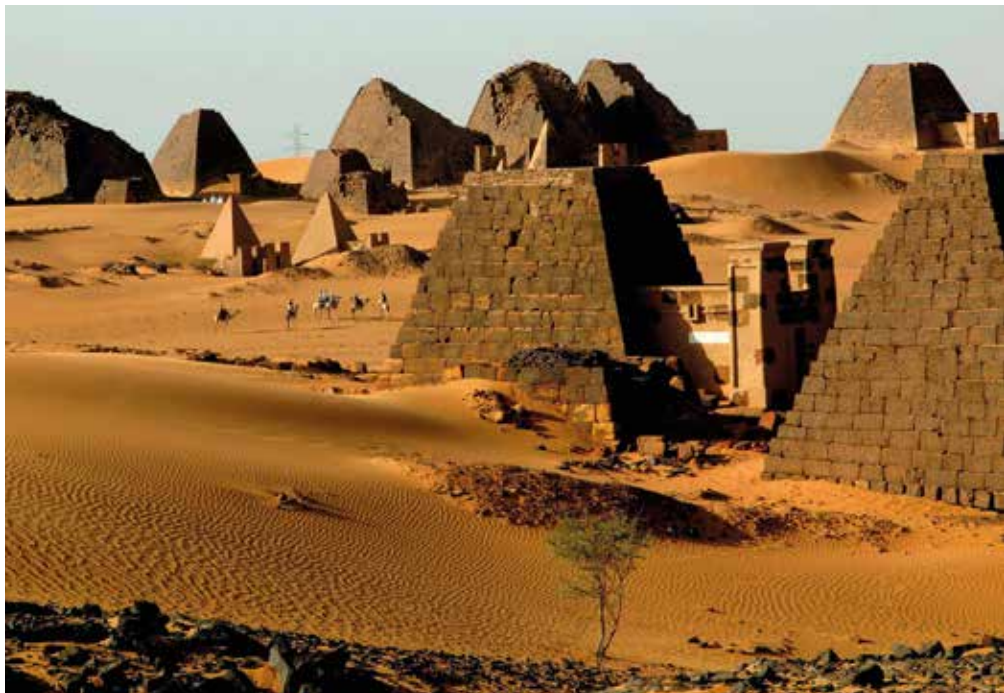

Here, just like along the Danube, the first settlements appeared around 8,000 BC and their inhabitants lived on fishing. From these villages many thousands of years later the Kingdom of Kemi, the first organized state of Nubia evolved. The cultural and economic relations with the Northern parts, i.e. with Egypt were strong since the period of the Old Kingdom (and even before that). The Pharaohs of the Old Kingdom - the ones who had the great pyramids built - appreciated the treasures of Nubia, mainly gold, ivory and precious stones. The Northernmost part of Nubia - Egyptians used to call it Lower Nubia and if one looks at the map now it's a bit confusing - was early incorporated in the Egyptian State. Even though it has preserved its peculiar features since then, for almost 4,000 years, it's part of Egypt. It is known by everyone all over the world for one of the greatest pieces of architecture of the New Kingdom, the temple in Abu Simbel. When the temple was being built, a large part of the present day Sudan had already been under Egyptian rule. The kings of the New Kingdom were permanently occupying bigger and bigger Southern parts since 1550 BC, up to the height of present day Khartoum. The area had mostly adopted the Egyptian culture

Szudán borzasztó nagy ország. Ez leginkább akkor látszik, amikor kilépünk Khartúmból. Míg Európában szinte egymást érik a falvak, és a legközelebbi látványelemig eljutni alig pár perc, fertályóra, addig Szudánban a Khartúmhoz legközelebbi látványossághoz, a meroéi piramisokhoz eljutni is jó pár órát jelent. Oda-vissza egy teljes nap. De nagyon is megéri. Ahhoz persze, hogy ne csak bámészkodjunk, hanem értsük is, hogy mit látunk, érdemes előtte elmenni Khartúmban a Nemzeti Múzeumba. Megéri, egészen csodálatos anyaga van. Szudán ugyanis évezredek óta igazán fontos hely a történelemben.

Itt is – akárcsak a másik nagy folyó, a Duna mentén – korán, i.e. 8000 körül megjelentek az állandó települések, amelyek elsősorban halászatból éltek. Ezekből virágzott ki – sok évezreDET ugrunk itt át – a Kemai Királyság, Nubia első szervezett állama. A kulturális, gazdasági kapcsolatok az északi területekkel – Egyiptommal – folyamatosak voltak már az Óbirodalom korától. (Sőt azelőtt is.) Már az Óbirodalom fáraói – a nagy piramisépítők koráról van szó – nagyra értékelték Nubia kincseit, elsősorban az aranyat, elefántcsontot, drágaköveket. Nubia legészakibb részét – az egyiptomi szokások szerint ezt Alsó-Núbiának mondjuk, ami, ha most a térképre nézünk, kissé zavaró – elég hamar inkorporálták az egyiptomi államba. Bár sajátos vonásait megőrizte, azóta – immár jó négyezer éve – Egyiptom része. A

nagyvilág leginkább az újbirodalmi építészet egyik remekéről, az Abu Szimbel-i templomról ismeri. Amikor az Abu Szimbel épült, akkorra a mai Szudán jó része már egyiptomi uralom alatt állt. Az Újbirodalom királyai i.e. 1550-től folyamatosan foglalták el a déli vidékeket, egészen a mai Khartúm magasságáig. Ekkorra a terület már jelentős részben átvette az egyiptomi kultúrát. Egyiptomi isteneknek, egyiptomi stílusban építettek templomokat, és egyiptomi hieroglifákkal írtak, egyiptomi nyelven. A lakosság persze nem ezt beszélte, és, ahogy a szobrokon is látszik, embertanilag is eltért az egyiptomiaktól.

A núbiai harcosok – akárcsak a sivatagi sémi és libu harcosok – bekerültek az egyiptomi hadseregbe, és egyre nagyobb befolyásra tettek szert. Amikor pedig az északról jövő egyre

by then. They built temples in Egyptian style to Egyptian gods and wrote with Egyptian hieroglyphs in Egyptian language. The population did not speak Egyptian and, as the statues clearly show, they were anthropologically different people from the Egyptians.

The Nubian warriors – like the Desert Semitic and Libu warriors – joined the Egyptian army and gained bigger and bigger influence. When the ever-increasing strikes from the North made the New Kingdom collapse, Nubia, which had gathered its strength back, took advantage of the opportunity. Napata, called Gebel Barkal today, located approximately 400 kilometres from Khartoum, became the capital of the country. The first step in conquering Egypt was made by King Alara, who made her daughter a priestess of the Amun cult, making an alliance with Egypt's main God. Godson of Alara, Kasta (his name, kusita, simply means southerner) called himself the king of Upper and Lower Egypt, Son of Re on one of the epigraphs found in Aswan. He also acquired Thebes, one of the capitals of Egypt, which was a country rather divided then. It was around 750 BC. The population – particularly the leaders and the priests – found the kusita leaders of Nubia much more

Egyptian (i.e. more cultured) than the Libyans who ruled the North.

Piye was the ruler of the whole Egypt (the Nile delta was the only exception) and he ruled the country from the ancient capital, Memphis instead of his home city, Napata. The glory did not last long – taking history as a whole of course, because for the individual people even two or three or four generations may seem to be decisive. Less than a hundred years after the kusitas gained a footing on the North, the Assyrians appeared in Egypt and the king of Assur-ah-Iddina defeated Taharka's army. The Kusitas were making efforts for some time but Ashurbanipal and the kings of the later independent Egypt repelled the attacks. However, it did not mean the fall of Nubia. Moreover, the true golden age of today's Sudan was still to come. The golden age was the rise of the Meroitic Kingdom. Meroë was located a hundred miles South of Napata. Nowadays we use its Greek name, the original could have been Badavi / Maravi.

Meroë became the capital city in around 590 BC but the heyday of the Kingdom started only 300 years later, during the Hellenistic world and

súlyosabb csapások miatt összeomlott az Újabirodalom, az akkor már erőre kapó Nubia kapva kapott az alkalmon. Ekkorra az ország központja már Napata – a mai Dszebel Barkal, Khartúmtól mintegy 400 kilométerre északra. Az első lépést Egyiptom meghódítása felé Alara király tette, aki lányát Amun (Ámon) papnőjévé tette, így szövetséget kötött Egyiptom főistenével. Alara unokája, Kasta (neve egyszerűen annyit jelent, a kusita, vagyis déli), már Alsó- és Felső-Egyiptom királyának, Ré fiának titulálta magát egy feliraton, amit Asszuánban találtak – és az akkor erősen megosztott Egyiptom egyik fővárosát, Thébát is megszerezte. Mindez az i.e. 750-es években történt. Théba lakosai – meg főleg vezetői, a papok – Nubia kusita vezetőit láthatóan sokkal egyiptomibbnak (kulturáltabbnak) találták, mint az északot uraló líbiaiakat.

Pianhi már a delta kivételével egész Egyiptom ura lett – és már nem is a családi fészekből, Napatából, hanem az ősi fővárosból, Memphiszből kormányzott. De a dicsőség nem tartott sokáig – történelmi mértékkel persze, mert az egyes embereknek bizonyonnyal meghatározónak tűnhet két-három-négy emberöltő is –,

kevesebb, mint száz évvel azután, hogy a kusiták megvetették a lábukat északon, megjelentek az asszírok Egyiptomban, és Assur-ah-iddina király hadserege megfutamította Taharka kusitáit. A kusiták egy ideig még próbálkoztak, de Assur-bán-apli, majd az újra függetlenedő Egyiptom urai visszaverték a támadásokat. Az viszont nem jelentette Núbia elestét. Sőt a mai Szudán igazi fénykora még hátra volt. Ezt ugyanis a meroita királyság felemelkedése jelentette. Meroé Napatától jó száz kilométerre délre fekszik. Az általunk használt név a görögös átírás – az eredeti Badavi/ Maravi lehetett.

I.e. 590 körül került a főváros Meroéba, de a királyság fénykora csak háromszáz évvel később – a hellenisztikus időkkel egy időben – indult, és a római császárok kezdetéig tartott. Bár ekkor már Egyiptom javában a görög, majd a római kultúra hatása alá, került Meroé a hagyományos egyiptomi formákat követte. A főváros főutcáját kosszobrok övezték – ahogy jó ezer évvel azelőtt Thébában. A templomokban is a régi egyiptomi isteneknek áldoztak. Meroé királyai az Újbírodalom fáraóihoz hasonló domborműveket hagytak maguk után. És – legnagyobb szerencsénk – az Óbírodalom királyaihoz hasonlóan piramisokba temetkeztek. Ezek a piramisok persze sokkal kisebbek, mint a gízaiak, és nincsenek olyan kimunkált rejtett kamrák bennük. Nem is próbálják nyugdíjas gépészmérnökök és túlművelt szobafestők kitalálni, hogy hogyan építették őket. Az egyetlen, amiben jelentősen eltértek a hagyományoktól, hogy immár nem egyiptomi nyelven hieroglifákkal, hanem az azokból kialakított meroita betűkkel írtak, saját anyanyelvükön. A tudósok sokat küzdöttek – és részint még mindig küzdenek – ennek megfejtésével. A legvalószínűbb, hogy a mai núbiai nyelvekkel volt rokon, vagyis az ókori meroiták a mai bedavje vagy bedzsa néven ismert népek. A feliratokat csak félig-meddig sikerült máig is megfejteni. Tudjuk a legtöbb király nevét és uralkodási idejét és azt, hogy sok szempontból a hatalmuk kisebb volt, mint az egyiptomiaké. Nemcsak a papok

voltak nagy befolyással a hatalomra – görög források szerint az uralkodásra alkalmatlan királyt el is küldhették –, de az anyakirálynők is és királynék is. No, de ha már ennyit beszéltünk a csodás helyekről, hogyan is juthatunk el oda? Hát nem egykönnyen. Mivel nagyobb város nincs a környéken, a tömegközlekedést – ha lenne is ilyen ötletünk – gyorsan elvethetjük. Tehát kell keríteniünk egy járművet és egy sofőrt. No meg engedélyt. Szudánban – akárcsak Eritreában – minden külföldinek, ha elhagyja a fővárost, engedélyre van szüksége, ahhoz pedig kell egy helyi kapcsolat. Ha ez is megvan, akkor már indulhatunk. Napata is, Meroé is főút közelében van. Napata a Dongolába, majd onnan tovább északra, Wadi Halfa és Egyiptom felé vezető út közelében van, Meroé pedig a Port Sudan felé vezető út mentén található. Hogy az út jó-e vagy rossz, az igazán személyes megítélés dolga. A helyiek szerint a Port Sudan felé vezető út kiváló, hiszen nemrég adták át, és sokkal jobb, mint a régi. Aki már járt jó úton, az azért ezzel nem feltétlenül ért egyet. Bár fizetős az út, kétszer egysávos, mégis iszonyatosan zsúfolt. Így aztán a sietősebb autósok rendszeresen le-letérnek az útról, és a sivatagot használják leálló- vagy gyorsításávnak.

Itt-ott keresztezzük a vasútvonalat is. Attól azért nem kell tartani, hogy jön a vonat. Út közben egyszerű és meglehetősen olcsó éttermek várnak minket, egyszer azért muszáj megállni. Meroé azonban bőséggel kárpótol az út fáradalmiért. Hogy végtelenségig fokozzuk a várakozást, előbb érdemes a királyi fővárosba menni, és az út végére hagyni a csúcsot, a nekropoliszt. A főváros egykor igen fényes lehetett, ma már alig térdig érő rommező. Kellemessé a ligetes-fás környezet teszi. Itt-ott azért még látszanak az egykori épületek, templomok, paloták romjai. De az, hogy homokkőből építkeztek, sokat ront a helyzeten. A kő könnyen törik, porlik. Döbbenetes, hogy alig pár kilométeren mennyit változik a természet. Míg a város egy oázisban fekszik, a halottak városa már kint a látványos, vörös sivatagban. Bár vagy kétezer-ötszáz évvel fiatalabbak és sokkal kisebbek, az élmény, amit nyújtanak legalább

lasted until the birth of the period of the Roman Empire. Egypt was under the influence of the Greek and Roman culture but Meroë followed the traditional Egyptian culture. Along the capital's main road there were sculptures of rams like more than a thousand years before in Thebes. In the temples people made sacrifices to the old Egyptian gods. Meroë's kings similarly to the Pharaohs of the New Kingdom had reliefs made. And – lucky us – they used pyramids as their burial site. These pyramids are much smaller than the ones in Giza and there aren't such elaborated hidden chambers there. No retired mechanical engineers and over educated painters try to figure out how they were built. There is something they differed considerably from the tradition, they did not write hieroglyphics in Egyptian but they wrote in their mother tongue using Meroitic letters formed after the Egyptian hieroglyphics. Scientists fought a lot and are still fighting to decipher them. It's most likely that their language was related to the present day Nubian, which means that the ancient Meroitic people are the ones known today as 'bedavje' or 'bedzsa'. The epigraphs could be translated only partially. We know the names of most kings, the time of their reign, and

we know that their power was smaller than that of the the Egyptians. Not only the priests had a major influence on the ruler but the queens and mother queens, too. Some Greek sources mention that they got rid of kings unable to reign.

Well, since we've talked so much about these wonderful places, let's see how we can get there. It isn't so easy to do. Since there are no major cities there public transport is out of question. We must hire a vehicle and a driver. And we must also obtain a permit. In Sudan also in Eritrea every foreigner must have a permit to leave the capital city, and to obtain one you need to have local connections too. Once you have all of these, the journey may begin. Both Napata and Meroë are close to the main road. Napata is located along the road through Dongola which leads to the North towards Wadi Halfa and Egypt. Meroë is located along the road to Port Sudan. Whether the road is good or bad it is a matter of one's personal judgment. Local people think that the road is in perfect condition since it was opened not long ago and it is way better than the previous one. Anyone who has seen a good quality road will disagree with it. It is a toll road it has two lanes but it is terribly crowded. Therefore, drivers who are in a hurry will pull off the road regularly and use the desert as a parking lane or a lane to accelerate.

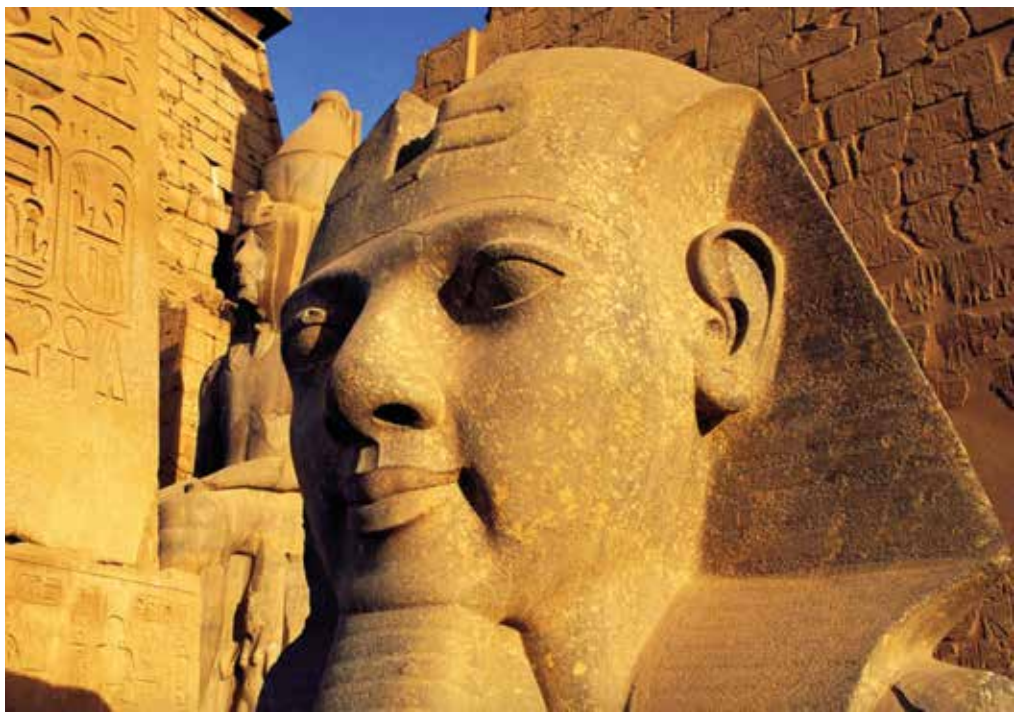
You cross the railway lines here and there, too but you don't have to worry about encountering a train. On the way simple and surprisingly cheap restaurants await you, so you must stop at least once. But Meroë will compensate you for the exhausting journey. To increase the expectations it is worth starting with the royal capital first and you should see the necropolis at the end. The capital must have been splendid once, but nowadays it is a field of barely knee-high ruins. The surroundings with trees and woods make it pleasant. Here and there you can find the ruins of former buildings, temples and palaces. Unfortunately the buildings were made of sand stone, which breaks easily. It is astonishing how much nature can change within just a few kilometres. While the city

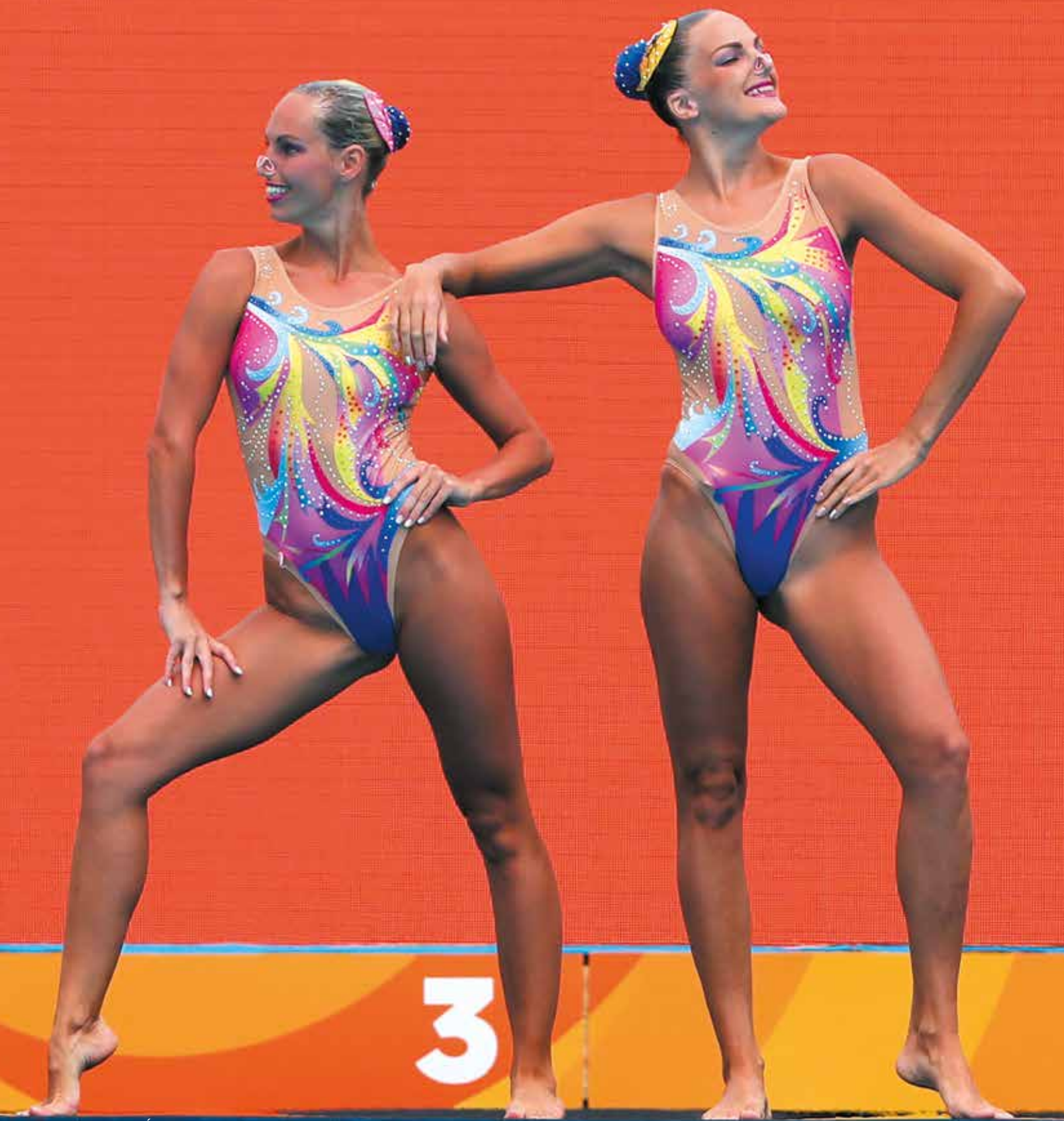
lies in an oasis, the city of the dead is out in the spectacular red desert. Though they are two thousand and five hundred years younger and much smaller, the experience is shocking. Many pyramids don't have a peak because a 19th-century Italian fortune and treasure hunter called Giuseppe Ferlin hoping to find the fabulous golden treasure destroyed the pyramids in around 1830. Some pyramids have already been restored and there are explorations and restorations going on nowadays as well. On top of the hill you may enjoy a spectacular view you can see thirty pyramids from there. No less spectacular is the place from where you can see the black stone pyramids on the red sand.

What makes the whole experience really special is that you are practically alone. There are so few tourists in the country that even here, in the most touristy place there is only a negligible number of foreigners. The fact that there is some tourism is proved by the fact that you can find some local people there who are ready to offer a camel ride to foreigners. And kids may appear all of a sudden to sell their handicrafts. People will buy something from them not because they need it but because they obviously need that little money.

olyan megrázó. Még akkor is, ha sok piramisnak hiányzik a csúcsa – amit egy 19. századi olasz szerencse- és kincsvadásznak, egy bizonyos Giuseppe Ferlininek köszönhetünk, aki a helyi legendáknak hívéen a mesés aranykincsek reményében rombolta a piramisokat 1830 körül. Néhányat már helyreállítottak – több helyen meg most is folyik a feltárás-helyreállítás. A domb tetejére felmenve egészen elképesztő látvány tárul elénk: van olyan pont, ahonnan egyszerre vagy harminc piramist láthatunk. Nem kevésbé látványos az a csoport, ahol a vörös homokon láthatjuk a fekete kőből készült gúlákat.

Az egészet pedig az teszi igazán különlegessé, hogy gyakorlatilag magunk lehetünk. Olyan kevés a turista az országban, hogy még ide, a lehető legturistásabb helyre is csak elenyésző számban jutnak el külföldiek. Hogy mégis van némi turizmus, azt csak az jelzi, hogy pár helyi azért ott áll készenlétben, hogy felültesse a tevéikre. És a semmiből is gyerekek kerülnek elő, hogy eladják a kézműves termékeiket. Az ember meg vesz tőlük valamit, nem is azért, mert szüksége van rá, hanem mert láthatóan nekik van szükségük arra a kevés pénzre is.

Fotó: SZAKA JÓZSEF

BUDAPEST,
2018. MÁJUS 18-20.

Fina
MŰÚSZÓ
VILÁGKUPA-SOROZAT

I was in my teenage years when I first heard the word: Morocco. The reason for it was a popular game at the time which was played with long, thin, colourful sticks. You had to hold them in a standing position tightly in your palms (in Hungarian "marok" ~ Marokkó) and then let them go. The sticks fell to the ground in miscellaneous shapes and forms and you had to collect the sticks one by one without moving the others. The game required great cleverness and concentration. (As I later found out the game is unknown in Morocco).

by József BETHLEN,
Presidential Advisor, Hungarian–Moroccan Business Council

Életemben először tizenéves koromban hallottam ezt a szót: Marokkó. Ez azért volt, mert akkoriban viszonylag elterjedt volt egy játék, amit hosszú, vékony, színes pálcikákkal játszottak. Ezeket álló helyzetükben marokra kellett fogni, majd elengedni. A pálcikák egymásra dőlve különféle alakzatokat vettek fel, és ezekből kellett egyenként eltávolítani a pálcikákat, amíg el nem fogytak. Nagy ügyességet és figyelmet igényelt. (Mint később kiderült, Marokkóban ezt a játékot nem ismerik).

Szerző: BETHLEN József,
elnöki tanácsadó, Magyar–Marokkói Üzleti Tanács

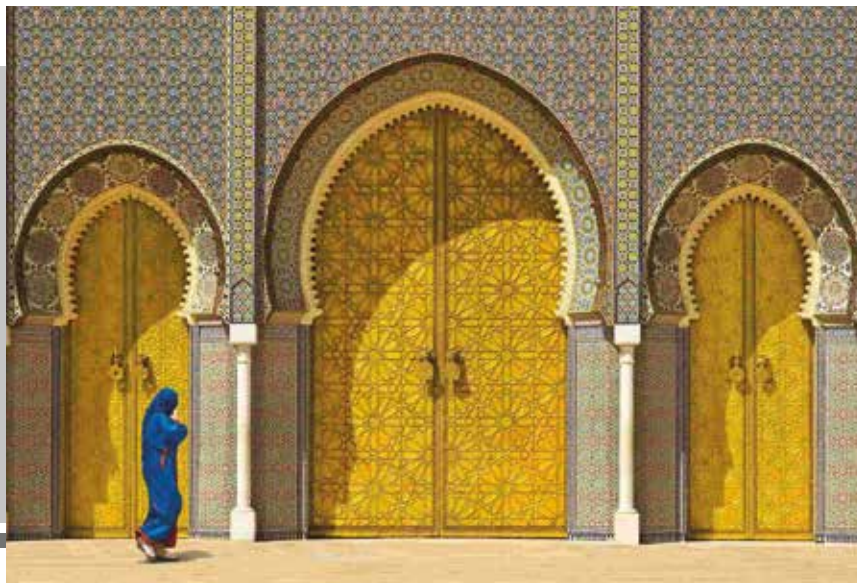
The second time I heard the word 'Morocco' was in 1960, when a huge earthquake destroyed the city of Agadir built on a hill. Only few people survived. The Red Cross launched a fundraising campaign and I bought a stamp that cost one forint. It was shocking for me in 2011 when I returned to Morocco after 14 years with the delegation led by Sándor Balogh, that we went up to the hill where the ancient settlement once stood.

The third time I heard the name of Morocco was when I was working in Argentina and one of my colleagues told me that he was going to stop by Morocco on the way back from his holiday because he was good friends with the ambassador. I couldn't even imagine what there was to be seen so

that he would even spend part of his holiday there.

I would have never imagined that I would get there up until 1987 when I was appointed a trade counsellor in Casablanca. Then, in 1990 I was promoted to Consul General of Casablanca, while also keeping my economic diplomatic post that got expanded to Senegal. I lived there for almost ten years. After the personalities, let me tell you a few things about this beautifully controversial country. Morocco is an Atlantic-Mediterranean country found in the westernmost region of Africa. In the east and southeast it neighbours with Algeria while it borders on Mauritania in the south. It is separated from Europe by the Strait of Gibraltar, which barely reaches 15

Második alkalommal akkor hallottam a Marokkó szót, amikor 1960-ban egy hatalmas erejű földrengés teljesen elpusztította a hegyre épült Agadir városát. Csupán néhány túlélő volt. A Vöröskereszt gyűjtést szervezett, és vettem egy egyforintos bélyeget. Megrendítő volt számomra 2011-ben, amikor 14 után először tértem vissza Marokkóba egy, Balogh Sándor vezette delegációval, felmentünk a hegyre, ahol valamikor az ősi település volt. Harmadik alkalommal akkor hallottam a Marokkó nevet, amikor Argentínában dolgozva, az egyik kollégám azt mondta, hogy szabadságra utazva hazafelé megállnak Marokkóban, mert az ottani nagykövet nagyon jó barátjuk. Elképzelni nem tudtam, mi látnivaló lehet ott, ami miatt szabadsága egy

kilometres in its narrowest part. This quite fortunate location makes Morocco the centre of American-Middle Eastern and European-African routes. Its territory – including the Western Sahara – is 710,850 km². Its population is 32,310,000. It has 3446 kilometres of seacoast.

It can be divided into three big geographical units which all have their incredible touristic features: the fertile areas and the phosphate plateau looking at the Atlantic Ocean, bordered by the Rif and Atlas Mountains; the mountain ranges of the High Atlas, Rif Mountains and the Middle Atlas; and the steppes, the Western Saharan deserts located behind the mountains in the Anti-Atlas. The country's climate is very diverse due to the meeting of different climate zones and their effect on each other. The region of the Rif Mountains is characterised by a wet, Mediterranean climate. The north-western forefront of the Atlas Mountains belongs to the semidry, dry Mediterranean zone with a

részét családjával ott tölti. Soha nem gondoltam, hogy valaha eljutok oda, mígnem 1987-ben kereskedelmi tanácsosnak neveztek ki Casablancába. 1990-ben gazdasági diplomáciai beosztásom megtartásával, sőt azt kiterjesztve Szenegálra is, kineveztek casablancái főkonzulnak. Majdnem tíz évig éltem ott. Ennyi személyeskedés után röviden szólok erről a csodálatosan ellentmondásos országról.

Marokkó atlanti-mediterrán jellegű ország, Észak-Afrika legnyugatibb területén fekszik. Keleten, délkeleten Algériával, délen Mauritániával határos. Európától a Gibraltári-szoros választja el, ami legkeskenyebb részén alig éri el a 15 km-t.

Ezzel az igen kedvező fekvéssel Marokkó az Amerika–Közel-Kelet és az Európa–Afrika között közlekedő utak középpontjában van.

Területe Nyugat-Szaharával együtt 710.850 km². Lakossága: 32 310 000. 3446 km tengerparttal rendelkezik.

Három nagy földrajzi egységre oszlik, mindegyiknek megvan a lenyűgöző turisztikai jellegzetessége. A Rif- és az Atlasz hegységek által határolt, az Atlanti-óceánra nyíló termékeny területek és a foszfát-plateau; a Magas-Atlasz, a Rif-hegység és a Közép-Atlasz hegyvonulatai, valamint a hegyek mögött elterülő – az Anti-Atlasban lévő – sztyeppék és a nyugat-szaharai sivatagok.

Éghajlatát több klímazóna találkozása és ezek egymásra való hatása teszi változatossá. A Rif-hegység vidékére a csapadékos, mediterrán klíma jellemző. Az Atlasz hegység észak-nyugati előtere a felszáraz, száraz mediterrán zónába tartozik, az Atlanti-óceán szegélyén 30-40 km-es sávban páradúsabb, kiegyenlített zónával. Az Atlaszban magashegyvidéki klíma uralkodik, télen az 1500-2000 méter fölötti csúcsokat hó borítja. Az ország keleti részének éghajlata száraz, kontinentális, míg a déli rész már a Szaharához tartozik, sivatagi éghajlattal, évi 200 mm alatti csapadékkal. Az éves átlaghőmérséklet 7–18 °C télen és 19–30 °C nyáron. A csapadék éves átlaga 510 mm.

Marokkó rövid történelme

Marokkó történelme rendkívül gazdag és változatos.

Az arabok 681-ben történő megérkezése előtti hét évszázad alatt a berberok élnek ezen a területen, városias településeken, saját nyelvükön kívül (amazighe) latinul beszélnek, és a kereszténység elterjedésekor felveszik az új vallást. A területen élő népeket egyaránt érik római és bizánci hatások. Ekkoriban Aquincum és Volubilis egyazon birodalomhoz tartozik.

Az időszámítás előtti I. században az ország területén már mór királyság található, a későbbiekben pedig a római birodalom tartományává válik, illetve részben Bizánchoz tartozik.

Az arabok megérkezése után a berber lakosság elfogadja az újabb, a muzulmán hitet.

Különböző dinasztiák uralkodnak, és a birodalom határait Spanyolországig és Portugáliáig terjesztik ki.

A jelenleg is uralkodó Alaouita-dinasztia 1669-ben szervezi újjá a királyságot. Már a XV–XVI. században a tengerparti

more humid, ocean zone in a 30-40 km area on the edge of the Atlantic Ocean. The Atlas is dominated by an upland climate, the summits above 1500-2000 metres are covered in snow in winter. The climate of the eastern part of the country is dry, continental, while the southern part belongs to the Sahara with a desert climate and a yearly precipitation rate below 200 mm. The yearly average temperature is 7-18° Celsius in winter and 19-30° Celsius in summer. The yearly precipitation rate is 510 mm.

The brief history of Morocco

The history of Morocco is very rich and diverse.

The region was dwelled by the Berbers for seven centuries preceding the arrival of the Arabs in 681. They lived in town-like settlements, spoke Latin besides their own language (Amazigh) and they converted to Christianity when the new religion spread in the area. The locals were affected by Roman and Byzantine impacts. At that time, Aquincum and Volubilis belonged to the same empire. In the 1st century BC, the region was ruled by the Moor Kingdom until it became the province of the Roman Empire and partly belonged to Byzantium.

After the arrival of the Arabs, the Berber population accepted the new, Islam religion.

The region was ruled by different dynasties, the borders of the empire were expanded to Spain and Portugal. The currently reigning Alaouite Dynasty re-established the kingdom in 1669. The coastal cities were already ruled by different European powers (Portugal, Spain, Great Britain) in the 15th-16th century, but the real European influence was only established in the middle of the 19th century.

The main steps of this were the following:

- 1860: Spanish victory and occupation of Tetouan
- 1863: French-Moroccan treaty with respect to French interest
- 1906: the Treaty of Algeciras gives Morocco over to France and Spain.
- 1912: according to the Treaty of Fez, Morocco becomes a French protectorate, the region of the Rif

Mountains and the southern part of the country remain under Spanish authority. Morocco finally gained independence in 1956, King Mohammed V came to the throne. After his death in 1961, Hassan II followed him on the throne (1962-1999).

The current ruler is his son, Mohammed VI since 30th July 1999.

In 1976, the Spanish marched out of Western Sahara. Since then, they have been trying to settle the fate of this region with the cooperation of the United Nations.

Ceuta and Melilla, two cities lying on the coast of the Mediterranean Sea, remain under Spanish authority.

Morocco – the country of tolerance

Moroccan people are essentially peaceful, well-intentioned and helpful. They especially love tourists since tourism is a great source of income for the country, it facilitates development and creates jobs. The country welcomes 8-10 million tourists every year. Marrakesh is among the world's ten most visited destinations.

Morocco's ethnic composition: Berbers (75%), Arabs (15%), nomads. The state religion is Islam, but the practicing of the Jewish and Christian religions is also quite significant.

Language: the official languages are

városokat több ízben birtokolják különböző európai hatalmak (Portugália, Spanyolország, Anglia), de a valódi európai befolyás a XIX. század közepétől erősödik meg.

Ennek főbb állomásai a következők:

–1860: spanyol győzelem Tetouanban területfoglalással

–1863: francia–marokkói szerződés a francia érdekeknek megfelelően

–1906: az algecirasi szerződés kiszolgáltatja Marokkót

Franciaországnak és Spanyolorzágnak –1912: a Fezi Egyezmény értelmében Marokkó francia protektorátusi területté válik, a Rif-hegység vidéke és az ország déli része spanyol fennhatóság alatt marad.

Az ország 1956-ban nyeri el ismét teljes függetlenségét, a király V. Mohammed néven lép trónra.

1961-ben bekövetkezett halála után II. Hasszán az uralkodó (1962–1999).

Jelenleg az ő fia, VI. Mohammed az uralkodó 1999. július 30-a óta.

1976-ban a spanyolok kivonulnak Nyugat-Szaharából. Azóta ennek a területnek a sorsát ENSZ-közreműködéssel próbálják rendezni. A Földközi-tenger partján két város, Ceuta és Melilla továbbra is spanyol fennhatóság alatt áll.

Arabic and Amazigh (Berber) Spoken languages: French, Spanish, English
Capital city: Rabat Important cities: Casablanca, Tangier, Meknes, Fez, Marrakesh, Agadir

The country has a developed road network and transportation infrastructure: 3 important highways, 12,000 kilometres of main road, 11,000 kilometres of secondary road and 36,000 kilometres of third degree road. It has 8 big, international airports and 8 considerable harbours on the seacoast. Moreover, there are 2,010 kilometres of railways out of which 1,600 kilometres are part of the electric network. Further serious development can be expected in the transportation infrastructure. Morocco is rich in natural wonders, curiosities and historic sights. Some of the most important sights: the four royal cities, Medina of Fez, the Roman ruins of Volubilis, the valley of Draa River with the kasbahs, Merzouga and the desert sunset, Ouarzazate and the Pacha Palace, the breath-taking seacoast of Agadir, the artisan workshops of Essaouira, Marrakesh and the world-famous Jemaa el-Fnaa Square, Ourika Valley in the High Atlas, the empire of eternal snow (Toubkal, Tichka) and Oukaimeden, the popular ski resort. I could go on, but there's a limit of quantity.

The cultural treasures of humanity, World Heritage Sites: Ksar d'Aït Ben Haddou (1987), Medina de Fez (1981), Medina de Marrakesh (1985), Medina de Tétouane (1997), Medina d'Essaouira (2001), certain city parts of Rabat (2012), Archaeological Site of Volubilis (1997), historic quarter of Meknes (1996) and the Portuguese Fortified City of Mazagan – El Jadida (2004).

There are ten nature reserves in the country, the most important are: the Haut-Atlas Oriental, the Ifrane, the Souss-Massa and the Toubkal National Park. I feel fortunate that I got to know this beautiful, but controversial country and its inhabitants. I have been to all places from the Lalla Meriem slum to the royal palace, I have enjoyed their hospitality everywhere and I have tried the delicious specialties of the Moroccan cuisine with them.

If you can travel to Morocco, enjoy the sea, the mountain tops covered in snow and the excursions in the desert!

MAROKKÓ – a tolerancia országa

A marokkói emberek alapvetően békések, jóindulatúak, segítőkészek. A turistákat különösen kedvelik, hiszen a turizmus sok bevételt jelent az országnak, hozzájárul a fejlődéshez, munkahelyeket teremt. Az országba évente 8-10 millió turista érkezik. Marrakesh a világ tíz leglátogatottabb desztinációja közé tartozik. Marokkó etnikai összetétele: berberék (75%), arabok (15%), nomádok. Az államvallás az iszlám, de viszonylag jelentős a zsidó és a keresztény vallás gyakorlása is. Nyelv: hivatalos nyelv az arab és az amazighe (berber) Beszélt nyelvek: francia, spanyol, angol. Főváros: Rabat.

Fontosabb városok: Casablanca, Tanger, Meknès, Fez, Marrakesh, Agadir Az országban fejlett úthálózat és közlekedési infrastruktúra van: 3 jelentős autópálya, 12 000 km főút, 11 000 km másodrendű út és 36 000 km harmadrendű út van. 8 nagy nemzetközi repülőtérrel és 8 jelentős tengeri kikötővel rendelkezik. 2010 km vasútja van, ebből 1600 km elektromos hálózat. További komoly fejlesztések előtt áll a közlekedési infrastruktúra.

Marokkó természeti szépségeiben, érdekességeiben és történelmi nevezetességeiben rendkívül gazdag. Néhány nagyon fontos látványosság: a négy királyi város, a fezi Medina, Volubilis római romjai, a Draa-folyó völgye a kasbákkal, Merzouga a

sivatagi napfelkeltével, Ouarzazate a pacha palotájával, az agadíri csodálatos tengerpart, Essaouira kézműves telepei, Marrakesh a világhírű Dzsamaa el-Fna térrel, az Ourika-völgy a Magas Atlasban, az örök hó birodalma (Toubkal, Tichka), és a nemzetközi hírví síparadicsom, Oukaimeden. A terjedelem nem engedi a további felsorolást.

Az emberiség kulturális kincsei, a világörökség része:

Ksar d'Aït Ben Haddou (1987), Médina de Fès (1981), Médina de Marrakech (1985), Médina de Tétouane (1997), Médina d'Essaouira (2001), Rabat egyes városrészei, (2012), Volubilis régészeti park (1997), Meknès történelmi városrésze (1996) és Mazagan portugál város – El Jadida (2004).

Az országban tíz természetvédeleml terület van, ezek közül a legfontosabbak: az Haut-Atlas Oriental, az Ifrane, a Souss-Massa és a Toubkal Nemzeti Park.

Szerencsésnek mondhatom magam, hogy ezt a csodálatos, bár ellentmondásos országot és a lakosait megismerhettem. A Lalla Meriem szegénynegyedtől a királyi palotáig mindenütt jártam, mindenütt részese voltam a vendégszeretetüknek, fogyasztottam velük a marokkói konyha ízletes remekeit.

Aki teheti, utazzon Marokkóba, élvezze a tengert, a hófödte csúcsokat, a sivatagi kirándulásokat!

Hungarian artists in Algiers

MAGYAR MŰVÉSZEK ALGÍRBAN

by Péter BÉZI, Journalist
Szerző: BÉZI Péter, újságíró

I received a letter from Helga Pritz, our Hungarian Ambassador in Algeria confirming that she accepted our invitation to the opening of our exhibition and she also wished us the very best for Africa. She wrote that it would be an amazing experience for all of us. It would have never crossed my mind that she would be so right.

Kaptam egy levelet Pritz Helga algériai nagykövetunktől, amelyben visszaigazolta, hogy jön a kiállításunk megnyitójára, és sok sikert kívánt Afrikához. Megemlítette, hogy mindnyájunknak biztos nagy élmény lesz, és új tapasztalatokat szerezhethetünk. Eszembe nem jutott volna, hogy igaza lesz.

To organise an exhibition for my friends in Algeria was an idea that I had never thought of, still it came true. Abdelkader Dehendi, the accredited Ambassador to Hungary from the People's Democratic Republic of Algeria was always friendly to me, we met on many occasions and cultural events. The Ambassador often came to my gallery and it was him who asked me as the owner of the Studio of Young Artists' Association to organise an exhibition in the capital city, in Algiers.

We were organising this event since summer, sending emails back and forth, being on the phone and preparing the presentation on the artists. And then I realized that it was 8th January 2018 and we were sitting on board the plane and getting ready for taking off with my artist friends: Gábor Mihály (Munkácsy award winner sculptor and chairman by seniority), Eleonóra Úr (batik painter from Szentendre), Rudolf Tóth (painter from Budapest) and Zsolt Moldován (painter from Csíkszereda). Unfortunately, two of our artist friends, Anna Mihály (sculptor) and Attila Kovács P (photographer) couldn't join; we were bringing their artwork with us. The sculptors and painters had already had an exhibition in the gallery of Hotel Hélia so I had nothing to worry about.

Algeria has its national airline; it made it easy for us to have a direct

Már az is fantazmagória, hogy kiállítást szervezzek a barátaimnak Algériában. Kinek jut ilyen az eszébe? Abdelkader Dehendi, az Algériai Demokratikus és Népi Köztársaság Magyarországra akkreditált nagykövete barátsággal van irányomban, több rendezvényen, kulturális eseményen találkoztunk, beszélgettünk. Többször járt nálam a galériában a nagykövet úr, és ő kért meg – mint a Fiatal Művészek Galériájának tulajdonosát –, hogy szervezzek kiállítást a fővárosban, Algírban.

Nyár óta szervezzük a kiállítást, oda-vissza mennek az e-mailek, telefonok, prezentáció a művészekről. Azon veszem észre magam, hogy január 8-án repülőn ülünk a művész barátaimmal: Mihály Gábor (Munkácsy-díjas szobrász, korelnök), Úr Eleonóra (batikfestő, Szentendre), Tóth Rudolf (festő, Budapest), Moldován Zsolt (festő, Csíkszereda). Két alkotó sajnos

nem tarthat velünk, Mihály Anna (szobrász) és Kovács P. Attila (fotós), alkotásaikat mi visszük ki. A szobrászok és festők már kiállítottak a Hélia Hotel galériájában, így könnyű dolgom van.

Algériának van saját légitársasága, és hála istennek Pestről repülhetünk Algírig. Külön elbírálást kapunk, a reptéren megállítják a sort a magyar delegáció becsekkolásáig, majd bemutatnak a sofőrnek. A vámkezelés következik, ahol kiszúrájk, hogy van nálunk némi műtárgy, és különben is, mit akarunk? 5 perc, míg a vámtisztet sikerül rávenni, hogy hívja fel a főnökét. Meg is teszi, bocsánatot kér, és ismét a magyar delegáció vagyunk.

Megérkezünk az AZ Hotelbe, ahol mindenki külön lakosztályt kap saját íróasztallal. Nagyon meg is lepődünk, ötcsillagos ellátásra nem számítottunk.

Aztán irány a kiállítótér. Míg el

flight from Budapest to Algiers. At the airport we were given special treatment, i.e. the check-in line was stopped till the Hungarian delegation finished with the check-ins, later we were introduced to our driver. During the customs examination they realized that we had quite a number of pieces of art with us and started to ask questions like what we were doing there anyway. It took 5 minutes to convince the customs officer to call his boss. So he did, then he apologised and again they treated us as members of the Hungarian delegation.

Then we arrived at the AZ Hotel, where everyone got accommodated in a private suite. We were astonished as we did not expect a 5-star hotel.

Right after that, we decided to see the place of the exhibition. My mentor and project manager Sliman Amed (AHU), who kept calling and checking where we were, confirmed to join us soon. Our driver spoke excellent French and Arab unlike us. Sliman Amed navigated us via phone and he was probably a relative to Vince Láng (he

was the main character of a TV series based on a story about partisans in Budapest. His famous saying was: 'I will be here in an hour').

The Cultural Museum was located right next to the Ministry of Foreign Affairs. We were warmly welcomed and escorted to the gallery. There was always someone new to come and to congratulate on the exhibition and it gave me a chance to use my English instead of my non-existent French. The gallery was impressively large, roughly 1000 square meters big. The delegation was anxious to fill the space with their artwork, since we brought so many pieces with us. A woman from the gallery asked where the pieces of artwork were. We left them at the hotel...

Back in the hotel, an elderly man approached us and introduced himself in Hungarian to us. His name was Bualem and was asked by Amed to come to help us. Hurray! Amen managed to help from the distance. He called us later that he got the fever but we shouldn't worry, Bualem spoke very good Hungarian, we could

nem felejttem, a mentorom és projektmenedzserem, Sliman Amed (AHU) – aki mindig felhív, hogy hol vagyok éppen – visszaigazolja, hogy mindjárt csatlakozik hozzánk. Sofőrünk kitűnő franciatudással és persze arab nyelvvel bír, nem úgy, mint mi. Mi beérjük Sliman Ameddel, aki „távírányt” telefonon, és valószínűleg Láng Vincével áll rokonságban (Láng Vince egy partizánokról szóló, Pesten játszódó tévésorozat főszereplője, és a szállóigévé vált a mondása: egy óra múlva itt vagyok).

A Kulturális Minisztérium a Külügyminisztérium épülete mellett van. Bevezetnek minket a galériába, közben mindig érkezik valaki, aki gratulál a magyar delegációhoz, és végre a nem létező franciám helyett angolul beszélgetünk.

A galéria impozáns, úgy 1000 m². A többiek noszogatnak, hiszen 40 alkotást hoztunk. Megérkezik egy szépasszony, aki számon kéri, hogy hol vannak a kiállítandó művek...

Egyből kiderül, ki a főnök. Jelzem, hogy a szállodában van a kiállítás anyaga.

Visszamegyünk a szállodába, ahol egy idős férfi magyarul mutatkozik be. Bualemnek hívják, Amed küldte, s ő fog segíteni nekünk. Hurrá! Amed Sliman barátom megoldja a távolból is a segítséget. Közben telefonál is, hogy kicsit lázas, de nem akarja, hogy aggódjunk, és Bualem úr jól beszél magyarul, számíthatunk rá. Visszaindulunk az alkotásokkal és a saját tolmáccsal a galériába. (A galériát Bayáról, az ismer algériai festőnőről nevezték el.) Népes csapat segíti a képek elhelyezését, a berendezést, a galéria 200 m²-re csökkentését. Másnap megnyitó. A megnyitó napján mindenki lámpalázás, talán csak Mihály Gábor és Moldován Zsolt nem. Gábor maga a rutin, Zsolt meg „na nézzük meg a várost” lázban ég.

Eljön az ünneplés, a magyar delegációt, a Fiatal Művészek Galériájának alkotóit ünneplik. Találkozunk végre személyesen is Pritz Helga asszonnyal, akinek igazat kell adnom, hogy felhívta

count on him. We headed back to the gallery (named after Baya, the well-known Algerian painter) with our own personal interpreter. A huge team helped us to install the paintings and reduce the space to 200 square meters. The opening day was the following day. Everyone had the stage fright, maybe only Gábor Mihály and Zsolt Moldován were calm. Gábor was an old hand and Zsolt was more interested to see the city.

The time for the celebration came, the artists of the Studio of Young Artists' Association earned the applause and celebration. Finally, we had the chance to meet personally with Ambassador Helga Pritz, I had to say she had been right about the African Algerian impulses. Upon checking one of the books on the table, the one about Budapest with Sándor Balogh' introduction (CFO of the 17th FINA World Championships and President of the AHU) she remarked that Sándor had not mentioned that there should be issues in French, too. What a small world! I should not have been surprised that Mr. Balogh was known in Africa as the President of the AHU. Azzedine Mihoubi, the minister of culture arrived in the meantime. He took his time to talk with everyone from our delegation, checked the exhibited artwork and assigned a task to Gábor Mihály. He was asked to restore a sculpture damaged by nature on the main square of a town 400 kilometres away.

I was trying to follow the events, which was nearly impossible, TV channels and reporters were trying to interview everyone. We became heroes, Hungarian heroes! And the time finally came, Mr. Azzedine Mihoubi opened the exhibition, Hungarian Ambassador Ms. Helga Pritz gave a welcoming toast. Gábor Mihály handed over the present to the Algerian President of the Republic, a sculpture of a handshake. The media bit on the sculpture: the handshake symbolised the Algerian and Hungarian friendship. The artists enjoyed the limelight, dozens of interviews followed. This success was a delightful experience, a big adrenalin shock for everyone. After a final photo

a figyelmünket a sok afrikai algír impulzusra. Megnézi a Budapestről szóló könyv ajánlójában Balogh Sándor (a 2017-es vizes vb gazdasági igazgatója, AHU-elnök) bevezetőjét, és finoman megjegyzi, Sándor nem szólt, hogy legyen francia print is. Milyen kicsi a világ! Nem is kellene

rádásul magyar hősök! És eljön a pillanat, a miniszter úr megnyitja a kiállítást, Pritz Helga nagykövetünk pedig köszöntőt mond. Mihály Gábor szobrász átadja a miniszter úrnak a köztársasági elnök úrnak szánt kézfogásszobrot. Katarzis... A sajtó ráharap a témára, a

meglepődnöm, hogy Balogh urat, az AHU-elnökét, ismerik Afrikában. Közben megérkezik Azzedine Mihoubi kulturális miniszter úr is. Külön minden művésszel elbeszélget, megnézi a kiállított műveket, és Mihály Gábor szobrász úrra máris kiszab egy testhezálló feladatot. Egy 400 km-re lévő városban a természet megrongálta a főtéren lévő szobrot, és azt kell a szobrászunknak restaurálnia. Próbálom követni az eseményeket – szinte teljesen esélytelen – , tv-társaságok és riporterek kérnek interjút mindenkitől. Hősök lettünk,

kézfogásszobor a magyar és algír nép barátságát ábrázolja. Az alkotók megfürdöznek a dicsőségben, riportok sora következik. Minden művésznek óriási élmény, nagy adrenalinussal ez a siker. Még egy utolsó közös fotó az alkotókkal, és irány a szálloda. Ülünk a szálloda éttermében vacsorára várva, és nézzük a Canal Algérie tévécsatornát, hátha benne leszünk a híradóban. Nagy örömjongás, benne vagyunk! Tóth Rudi fel is veszi a telefonjára, de később kiderül, nem tudjuk megosztani a felvett anyagot. Közben az étteremben mások is nézik a

of us we left for the hotel. While waiting for dinner we were heatedly watching the Canal Algérie TV channel hoping they would report on the exhibition. And we were on TV, hurray! Rudolf Tóth tried to record the news but we failed to share it online. Many others in the hotel restaurant were quite confused by our excitement; they thought there was a football match on TV.

After the vernissage

Next morning the waiter was trying to favour us with coffee especially made for us as a present. Afterwards the time came for Zsolt Moldován to go sightseeing. He was so much

We had the chance to drink a coffee with the locals. Gábor Mihály was cautious with the sweets (when he is not lifting 100 kilograms of metal as a sculptor he is on a diet). Zsolt Moldován didn't hesitate to sit next to two strangers. While he was drinking coffee with them it turned out they were amazighs, Berbers. We got to have our guided tour in the old town called Kouba. It was raining during the tour and everyone was worried about Eleonóra's long hair except her. We finished our tour at 23 Bastion with our guide who happened to be the Director of 23 Bastion. Although the museum had been closed an hour before he managed to give us a tour. It was still raining when we made our

tv-t, és csodálkoznak, minek örülünk, hiszen nincs focimeccs.

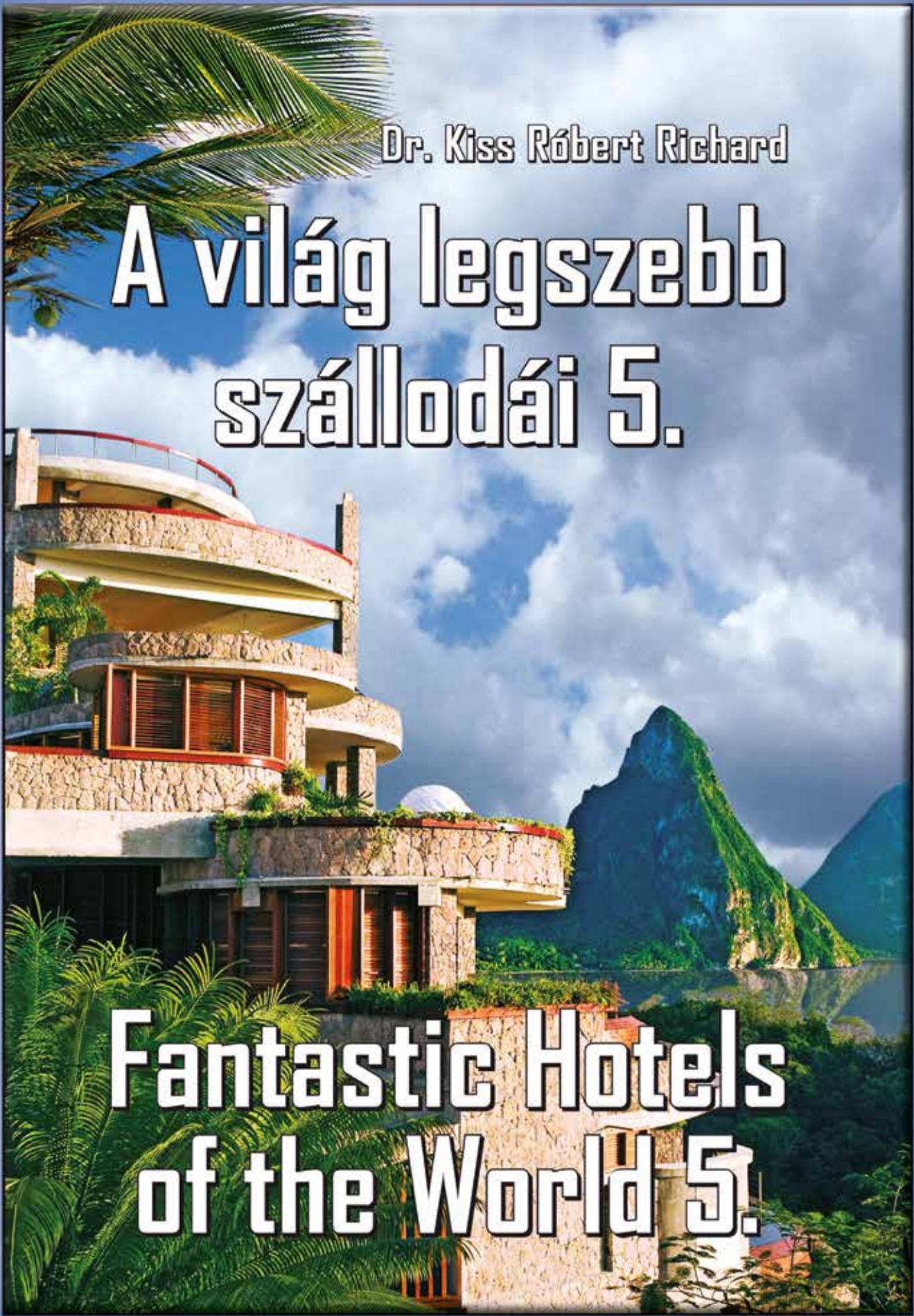
A vernissage (kiállítás megnyitó) után

Reggel a pincér kedveskedni akar, és meghív minket egy kávéra, ez az ő ajándéka a művészeknek. A kávé jár a reggelihez, de most ezt kifejezetten nekünk készített, megtisztel vele minket. Aztán eljön Moldován Zsolti pillanata, a városnézés. Zsolti az elejétől be van sózva, mi is, csak mi nem mutatjuk. A Nemzeti Múzeumban kezdjük, hozzáteszem, fáradtak vagyunk és nem a múzeumra vágyunk először. A kurátor személyesen fogad és körbevezet, eláll a lélegzetünk: Gauguin, Matisse, Delacroix, Pissaro, Monet, Renoir és Baya, az algériai festőasszony. És ezek nem a párizsi Louvre-ban vannak, nem győzünk csodálkozni. Majd következik a Bastion 23, a szultáni palota és a fehér negyed meglátogatása. Közben iszunk egy kávé a plázson a helyiekkel. Mihály Gábor óvatos a süttivel, figyel a kalóriákra, ha nem mozgat 100 kg fémet szobrászként, akkor diétázik. Zsolti nem habozik, beül két csuklyás fazon közé. Beszélget és kávézik velük, kiderül, hogy amazighok, berberék. Közben eljön a várva várt pillanat, körbevezetnek minket a régi óvárosban, a Koubában. Hogy mindenki örüljön, esik. Eleonórárt féltjük, hogy mi lesz a szép hosszú hajával az esőben. Ő nem aggódik, ő megy legelől. Esik és sötétedik. Van egy helyi idegenvezetőnk, a Bastion 23 igazgatója. Bár a múzeum bezárt egy órája, kinyitatta, engedélyeztet és megszervez nekünk egy profi vezetést. Jól megnézzük a múzeumot, aztán indulunk vissza a szállodába. Még mindig esik. Másnap sajnos búcsúzunk Algirtól, és már a reptéren azt tervezzük, hogyan jövünk vissza majd turistaként. Algéria az Atlasz hegység, Bartók és Rejtő Jenő hazája, no meg a 45 millió algériai. Az ország nagy része sivatag. A Földközi-tenger 1000 km hosszan nyaldossa a partjait. Arabul beszélnek, de hivatalos nyelv a francia is. Olajban gazdag ország, és nagyon erős a mezőgazdasága. Kevés a turista, jól utazható ország.

looking forward to it and so were we. We started with the National Museum. I must admit we were tired and it wasn't the visit of the museum that we were longing for. The curator himself welcomed us and showed us round the museum, which took our breath away: Gauguin, Matisse, Delacroix, Pissaro, Monet, Renoir and Baya, the Algerian painter. We were astonished to see that all these masterpieces were exhibited there and not in the Louvre in Paris. Next stop: 23 Bastion, the Palace of the Sultan and the White Quarter.

way back to the hotel. Next day we had to say goodbye to Algiers but we started to plan our next visit as tourists already at the airport. Algeria is the home of the Atlas Mountains, Béla Bartók, Jenő Rejtő, and of course home of 45 million Algerians. Most of the country is desert, the Mediterranean Sea laps the Algerian shore of more than 1000 kilometres. People speak Arabic but French is an official language, too. It is rich in oil and strong in agriculture. Not too many tourists come to visit and the country itself is easy to travel around.

Dr. Kiss Róbert Richard

A világ legszebb szállodái 5.

Fantastic Hotels of the World 5.

KERESSE A KÖNYVESBOLTOKBAN!
ONLINE RENDELÉS: WWW.ABCSHOP.HU

'I was already playing ping pong in my Mom's belly'

„MÁR ÉDESANYÁM HASÁBAN IS PINGPONGOZTAM”

Interjú **Póta Georginával...** párosban

by Zoltán SIPOSHEGYI, Journalist specialised in foreign politics
Szerző: SIPOSHEGYI Zoltán, külpolitikai újságíró

Interview with **Georgina Póta**

While sitting on both sides of the table this time I served the table tennis ball to one of the best Hungarian table tennis players, the multiple European champion, Georgina Póta. She is undoubtedly the most beautiful sportswoman in Hungary and we can say that she has achieved everything she could in this sport during her 20-year-long career. She has been playing in the German capital since 2008 and she and the TTC Berlin team managed to win the three big cups in the last three years: the German championship, the Bundesliga and the Champions League. Moreover, there was a year, when Gina was undefeated. Last year she was granted the pleasure of marrying Norbert Kovács our swimmer, participant of the Olympic games, which was more important

than winning a cup. Here at this table I am asking her, the optimistic player who keeps smiling about the beginning and her future plans.

Many kids do sports but most of them start with playing basketball or football. Playing table tennis is the sport of the school trips. How come you choose this sport as a 5-year-old? Was there any parental suasion maybe?

– I do not even know when I started since I was already playing ping pong in my Mom's belly when she was 6 months pregnant with me. Of course, I physically took the bat in my hand for the first time when I was five years old. When I started playing in the SMTK, I could hardly reach the table. But when I was six years old I had trainings

Az asztal két oldalán ülve ezúttal én szerváltam Magyarország legjobb asztaliteniszezőjének, a többszörös Európa-bajnok Póta Georginának. Hazánk kétségtelenül egyik legszebb sportolónője több mint két évtizedes karrierje alatt szinte mindent elért, amit ebben a sportágban el lehet. 2008 óta játszik a német fővárosban, és a TTC Berlinnel három évben is sikerült megnyernie a három nagy kupát: a német bajnokságot, a Bundes Ligát és a Bajnokok Ligáját. Sőt volt olyan év is, amikor Gina egyáltalán nem akadt legyőzőre. Tavaly pedig még egy kupagyőzelemnél is nagyobb öröm érte: kimondhatta a boldogító igent Kovács Norbert olimpikon úszónak. A mindig mosolygós és optimista pingpongozót a kezdetekről és jövőbeli terveiről kérdeztem.

every day. Actually, I had almost no choice. I came from a sporty family, my grandmother played volleyball, my mom played volleyball and table tennis as well, and even my father could play table tennis. So it was quite obvious that I would be captivated by this sport too.

How did you live this as a child? It could be a burden for a 6-year-old not to play in the yard with the classmates but go to trainings every day. Did you ever want to quit?

– Obviously, all top sportsmen must give up their everyday life. For example, I could never go on a class trip. I was in a three-day camp once but I had to come home after one night because I had a tournament next day. Later, I did not go to parties. So, of course it entails sacrifice but I've always been determined enough to be able to continue. I think the most important thing for a leading sportsman is to have goals or dreams to follow even as a child.

It has always been my mother who motivated me most but not just in terms of sports but also in terms of learning. At home, for instance, there was always a board where I had to write my immediate and distant goals. So, I always knew what the next step would be and that helped me a lot.

Surely, there was nadir and you had a thought that it would be nice to live differently. What was that helped you through it?

– I was lucky because I had achievements when I was young and that helped me so much not to stop. Of course, I also had ups and downs. Once I packed my stuff at the training and left the room but I always came back. It was no more than two or three times that I was really fed up and I missed a day.

It was often difficult to see children playing in the playground and I thought I did not have time for anything. In the summers, for example, I always had only one week's rest and even during Christmas we had to train between the two holidays. So I sacrificed a lot of things but I would not change places with anyone. If I could start it all over again I would do the very same.

Nagyon sok gyermek sportol, de a többségük focizni vagy kosarazni kezd. A pingpongozás megragad az erdei táboroknál. Hogyhogy te 5 évesen mégis ezt a sportágat szeretted meg? Volt esetleg egy kis szülői ráhatás is?

– Azt se tudom, hogy honnan számoljam, hiszen igazából édesanyám hasában is pingpongoztam már, amikor 6 hónapos terhes volt velem. Persze fizikailag először 5 éves koromban fogtam ütőt. Amikor az SMTK-ban elkezdtem játszani, még alig értem fel az asztalt. De hatéves koromtól már naponta jártam edzésekre. Igazából szinte nem is volt más választásom. Sportos családból jöttem, nagymamám is röplabdázott, anyukám röpizett és asztaliteniszezett, sőt még édesapám is tudott pingpongozni. Tehát elég nyilvánvaló volt, hogy én is benne fogok ragadni ebben a sportágban.

Hogyan élted meg ezt gyerekként? Egy hatévesnek nagyon megterhelő lehet, hogy nem az udvaron játszik az osztálytársaival, hanem mindennap edzése van. Soha sem akartad abbahagyni?

– Nyilván minden élsportolónak fel kell adnia az addigi hétköznapi életét. Én például sohasem tudtam elmenni az osztálykirándulásokra. Összesen egy alkalommal voltam egy háromnapos táborban, de onnan is haza kellett jönnöm egy éjszaka után, mert másnap versenyem volt. Később pedig a bulik maradtak ki. Szóval persze hatalmas áldozatokkal jár, de mindig is elég céltudatos voltam ahhoz, hogy folytatni tudjam. Szerintem az a legfontosabb egy élsportolónál, hogy már gyerekkorában is legyenek olyan céljai vagy álmai, amiket követni tud. Mindig édesanyám motivált a legjobban, de nemcsak a sportban, hanem a tanulásban is. Otthon például mindig volt egy tábla, ahová fel kellett írnom a közeli és távoli céljaimat. Így mindig tudtam, hogy mi a következő lépés, és ez nagyon sokat segített.

Biztos, hogy ennek ellenére is voltak azért mélypontok, és eszedbe jutott, hogy jó lenne máshogy élni. Mi volt az, ami átsegített?

– Szerencsés voltam, mert

gyerekkoromtól kezdve mindig voltak kisebb-nagyobb eredményeim, és ez nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ne hagyjam abba. Természetesen nekem is voltak hullámvölgyeim. Volt olyan, amikor összepakoltam edzésről, és otthagytam a termet, de mindig visszatértem. Maximum kétszer-háromszor volt olyan, hogy besokalltam, és kihagytam egy napot. Sokszor nehéz volt azt látni, hogy a gyerekek a játszótéren viháncolnak, nekem meg nincsen időm semmire. Nyaranta például mindig csak egy hét szünidőm volt, sőt karácsonykor is végig edzettünk a két ünnep között. Szóval sok mindent feláldoztam, de mégsem cserélnék senkivel. Ha újrakezdehetném, ugyanígy csinálnám.

Mit mondana az 5 éves Gina a mostani énednek? Elérted azokat a célokat, amelyekről gyerekkorodban álmodoztál? Ott tartasz, ahol szerettél volna?

– A régi edzőm azt mondta, hogy 22 éves koromra abba fogom hagyni a pingpongot. Szerencsére nem lett igaza. Igazából mindent neki köszönhetek, mégis azt hitte, hogy nem leszek elég kitartó.

Nekem az álmom az volt, hogy Európa-bajnokságot nyerjek, az sikerült csapatban és párosban is; az egyéni még várat magára. Eddig ötször kerültem a legjobb 8 közé, és mindig a későbbi bajnok ejtett ki. Általában egy kínai lány, hiszen az Európa-bajnokságon is rengeteg honosított kínai játszik. Velük pedig egyre nehezebb felvenni a versenyt.

De mit tudnak ennnyire a kínai asztaliteniszezők? A múltkori budapesti tornán is egy távol-keletivel szemben maradtál alul. Más az edzésformájuk?

– Rendszeresen kielemezik a játékunkat. Régen videokamerával felvették egy-két meccsünket, de az elmúlt tíz évben rengeteget fejlődött az internet, és ha valaki beüti a nevünket, több száz meccsünket megnézheti a videómegosztókon. Az utóbbi években azt éreztem, hogy pontosan tudják, mik a hiányosságaim, és nagyon jól ki is használják azokat.

Egyszer voltam Kínában egy kéthetes edzőtáborban, és ott szembesültem

What would the 5-year-old Gina say to your present self? Have you achieved the goals you dreamed about in your childhood? Are you there where you would like to be?

– My old coach said that I would stop playing table tennis when I am 22 years old. Fortunately, he was not right. Actually, I owe him everything, but he thought I would not be persistent enough.

My dream was to win the European Championship and I managed to realize it in team and in a contest for doubles too but the individual championship is still to be won. So far, I've been in the top eights for five times and I was always defeated by the later champion, who is usually a Chinese girl, as there are plenty of nationalised Chinese playing at the European Championships. And it's getting harder and harder to compete with them.

But what can the Chinese table tennis players do so well? In the last tournament in Budapest, you lost to a Far Eastern player. Do they have a different workout style?

– They regularly analyse our game. They used to have a couple of our games recorded with a video camera but the internet has improved a lot in the past ten years and if one types our name in the search bar one can watch hundreds of games on video recorded and shared. In recent years, I felt that they knew exactly what my deficiencies were and they used them very well against me.

I was once in China for a two-week long training camp and I realised that they had quite a different attitude. For example, kids don't go to school, there are only two afternoons a week in the training centre when they learn the basics. But they train all day normally. There was a little girl who had not seen her parents for a year because they lived in another province. This would be unthinkable in Europe.

You yourself competed in doubles with foreigners. How hard is it to find the perfect partner? How much time does it take to get used to each other and do you have someone you insist on?

– I've been playing female and mixed since I was a kid, so I'm used to this

regular style change. The only difficulty is that sometimes I have to play with a left handed and then I have to play with a right handed player. Actually, you need quite a few tournaments or half a year to get used to each other and be successful.

You played for many years in Budapest with the team of "Statistics" but almost for a decade you have been in Berlin at the one of the best clubs in Europe. What's the difference between the two environment? Which team do you prefer the National team or the German one?

– I learned everything in Statistics and I'm there where I am at the moment as a result of the years I spent there. Berlin is important because there I get to meet different styles. While at home, almost everyone is right-handed, in Berlin everybody has different strengths.

The national team and the German club are completely different. I participate in multi-week tournaments under the Hungarian colours, for example in the European Championship. However, a Champions League match only takes a few hours. Now that I am a bit older, it is undoubtedly easier to prepare for a club match than for a tournament. It is not easy to be in record-breaking form every day physically and mentally. Travelling makes me tired easily. Last year, for example, I played in an Asian league and I had to fly half a day every week. My waist was really battered afterwards.

You have the chance to travel all around the world because of the competitions. How much time do you have to see the city or to enjoy the place?

– We have just come home from Montreux, Switzerland, where the court was 20 minutes from our accommodation, so we always walked there among the beautiful snowy peaks along the shore of the lake. I regret that until I was 20 years old, I was not really interested in anything, I did not even leave the hotel. But now, when there is a free day I always look around in the cities.

It's hard to keep up with you, but here

azzal, hogy teljesen más a felfogásuk. Például ott a gyerekek nem járnak iskolába, csak a felkészítőcentrumban van két délután, amikor megtanulják az alapvető dolgokat. Mellette pedig egész nap edzenek. Volt egy kislány, aki egy éve nem látta a szüleit, mert ők egy másik tartományban éltek. Ez Európában elképzelhetetlen.

Te magad is versenyeztél párosban külföldiekkel. Mennyire nehéz megtalálni a tökéletes partnert? Mennyi idő kell ahhoz, hogy összeszokjatok, és van olyan, akihez ragaszkodsz?

– Gyerekkorom óta játszom női és vegyes párost is, szóval már hozzászoktam ehhez a rendszeres stílusváltáshoz. Az egyetlen nehézséget az okozza, hogy van, amikor balkezzel, és akad, hogy jobbkezzel kell játszanom. Igazából mindig kell jó pár verseny vagy fél-egy év ahhoz, hogy összeszokjunk, és eredményesek legyünk.

Hosszú évekig játszottál Budapesten a Statisztika csapatában, lassan egy évtizede viszont Európa egyik legjobb klubjához Berlinbe igazoltál. Miben más a két közeg? Most hol vagy szívesebben, a nemzeti válogatottban vagy a német együttesnél?

– A Statisztikában tanultam meg mindent, és azoknak az éveknél köszönhetem, hogy most itt tartok. Berlin pedig azért fontos, mert ott sokkal többféle játéktípussal találkozom. Míg itthon szinte mindenki jobbkezes, kinn mindenki másban erős. A válogatott és a klub pedig teljesen más. Magyar színekben többhetes bajnokságokon veszek részt, például egy Eb-n. Egy Bajnokok Ligája meccs viszont csak néhány óráig tart. Most, hogy már idősebbnek számítok, kétségtelenül könnyebb felkészülnöm egy klubmeccsre, mint egy tornára. Hiszen nem könnyű napról napra fizikailag és mentálisan is 100%-ot nyújtani. A legjobban mégis talán az utazás fáraszt el. Tavaly például egy ázsiai ligában játszottam, és hetente kellett repülnöm fél napokat. Meg is viselte a derekamat.

A versenyek által beutazhattad az egész világot. Mennyire van ilyenkor

is somebody who managed to. I don't think that you fixed on Norbert Kovács, a swimmer, the participant of the Olympic games accidentally. Is it really only a leading sportsman who can understand another one?

– I had boyfriends before but they always asked me to miss out a training or not to go to a tournament. They do not understand this way of life but Norbi has been in my best interests and has supported me from the beginning.

That is why you got married last May. Did you have enough time to organise the wedding? What do you like to remember the most?

– The party. Well, maybe it was the most beautiful moment when I was walking along St Stephen's Basilica in my long white dress. After all, this is the dream of every girl. It was me who planned everything. The dress, the decoration, even the gate of happiness. I was a perfectionist when organising the wedding just like when I play. However, there are brides who are even more crazy about the big day than me. Anyway, it was very memorable for us.

And what's your most important short-term goal now? Founding a family? Even more workouts? Maybe a change?

– Even though I feel still very young, I'm not. We are not planning to have a baby this year but next year maybe I will give it a go. I would like to compete afterwards, though. Some people at the Berlin club have been on maternity leave and now everyone is coming back. There were some who competed two weeks after giving birth. I think that one can play as a pro table tennis player till the age of 40-45 and I would like to think about coaching just afterwards.

Finally, what would you say if your child were standing in front of you saying that she or he would like to follow the footsteps of yours?

– I'm sure my child will do sports because it gives amazing dignity in every aspect of life. My child does not have to be a professional but there must be always motivation and persistence.

idő várost nézni, vagy kiélvezni a hely adottságait?

– Most jöttünk haza a svájci Montreux-ből, ahol a terem 20 percnnyire volt a szállásunktól, így mindig a gyönyörű havas hegycsúcsok közt, a tó partján sétáltunk a versenyekre. Azt sajnálom, hogy 20 éves koromig nem igazán érdekelt semmi, ki se jöttem a hotelből. Viszont mostanában, amikor van egy szabad napunk, mindig szétnézek a városokban.

Nehéz felvenni a ritmust veled, valakinek mégis sikerült. Azt gondolom, hogy nem véletlenül az olimpikon úszót, Kovács Norbertet választottad. Tényleg csak egy élsportoló tud megérteni egy élsportolót?

– Előtte is voltak barátaim, de állandóan azt kérték, hogy hagyjak ki egy edzést, ne menjek el egy versenyre. Ők nem értik ezt az életformát. Norbi viszont kezdettől fogva mindenben mellettem állt, és támogat.

Ezért tavaly májusban egybe is keltetek. Mennyire volt időd szervezni az esküvőt? Mire emlékszel a legszívesebben?

– A bulira. Na jó, talán az volt a legszebb pillanat, amikor a hatalmas fehér ruhámban végigvonultam a Szent István-bazilikában. Elvégre

ez minden lány álma. Mindent én terveztem meg. A ruhát, a díszítést, még a boldogságkaput is. Pont olyan maximalista voltam, mint a sportban. Bár vannak menyasszonyok, akik még nálam is örültebben szervezik a nagy napjukat. Mindenesetre nekünk nagyon emlékezetes lett.

És most mi az első számú rövid távú célod? Családalapítás? Még több edzés? Esetleg váltás?

– Én annak ellenére is nagyon fiatalnak érzem magam, hogy már nem vagyok az. Idén még nem tervezünk gyereket vállalni, de jövőre már lehet, hogy beadom a derekam. Viszont utána is szeretnék versenyezni. A Berlinnél is többen elmentek szülési szabadságra, és most kezd mindenki visszatérni. Volt, aki két héttel a szülés után már versenyzett. Azt gondolom, hogy 40-45 éves korig lehet profi szinten pingpongozni, én is csak utána szeretnék elgondolkozni az edzősködésem.

Végezetül mit szólnál hozzá, ha a gyermeked eléd állna, és azt mondaná, hogy a nyomdokaidba akar lépni?

– Biztos, hogy a gyermekem sportolni fog, mert ez az élet minden területén elképesztő tartást ad az embernek. Nem kell versenyszerűen csinálnia, csak legyen mindig motivált és kitartó.

Exotic published the songs that were banned before the change of the regime

Before the change of the regime in 1989 most of the songs of Exotic were banned. But now as the band reunited they created

a new album out of these banned songs.

Tamás Sipos F., the leader of the band, gave us an exclusive interview in which he also talks about why he accepted being a member of Republic and in the end why he decided to leave that formation.

A rendszerváltás előtt több dalát is betiltották az Exotic zenekarnak – így azok nem kerülhettek a nyilvánosság elé. Most azonban újra összeállt az együttes, és a betiltott dalokból megszületett az új lemez. Sipos

F. Tamás, a zenekar frontembere exkluzív interjút adott, amelyben arról is beszélt, hogy Cipő halála után miért vállalta el a Republic zenekar felkérését, majd végül miért döntött úgy, hogy kilép a bandából. (Sipos F. Tamással megegyeztünk abban, hogy az interjú során tegeződünk.)

by Petra SÁROSSY, Journalist

Szerző: SÁROSSY Petra, újságíró

Your band was one of the most popular ones in the 80's and 90's. Then you started your solo career and after a short period the original Exotic band was formed again. Last October your new album appeared with the name of Nulladik Lemez (The Zero Album). Have there been any changes with the band? Have there been any personal changes? Has the style changed?

– Actually no. Quite the contrary. We are back to our routes again. We recorded those songs that had been banned before 1988. That time there was only one recording company in Hungary. We still don't know why but these songs were not allowed to appear. But now they can and we are really happy about that.

What were the feedbacks with this album?

– I must admit that we were a bit selfish when we launched this new album. We wanted it to appear so much though we knew that this style of music is difficult to have published and the age of the musicians is not an advantage either. Once you are in the limelight it is easy to be seen, but with original and serious projects it's more difficult to get into the tabloids. This is the reason why we are not pushing too much on the marketing. Of course our core fans, the ones that have been with us since the Exotic band was formed, know that the record is out. We can "push" them. They are – if I can say so – coming to life, are interested and they are overwhelmed. And so are we.

There is a baby on the cover of the new album. Where is the idea from?

– Last summer we were coming home from a concert and the idea struck. What if there were a baby on the cover the new album? After this idea came we didn't have to think, there were no more negotiations. The record has a sub-title which refers to one of the songs called Welcome God. This also symbolizes our return. This baby on the cover is parallel with the sub-title, they work great together and it has a powerful meaning.

In 2016 you came out with your own song "Kell a szerelem" (You need

A 80-as 90-es évek egyik legsikeresebb zenekara voltatok, majd szólókarrierbe kezdtetél, most pedig – kisebb-nagyobb kihagyások után – összeállt az eredeti Exotic. Tavaly októberben pedig megjelent a „Nulladik Lemez” című albumotok. A zenekarral kapcsolatban van-e valami változás? Volt-e tagcsere? Stílusváltás?

– Igazából nincs, sőt gyakorlatilag visszatértünk az alaphangulathoz a zenekari felállás terén. A zenekar visszatért a gyökereihez, tehát lényegében az első hivatalosan megjelent Exotic-lemez előtti periódus dalait rögzítettük így 30 év elteltével, ugyanis 1988-ban, mikor mi lemezszerződést kaptunk, akkor egyetlen lemezkiadó volt egész Magyarországon, és ők ezeket a dalokat nem engedték kiadni – valamilyen oknál fogva –, úgyhogy ez egy azóta dédelgetett gyermek, és most realizálódott. Hihetetlen konszenzus van a zenekar tagjai között ez ügyben, és most nagyon boldogok vagyunk, hogy ez létrejöhett.

Milyen visszajelzéseket kaptatok az új lemezzel kapcsolatban?

– Az a helyzet, hogy ennél a lemeznél az alapvető törekvés egy picit önző, vagyis hogy nekünk, a zenekar tagjainak ez az anyag mindenképpen meglegyen. Azt is tudjuk, hogy a média jelenlegi helyzetében az ilyen stílusú daloknak és ilyen életkorú zenészeknek nem könnyű a megjelenés. Bármilyen bulvártémával be lehet jutni a médiába, de komoly projektekkel nem feltétlenül. Ezért tulajdonképpen nem nagyon forszírozzuk a lemez terítését. Akik a legelejétől kezdve követték az Exotic

zenekart, tudják, hogy megjelent a lemez, és őket lehet „bökdösní”. Úgy vesszük észre, hogy lassan felélednek, és érdeklődést mutatnak, tehát gyakorlatilag akikhez szól ez a lemez, azok érdeklődnek, és nagyon örülnek neki. Beleértve minket is.

A lemezborítón egy csecsemő található. Honnan jött az ötlet?

– Éppen egy koncertről jöttünk hazafelé a nyáron, akkor villant be a gondolat, hogy mi lenne, ha egy csecsemő lenne a borítón. Nem volt konkrét borítótervezés, nem ültünk össze gondolkodni ezen. Van a lemeznek egy alcíme – az egyik nótára utal –, az, hogy „Isten hozott”. Ez is szimbolizálja a visszatérést. Ez a csecsemő párhuzamban van az alcímmel, nagyszerűen működik, és mondanivalóban elég erős.

2016-ban egy saját dallal álltál elő, a „Kell a szerelem” cíművel, és mivel ez egy téled nem megszokott lírai dal, hogyan fogadta akkor a közönség?

– Én úgy vettem észre, hogy nagyon tetszett az embereknek. Tök aranyosak voltak, főleg a hölgyek persze. Ők sokkal fogékonyabbak a romantikára. Bennem nagyon halmozódott ez a téma, és úgy gondoltam, hogy egyszer csak kibontom. Amikor ilyen őszinte belső parázsból jön létre valami, az általában jól szokott sikerülni – úgy gondolom –, most is ez történt, úgyhogy pozitív a fogadtatás.

2013-ban Cipő halála után a Republic téged kért fel, hogy legyél az új énekes. Hogyan fogadtad ezt a felkérést?

– Nehéz volt megemészteni. Természetesen nagyon nagy megtiszteltetésnek éreztem a felkérést, ez egyértelmű, de Cipőt borzalmasan sajnáltam. Végül nem kellett sokat gondolkodnom, megemésztenem azért kellett, de sokat gondolkodnom igazából nem. Örömmel vállaltam, és mondhatni nagyon jó hangulatú koncerteken játszottunk.

Én ott voltam Veszprémben a koncerteken, nekem személy szerint nagyon tetszett, de úgy vettem észre, hogy a közönség nem tudott téged elfogadni, de szerintem Cipő után

love). This is a lyrical song that is not typical of the band. What were the reactions?

– As far as I realized, the audience loved it. Especially women. Of course, they are more sensitive to romanticism. The meaning of this song had been growing in me for a long time and it was the right moment to bring it out. I truly think that when you have something so honest to say then it reaches the right audience and the feedback can only be positive.

In 2013, after the lead singer of Republic, Cipő had died the band asked you to be the new main singer. What was your first reaction?

– It was a very difficult decision. Of course, it was great honour, but a big grief at the same time. I must admit that I didn't have to think much about it. I made the decision quickly and we had some truly great concerts with lovely atmosphere.

After a while cooperation ended. What was the reason for that?

– As time passed by I soon realized that we didn't match with the other musicians. Maybe it would have been more advisable to invite such a personality to join the band who has no opinion. Somebody they can treat as a puppet. I am not suitable for that. If I have my opinion, I will speak my mind and if it doesn't match with the idea of the others then there is a conflict. So we agreed on not working together any more. I do feel sorry because we could have done something great together.

On 1st April you will have an album release concert in Budapest, in the Akvárium Club. This is the only concert you will have in Budapest. Why?

– This is a strong invitation for the audience and we are not planning to have another concert in the capital. We will do everything to have most people

senki mást nem tudott volna elfogadni. Te a színpadról ebből mit vettél észre?

– Én úgy gondolom, hogy az a közönség, amelyik elment a Republic-koncertekre, az elfogadott. Aki nem fogadott el, az otthon maradt. Azt gondolom, hogy akik amellel voltak, hogy a zenekar folytassa a zenélést, könnyűszerrel feldolgozták, hogy egy új énekes van a poszton.

Végül mégis véget ért a közös munka. Ennek mi volt az oka?

– Ahogy egyre több időt töltöttem a zenekarral – a belügyekről korábban nem volt tudomásom –, végül is rövid úton kiderült, hogy nem feltétlenül klappolunk gondolatilag egymáshoz. Talán erre a szerepkörre jobb lett volna egy olyan külsőst behozni, aki hajlamosabb arra a szerepre, hogy ne legyen véleménye. Tehát gyakorlatilag bábuként tud viselkedni. Én igazából erre alkalmatlan vagyok. Ha van véleményem, akkor azt kifejttem, és ha az a vélemény nem egyezik az alapvető elképzeléssel, akkor bizony ott érdekellentét áll fenn. Végül közös megegyezéssel elváltak útjaik. Sajnálom egyébként, mert jó lett volna, ha működik.

Most április 1-jén lesz egy lemezbemutató koncertetek Budapesten, az Akvárium klubban, és ha jól láttam, ez lesz az egyetlen budapesti koncertetek. Ennek mi az oka?

– Ebben van némi csalafinta invitáció a közönség felé, de az biztos, hogy tervezve nincs budapesti koncert. Nekünk minden eszközt be kell vetni ahhoz, hogy egyrészt sokan legyenek, másrészt pedig tetszetős legyen a produkció, amit lerakunk az asztalra, de ha minden jól sikerül, lehet, hogy 2018 őszén lesz még koncert.

Nyárra terveztek turnézást?

– Egyelőre nézzük meg, hogy az április elsejei koncert mennyire lesz átütő. Ha úgy látjuk, akkor a zenei főszezonban, májustól októberig jól odaver majd az Exotic.

I was there on one of your concerts in Veszprém. I really liked it but it seemed that the audience was not accepting you. I think they wouldn't have accepted anybody after Cipő... Did you notice this?

– I do honestly think that the audience who came to the Republic concerts accepted me. Those who did not, stayed at home. The ones who wanted the band to continue to play music had no problem accepting that there was a new singer.

come, to give them a great show and if everything goes well and there is a request for more, then we will have another concert in 2018.

Are you planning on going on a tour in summer?

– First we would like to see what the feedback of the concert on April 1st is. Then we will give a go with Exotic between May and October.

I just made a fortune during my holiday

Be a forex trader, and make money online on the largest financial market of the world!

For further information check our website:
www.riftfx.com

Foreign exchange trading carries a high level of risk that may not be suitable for all investors. Leverage creates additional risk and loss exposure. Before you decide to trade foreign exchange, carefully consider your investment objectives, experience level, and risk tolerance. You could lose some or all of your initial investment; do not invest money that you cannot afford to lose. Educate yourself on the risks associated with foreign exchange trading, and seek advice from an independent financial or tax advisor if you have any questions.

DELUXE

“As luminous as the full moon” Astonishing hotels in North Africa

„FÉNYESSÉGES, MINT A TELIHOZÓ”
LENYÚGÓZÓ HOTELEK ÉSZAK-AFRIKÁBÓL

by Ildikó KARAKAI, Journalist specialised in foreign politics
Szerző: KARAKAI Ildikó, külpolitikai újságíró

DELUXE

ROYAL MANSOUR, MARRAKESH, MOROCCO

When in Morocco, you simply cannot miss Marrakesh, which is probably the most popular tourist destination of the country. One of the four royal cities is not only proud of its many sights, but also of having the most luxury hotels in the country. One of them, the Royal Mansour, built at the instruction of the currently reigning King Mohammed VI seven years ago, stands out. The hotel is a ten-minute walk from the city centre, the Jemaa el-Fnaa Square, as it welcomes its wealthy guests in the neighbourhood of the Koutoubia's tower. Royal Mansour is a royal place in all sense, allegedly it is where the Beckham family and the Moroccan royal family like to stay. One of the world's most elegant hotels is royal in every detail: almost a thousand artisans, craftsmen worked to create an astonishing masterpiece both inside and outside. The hotel is made up of 53 separate "riads" that vary by category and size and mostly come with separate hamams (bath). The riads are surrounded by a newly constructed medina which was inspired by the terracotta walls and narrow corridors of the Medina of Marrakesh. Further essential parts are the luscious, rich gardens and the system of clean small water canals and fountains, which make the experience idyllic. The three restaurants of the hotel complex are managed by Michelin Star French chef Yannick Alleno. The Royal Mansour belongs to the world's most expensive accommodations, the price of one night starts at one thousand euros.

ROYAL MANSUR, MARRAKESH, MAROKKÓ

Marokkóban járva az ember nem hagyhatja ki Marrakesht, amely talán az ország legkedveltebb turistacélpontja. A négy királyi város egyike a számos látványossága mellett az ország legtöbb luxusszállodájával is büszkélkedhet. Közülük is kimagaslik a Royal Mansour, amelyet az éppen regnáló király, VI. Mohammed utasítására építettek fel, és hét éve nyitotta meg kapuit. A szálloda tízpercnyi sétára van a belvárostól, a Dzsema El-Fna tértől, és a Kutubia tornyának szinte a szomszédságában várja tehetős vendégeit. A Royal Mansour minden tekintetben királyokhoz méltó hely, ahol – állítólag – szívesen időzik a Beckham család és a marokkói királyi família is. A világ egyik legelegánsabb hotelje minden részletében királyi: mintegy ezer kézműves dolgozott azon, hogy kívül és belül is lenyűgöző mesterművet teremtsenek. A szállodát 53 különálló, különböző kategóriájú és nagyságú riád alkotja, amelyek többsége saját hamammal (fürdővel) rendelkezik. A riádokat egy saját építésű medina veszi körül, amely terrakotta színű falaival és szűk folyosóival a marrakeshi medinát mintázza. Nem maradhat el a buja növényzetű kert, a tiszta vízű csatornácskák és csobogók rendszere sem, amely idillivé teszi a kikapcsolódást. A hotelkomplexum három különálló éttermét a Michelin-csillagos francia séf, Yannick Alleno vezeti. A Royal Mansour a legdrágább szállások közé tartozik, egy éjszakányi árai ezer eurónál kezdődnek.

MANDARIN ORIENTAL, MARRAKESH, MOROCCO

Leaving the downtown region of Marrakesh, it only takes a ten-minute drive to get to the Mandarin Oriental Marrakesh. The hotel is found in the middle of its twenty-hectare big olive parkland, which also includes a two hectare big rose garden. The Mandarin Oriental Marrakesh belongs to the international Mandarin Oriental group, which frequently receives the best reviews in touristic articles and magazines. With its 54 cottages and suites, the hotel offers several pleasant options to those wanting to relax. Among others, visitors can enjoy the local thermal bath and the close-by golf courses which are believed to be the best in Morocco. Out of the three amazing restaurants, the Mes'Lalla is considered to be one of the best Moroccan restaurants. Mes'Lalla offers the best traditions of the international and the Moroccan cuisine in a captivating environment. The Mandarin Oriental Marrakesh is mainly known for its sophisticated elegance and neat interior inspired by Berber traditions. And of course, you can enjoy the panorama of the Atlas Mountains in the background.

MANDARIN ORIENTAL, MARRAKESH, MAROKKÓ

Távolodva a marrakeshi belvárostól, mintegy 10 percnyi autóútra található a Mandarin Oriental Marrakesh. A hotel a húsz hektáron elterülő olívaligetének a közepén található, amelyhez egy kéthektárnyi rózsakert is tartozik. A Mandarin Oriental Marrakesh a nemzetközi Mandarin Oriental csoport tagja, amely rendszeresen a legjobb értékeléseket kapja a turisztikai cikkekben és magazinokban. 54 villájával és kilenc lakosztályával a hotel megannyi kellemes lehetőséget kínál a kikapcsolódni vágyóknak, amelyhez hozzájárul gyógyfürdője és a közeli golfpályák is, amelyek Marokkó legjobbjainak számítanak. A hotel három vendéglővel is igyekszik kielégíteni az igényeket, ezek közül a Mes'Lalla-Afrika három legjobb éttermének egyikeként tartják számon. A Mes'Lalla a nemzetközi és a marokkói konyha legjobb hagyományait kínálja megnyerő környezetben. A Mandarin Oriental Marrakesh elsősorban visszafogott eleganciájával, berber hagyományokat folytató, végtelenül igényes belső díszítéseivel nyugtözi le vendégeit. Meg persze háttérben az Atlasz hegység égbenyúló csúcsainak látványával.

DELUXE

AZALAI DESERT CAMP, CHIGAGA, MOROCCO

The Moroccan desert also offers several options for relaxation. For the lovers of adventure, the Azalai Desert Camp among the dunes of Chigaga close to the Algerian border, is a perfect choice. You might even meet nomad Berbers there. Naturally, the services and the accommodation don't lack luxury: the Marquee-style tents equipped with separate "bathrooms" are very comfortable and the staff is quite attentive. The outdoor accommodation offers a unique day and night experience with the open space and the accompanying silence. But the most popular time of the day is sunset when you can enjoy the desert panorama and the authentic Moroccan dinners served in tagine pots, but you can also lie down on the outdoor leather sofas while sipping your Moroccan mint tea.

AZALAI DESERT CAMP, CHIGAGA, MAROKKÓ

A marokkói sivatag is számos alkalmat kínál a kikapcsolódásra. A kalandvágyók számára az Azalai Desert Camp tökéletes választás az algériai határhoz közeli Chigaga dűnéi közt felvert sátraival. Nem kizárt, hogy nomád berberekkal találkozunk. Természetesen az ellátás és a szállás nem nélkülözi a luxust: a saját „fürdőszobával” ellátott Marquee-stílusú sátrak nagyon kényelmesek, és a személyzet is igen készséges. A szabadtéri szállás egyedülálló élményt jelent nappal és éjszaka is végtelenül nyitott terével és a hozzá társuló csenddel. A leginkább kedvelt napszak azonban a naplemente, ekkor sivatagi háttérrel fogyaszthatjuk el a tagine-edényekben felszolgált autentikus marokkói vacsoránkat, vagy a kihelyezett bőrkárpátokon szürcsölhetjük marokkói mentateánkat.

LA VILLA BLEUE, SIDI BOU SAID, TUNISIA

When in Tunisia, you are more than likely to admire the town of Sidi Bou Said, found twenty kilometres away from Tunis. Besides tourists, the medina and the beach of the town are very popular among artists and writers. The city was the home of painter Paul Klee, writer André Gide and philosopher Michel Foucault in the 20th century. Sidi Bou Said is known for its white walls and characteristic azure decorations. It's no surprise that the town's most famous and best located hotel was named La Villa Bleue. The chic little hotel wins over guests mainly with its panorama of the sea as it is found on the hill of Sidi Bou Said from where the view of the Mediterranean Sea is simply breath-taking. The five-star hotel welcomes people desiring to rest with its 13 suites and rooms, a separate hamam, wellness services

and two swimming pools. However, the main speciality of the hotel is the dining room and its three huge windows that offer a 180° panorama of the Gulf of Tunis.

LA VILLA BLEUE, SIDI BOU SAID, TUNÉZIA

Aki egy kis időt is eltölt Tunéziában, biztosan megcsodálja Sidi Bou Said városát Tunisztól mintegy húsz kilométerre. Nemcsak a turisták, de a művészek és az írók is kedvelik a város medináját és tengerpartját. A huszadik században élt itt Paul Klee festő, André Gide író és Michel Foucault filozófus is. Sidi Bou Said fehérre mázolt falairól és jellegzetes azúrkék díszítéseiről híres. Nem csoda, hogy a város leghíresebb és legjobb fekvésű szállodája a La Villa Bleue nevet kapta. A sikkis kis szálloda elsősorban tengeri panorámájával nyeri el az ott megszállók tetszését. A hotel ugyanis Sidi Bou Said dombján áll, ahonnan tökéletes kilátás nyílik a Földközi-tengerre. Az ötcsillagos, 13 lakosztállyal és szobával rendelkező szálloda természetesen saját hamammal, a hozzá tartozó szolgáltatásokkal és két úszómedencével várja a pihenni vágyókat. A hotel specialitása azonban mindenekelőtt az étkező, amelynek három nagy ablakán át 180 fokos kilátásunk nyílik a Tuniszi-öbölre.

LA BADIRA, HAMMAMET, TUNISIA

The town of Hammamet is found on the coast of the gulf named after the city, one-hour drive to the south from the Gulf of Tunis. The "city of jasmine" is the most beloved destination of tourists going to Tunisia, therefore the number of the town dwellers quadruples in the high season. Sophia Loren has a house on the sea-front, but artists like Paul Klee, Oscar Wilde and André Gide were also attracted by the unique climate. Hammamet offers several opportunities for those dreaming of luxury, and La Badira is the best hotel to embody luxury. The name of the hotel means "as luminous as the full moon" and it perfectly reflects the concept of the hosts. The suites and one of the pools of the modern hotel overlook the gulf. There are several craftsmen shops on the territory of the hotel which offer the best quality local goods. Moreover, the bath of the hotel welcomes guests with all types of relaxing treatments, while the gardens enchant you with the smell of jasmine and orange. Several restaurants of different styles belong to the hotel: both Adra offering the sophisticated delicacies of the Tunisian haute cuisine and Kamillah offering the great dishes of the Mediterranean cuisine are amazing choices.

LA BADIRA, HAMMAMET, TUNÉZIA

A Tuniszi-öböltől egyórányi autótúra délre található Hammamet városa a róla elnevezett öböl partján. A „jázmin városa” a Tunéziába érkező turisták legkedveltebb célpontja, ennek tudható be, hogy szezonban a város lakosainak száma négyszeresére duzzad. Sophia Lorennek is van itt tengerparti háza, ahogy a múlt században számos művészt (Paul Klee, Oscar Wilde, André Gide) is vonzott az itteni klíma. Hammamet számos lehetőséget kínál a luxusra vágyóknak, amit leginkább a La Badira testesít meg. A hotel nevének jelentése, „fényességes, mint a telihold”, tükrözi a vendéglátók koncepcióját is. A modern építésű hotel lakosztályai és egyik medencéje is az öböl felé tárulkozik ki. A hotel területén számos kézművesboltocska található a legjobb minőségű helyi árukkal, fürdőjében minden pihentető lehetőség megtalálható, kertjeit pedig jázmin és narancs illata járja be. Több különböző stílusú étterem is tartozik a szállodához, a tunéziai haute cuisine kifinomult finomságait kínáló elegáns Adra, vagy a mediterrán konyha nagyszerű ételeit kínáló Kamillah egyaránt elnyerheti a vendégek tetszését.

“The land where they always eat couscous”

Culinary adventures in Maghreb countries

by Ildikó KARAKAI, Journalist specialised in foreign politics

„A FÖLD, AHOL MINDIG KUSZKUSZT ESZNEK” KULINÁRIS KALANDOZÁSOK A MAGREB ORSZÁGAIBAN

Szerző: KARAKAI Ildikó, külpolitikai újságíró

The unique, peculiar cuisine of the Maghreb was influenced by the Turkish, Greek, Andalusian and Berber culinary traditions. Piles of brilliantly colourful spices that smell amazing, desserts sweet as honey and cooked lamb heads welcome travellers at the Mediterranean markets of North Africa. However, keep in mind that the Ramadan period of fasting is not the best time for true culinary experiences in the countries of Maghreb.

MORE INTERESTING THAN YOU WOULD THINK:

PRESERVED LEMON

The Moroccan cuisine's most exotic ingredient – beside the lamb head – is probably the salty, preserved lemon used in many local dishes. The fruit is soaked in salty, lemony water for weeks or even months, during which time it softens completely, loses its hardness and becomes especially sweet. It is a curiosity that this ingredient was also present in the 19th century American and British cuisine since in the northern countries this was the only chance to consume lemon all the year around as it arrived seasonally from faraway destinations.

MOROCCO'S GOLD:

THE ARGAN OIL

The argan tree solely indigenous in the southern part of Morocco is small, its oval fruit has a hard seed. The oil, which makes up for quarter of the fruit's weight, is extruded from the seed. In the western world it is mostly known as the ingredient of cosmetic products, but they also love to spread it on bread in Morocco. However, the argan oil used for cosmetic products is not exactly the same as the one they eat. When making the latter they roast the seeds in order to get the characteristically intense, walnut-like flavour. But they don't always eat the

A Magreb egyedülálló, sajátos konyhájára nagy hatással voltak a törökök, a görögök, de az andalúzok és a berberék kulináris hagyományai is. Ragyogóan színes, illatos fűszerhalmok, mézédess sütemények, de főtt bárányfejek is várják az utazót Észak-Afrika mediterrán piacain. Ám érdemes észben tartani, hogy aki igazi kulináris kalandokra vágyik, ne a nagy böjti időszakban, ramadánkor tegye tiszteletét a Magreb országában.

ÉDESEBB, MINT GONDOLNÁD:

TARTÓSÍTOTT CITROM

A marokkói konyha legegzetikusabb alapanyaga – a bárányfej mellett – talán az a sós, tartósított citrom, amelyet sok helyi fogásban megtalálhatunk. Hetekig vagy akár hónapokig sós, citromleves vízben áztatják a gyümölcsöt, ami ez alatt az idő alatt szép lassan megpuhul, és elveszti karcosságát, sőt kifejezetten édessé válik.

Érdekesség, hogy a 19. századi angol és amerikai konyhában is megjelent ez az alapanyag, hiszen ez volt az egyetlen lehetőség arra, hogy a távoli tájakról szezonálisan érkező citromot egész évben fogyaszthassák az északi országokban.

MAROKKÓ ARANYA, AZ ARGÁNOLAJ

A kizárólag Marokkó déli részén honos argánfa kicsike, ovális gyümölcse kemény magot rejt. A gyümölcs tömegének negyedét kitevő magból olajat sajtolnak, ami a nyugati világban leginkább kozmetikumok alapanyagaként ismert, Marokkóban azonban előszeretettel csepegtetik kenyérré is. A kozmetikai felhasználásra szánt argánolaj azonban nem teljesen azonos a reggelire fogyasztható változattal. Ez utóbbi előállítása során ugyanis megpörkölnek a magokat, így jellegzetesen intenzív, diós ízű olajat kapnak. Az étkezési argánolajat azonban nem csupán magában fogyasztják. Az amlou nevű sűrű, barna pasztában az olajat pirított, őrölt mandulával és mézzel keverik össze, és kenyérré kenve tálalják.

PIROS ÉS ILLATOS:

RAS EL HANOUT, HARISSA ÉS TÁRSAIK

A hazai ízléshez hasonlóan a Magreb országában is nagyon szeretik azt, ha a fogások mély, vörös, paprikás színben pompáznak. Nagy különbség azonban, hogy míg mi csupán pirospaprikát teszünk az ételbe, addig Észak-Afrikában rengeteg összetevőből álló fűszerkeverékeket használnak. Körülbelül 27 illatos finomság gondosan kikísérletezett keveréke a ras el hanout, vagyis az a marokkói fűszer, amely minden vendéglői asztalon megtalálható arrafelé, csakúgy, mint nálunk a só és a bors. A teljesség

consumable argan oil in itself. For their thick, brown paste called amlou, they mix the oil with roasted, ground almond and honey and then serve it on bread.

which is known all over the Arab world. Its Tunisian version is very exciting as they only use dried rosebud, cinnamon and black pepper.

RED AND AROMATIC:

RAS EL HANOUT, HARISSA AND SO ON

Similarly to Hungarian taste, the inhabitants of Maghreb countries love if meals have a fine, deep red colour due to the paprika. However, the biggest difference is that while we only flavour our dishes with paprika, North Africans use a spice mix that is made from several ingredients. Ras el hanout is the well-elaborated mixture of around 27 aromatic spices. This Moroccan spice can be found on all tables just like salt and pepper in our culture. Let's take a look at the potential ingredients of ras el hanout, which is not an exhaustive list: cardamom, cumin, cloves, cinnamon, nutmeg, dried ginger, coriander seed, turmeric, fenugreek seed and a lot of dried, sweet and hot paprika. The favourite spice paste of Tunisians is called harissa, whose most important ingredient is dried paprika, as well. They mostly use its roasted version for this mixture. The paprika is mixed with garlic cream, coriander seed, saffron and cumin and is preserved with olive oil. There is a spice mixture called baharat,

MENNYEI BÁRÁNYFEJ ÉS FENSÉGES CSIGALEVES

A bárányfej mindenképpen olyan fogás, amit ha elfogyasztunk, és a folyamatot dokumentáljuk, szörnyülködő elismerésre számíthatunk minden ismerősünktől. Ezt a meglepően finom utcai ételt a legtöbb marokkói piacon meg lehet kóstolni. Egy fejen nem sok ehető rész van, de a pofahús, a nyelv és az agy mégis ezek közé tartozik. A római köménnyel, sóval és csilivel megszórt fejet rengeteg hagymával dúsított lében alaposan megfőzik, majd roston megpirítják – a végeredmény pedig meglepően ízletes. Bizarrr szokás a Marokkóban francia hatásra elterjedt csigafogyasztás is. A kicsike helyi csigákból sok citrommal, fokhagymával, hagymával és helyi fűszerekkel megbolondított ízletes levest készítenek. A helyiek szerint a csigaleves nem csupán a megfázásra jó gyógyír, de az emésztésnek is jót tesz.

RIZS HELYETT KUSZKUSZ

A Magreb országaiban ugyanolyan fontos alapélelmiszer a kuszkusz, mint Ázsiában a rizs. A gőzölt, durvára tört durum búza rengeteg fogás alapja és kiegészítője, nem csoda, hogy elkészítéséhez külön eszközt használnak. Az igazán finom kuszkuszt nem tiszta vízben főzik, hanem egy couscoussier-nek nevezett emeletes edényben, amiben a búzatöret fűszeres, illatos raguk gőzében párolódik. Az így elkészített kuszkusz ízének komplexitása össze sem hasonlítható a tiszta vízben főtt változatával. Amennyiben Marokkóban járunk, érdemes egy riadban, vagyis hagyományos szálláshelyen megszállni, ott nagy eséllyel kóstolhatjuk meg ezt a finomságot is. Nem csupán Marokkóban készítik ezt az ételt, Tunéziában is olyannyira népszerű, hogy Habib Bourguiba tunéziai politikus egyszer úgy fogalmazott, hogy „ez az a föld, ahol mindig kuszkuszt esznek”.

DIVINE LAMB HEAD AND SNAIL SOUP

The lamb head is definitely a meal that will appal all of your acquaintances when you tell them that you have tried it and you even documented the process. This surprisingly delicious street food can be tasted at most Moroccan markets. There aren't too many consumable parts of the head but they use the jowl meat, tongue and brain. The head flavoured with cumin, salt and chili is cooked in a broth with lots of onion, then they roast it and the final result is surprisingly tasty. A bizarre habit in Morocco is the consumption of snails that spread due to the French influence.

igénye nélkül lássunk néhányat a ras el hanout lehetséges összetevői közül: kardamom, római kömény, szegfűszeg, fahéj, szerecsendió, szárított gyömbér, koriander mag, kurkuma, görögszénamag és nagy mennyiségű szárított édes és csípős paprika. Tunéziában a harissa nevű fűszerpaszta a kedvenc, aminek legfontosabb összetevője szintén a szárított pirospaprika – ehhez a fűszerhez a pirított változatot használják leginkább. A paprikát fokhagymakrémmel, koriander maggal, sáfránnyal, köménymaggal dolgozzák össze, és olívaolajjal tartósítják. Az arab világ egészében ismernek fűszerkeverékeket baharat néven. A tunéziai verzió igen izgalmas, ugyanis csak szárított rózsabimbó, fahéj és fekete bors található meg benne.

Contact us:
Table reservation: +36 1 325 6078
Address: 1025 Budapest,
Pusztaszeri út 57.
E-mail: cafe57@cafe57.hu

www.cafe57.hu

They make a delicious soup from the local small snails with lemon, garlic, onion and their typical spices. According to local people the snail soup is not only good for a cold but it also has a good effect on the metabolism.

COUSCOUS INSTEAD OF RICE

The couscous is just as an important and basic food in the countries of Maghreb as rice in Asia. The steamed, roughly ground durum wheat is the

ÉDES GALAMBHÚS ÉS TUTTIFRUTTI ÍZŰ GUMIARÁBIKUM

A világon meglepően sok helyen fogyasztanak édesített hússal megbolondított, cukros nyalánkságokat. Nem kivétel ez alól Marokkó sem, ahol az édes, tradicionálisan galambhússal készülő pastilla kihagyhatatlan csemegének számít. A húst leveles tésztába töltik, fűszerezik, majd sütőben megsütik, és végül porcukorral és pirított mandulával

base and garnish of many dishes so it is no surprise that they have a special tool to prepare it. The truly delicious couscous is not cooked in clean water but in a storied pot called couscoussier, in which the grain is steamed over a spicy casserole. The complexity of the flavour of the couscous prepared this way cannot even be compared to the one cooked in simple water. When in Morocco it is recommended to stay in a riad, i.e. in a local accommodation where you have good chances of trying this delicacy. Besides Morocco couscous is also quite popular in Tunisia so much so that politician Habib Bourguiba once said that "this is the land, where they always eat couscous".

meghintve tálalják. Az észak-afrikaiak cukros mentateájukhoz szívesen fogyasztanak különböző magvakkal töltött édes aprósüteményeket, vagy olajban sült és szirupban áztatott fánkféléket. Kedvelt fűszereik az ánizs, a fahéj és a kardamom, de narancsvirágvizet és furcsa, tuttifrutti ízű gumiarábikumot is gyakran tesznek a süteményekbe. A datolya kiemelten fontos errefelé, Tunézia különösen büszke a maga óriási és hihetetlenül édes gyümölcsreire.

EDÉNY ÉS ÉTEL: TAGINE

Ha a marokkói konyhát halljuk emlegetni, legtöbbünknek a tagine szó ugrik be először. Ez egyszerre jelent egy gyönyörű, kúpos fedelű cserépedényt, és azt az illatos ragut is, ami ebben készül. A tagine (mint edény) alakja és a tagine (mint fogás) omlós lágyága szorosan összefügg. A mázas cserépedény fedele alatt képződő gőz vajpuhává varázsolja a benne készülő húsos vagy halas, zöldségekkel és gyümölcsökkel

SWEET DOVE MEAT AND TUTTI-FRUTTI FLAVOURED ACACIA GUM

There are surprisingly many places in the world where people consume sugary desserts mixed with sweetened meat. Morocco is no exception since their pastille traditionally made with sweet dove meat is a delicacy not to be missed. They fill puff pastry with the meat, flavour it, bake it in the oven and finally serve it with powdered sugar and roasted almond. North Africans love to have sweet biscuits filled with different seeds and doughnuts cooked in oil and soaked in syrup with their sugary mint tea. Their beloved spices include anise, cinnamon and cardamom, but they also love to flavour their biscuits with orange-flower water and a strange, tutti-frutti flavoured acacia gum. Dates are very important in the region, Tunisia is especially proud of its huge and incredibly sweet fruits.

POT AND FOOD: TAGINE

When someone mentions the Moroccan cuisine, the first thing that comes to our mind is tagine. It means both a beautiful, tapered crockery and the delicious casserole made in it. The shape of the tagine – as a pot – and the softness of the tagine – as a dish – are closely related. The steam that forms under the lid of the crockery makes the dish made with meat, fish, vegetables and fruits soft as butter. The typical tagine spices include cinnamon, ginger, saffron, cumin and turmeric. They like to combine sweet and savoury flavours in one dish so one of the most popular versions is made with lamb meat and dates. These delicious casseroles are frequently served with bread. It is a curiosity that the tagine of the Tunisians is very different from its Moroccan namesake. The Tunisian version resembles an omelette spiced with mint and Baharat. Its base is usually ground meat, brain and finely chopped potatoes or breadcrumbs.

megbolondított fogást. Jellegzetes tagine-fűszernek számít a fahéj, a gyömbér, a sáfrány, a római kömény és a kurkuma. Kedvelik az édes és sós ízek megjelenését egy fogáson belül, így a datolyával készülő bárányhús például nagy kedvenc. Ezeket az ínycsiklandó ragukat gyakran kenyérrel fogyasztják. Érdekes, hogy a tunéziaiak által tagine-nak hívott fogás nagyon különbözik marokkói névrokonától. Ez az étel leginkább egy tojáslepenyre emlékeztet, amit mentával, baharattal dobnak fel, az alapját pedig darált hús, agyvelő és apróra vágott krumpli vagy zsemlemorzsa adja.

KÁVÉT VAGY TEÁT?

Marokkóban a teára esküsznek, mégpedig a mentával megbolondított kínai zöld teára. A tea régre visszavezethető népszerűsége

COFFEE OR TEA?

The Moroccans swear by tea, especially Chinese green tea flavoured with mint. The historic popularity of tea is a great example of the centuries old past of the world trade of the Chinese invigorating leaves. Making tea is an important daily ritual in Morocco which brings families and friends closer. Two copper trays are inevitable for the ritual. The tea pots and the cups made of glass are placed on the bigger tray while they put the indispensable "accessories" on the smaller one, such as wulong-type tea, mint leaves and a block of sugar which they crack with a small hammer. They put sugar in all tea pots since it is not a question of preference there. However, they don't put mint leaves into the first infusion of the tea because the tea's original aroma is too good to be altered with the intense taste of the mint. But the further infusions of the same tea leaves are flavoured with many spices. In the northern parts of the country people add pepper and anise to the tea while the beverage is prepared with saffron in the south.

izgalmas példája annak, hogy a kínai, élenkítő hatású cserje leveleinek világkereskedelme több évszázados múltra tekint vissza. A tea elkészítése Marokkóban fontos napi rituálé, ami szorosabbá fűzi a családi és a baráti kapcsolatokat. A teázás fontos eszköze két réztálca. A nagyobbikra helyezik a teáskannákat és az üvegből készült teáspoharakat. A kisebbik tálcán kapnak helyet az elmaradhatatlan kellékek, az általában wulong típusú tea, a mentalevelek és a tömbcukor, amelyből egy kis kalapáccsal törlik le a megfelelő adagot. Minden teáskannába jut cukor, ez itt nem választás kérdése, mentát azonban a tea első forrázatába nem tesznek – az még túl finom ahhoz, hogy a tea eredeti aromáját eltompítsák az intenzív ízű fűszernövényekkel. A sokadik forrázatot még több fűszerrel ízesítik. Az ország északi vidékein borsot és ánizst is szórnak a teába, míg délen kis sáfránnyal dobják föl az italt.

Sport & health

hegyalja2050

HOW TO

Morocco – an ideal destination for Hungarian tourists

by Prof. Dr. József STEIER, Head of HTCC in Morocco

Marokkó – ideális úti cél a magyar turistáknak

Szerző: Prof. dr. STEIER József, HTCC országigazgató, Marokkó

It hasn't even been half a year since two low-cost airlines launched direct flights at the same time between Budapest and two of Morocco's highlighted tourist destinations: Marrakesh, frequently referred to as the "gate of the Sahara", and Agadir, the ocean-side resort. The flights have been functioning with "full house" ever since and they have already made it possible for thousands of Hungarians to get to know Morocco, "the westernmost African Arab country". The flights are combinable, meaning that you can arrive in Marrakesh on Monday or Friday and finish your amazing experience by flying home from Agadir on Tuesday or Saturday. The two cities are connected by good and cheap bus routes, so you can travel from one city to the other for around 10 euros per person. The schedules are available on the internet. Fortunately, this field of tourism is not a one-way street, since the number of Moroccans visiting Hungary has also been increasing due to these flights.

Nincs még fél éve sem, hogy egyszerre két „fapados” légitársaság is közvetlen járatot indított Budapest és Marokkó két kiemelt turistacélpontja, a „Szahara kapuja”-ként is emlegetett Marrakesh és az óceánparti fürdőhely, Agadir között. A járatok azóta is szinte „telt házzal” mennek, és máris sok ezer magyarnak tették lehetővé a „legnyugatibb afrikai arab ország”, Marokkó megismerését. A járatok kombinálhatók is, azaz érkezz Marrakeshbe hétfőn vagy pénteken, és fejezd be mesés programod Agadirból hazautazva kedden vagy szombaton. A két várost jó és olcsó buszjáratok kötik össze, így személyenként alig 10 EUR-ért utazhatunk egyikből a másikba. A menetrend az interneten megtalálható. Szerencsére ez a turizmus nem csak egyirányú utca, hiszen szépen növekszik a hazánkba látogató marokkóiak száma is, e járatoknak hála.

First and foremost, we need to resolve a few misunderstandings that usually arise early on for Hungarian tourists planning their trip:

- You don't need a visa to visit Morocco if your trip doesn't exceed 90 days.
- Vaccination is not compulsory and you don't have to take antimalarial medication.
- The country is considered to be safe, they take care of tourists, because they live on them.
- They lost a lot of tourists as a result of the 2008 world crisis, so they value them more than other African countries.
- A well-structured tourism industry was built which took care of 12 million tourists in its heyday.
- The infrastructure – transportation on highways, coaches, railways and the inland air transportation – is excellent.
- The service selection meets all needs, you can try local delicacies on the markets.
- Rushing is “impolite” here, you need to slow down as soon as you leave the airplane. Enjoy local delicacies, drink tea, coffee or freshly squeezed, sugar sweet orange juice and feel the vibes of Morocco!
- Besides the three official languages (Arab, Berber and French), English and Spanish are also commonly used.

However, there are some things that you must keep in mind!

- Similarly to any African country, don't drink, consume water or ice cubes.
- When taking a taxi, agree on the price with the driver in advance and stick to it when paying.
- The traffic and the overall transportation is definitely accident-prone. You constantly need to watch out in 360 degrees, because locals – especially motorists – don't respect anyone or anything.
- You only have the right-of-way in a roundabout if there is no traffic light or police command.
- They don't respect lanes, nor turns, and they drive very aggressively.
- Pedestrians don't even have the right-of-way on the street crossings! Even though they are trying to improve the situation with new rules, drivers don't keep to any rules.
- There are pickpockets just like in any part of the world.
- Morocco is among the countries most affected by serious road accidents.
- Taking photos is only allowed after asking for personal permission, and still, you might have to pay.
- Parking is only allowed in the designated parking areas given that you tip the parking attendant. The amount of the tip varies between 2 and 20 MAD (Moroccan dirham).
- Watch out, because they quickly transfer cars from tow-away-zones and getting the car back (plus paying the fee) can take a day.
- South Morocco (the onetime Western or Spanish Sahara) is a fast developing, visitable region in Morocco, but it still generates international echo. So make sure that you don't bring a map where the border of Western Sahara is separated in Morocco. It's not only impolite but they might even take away your map at the border.

Előjáróban oszlassunk el néhány félreértést, ami az úti célját kereső magyar turistában már a kezdetekkor felmerül.

- Marokkóba nem kell vízum 90 napnál rövidebb tartózkodásra.
- Nem kötelező a védőoltás, sőt malária elleni szert sem kell szedni.
- Biztonságosnak tekinthető ország, vigyáznak a turistákra, ebből élnek.
- A 2008-as gazdasági világválságban sok turistát veszítettek, ezért jobban megbecsülik őket, mint más afrikai országokban.
- Komoly turistaipar épült ki, amely fénykorában 12 millió turistát kezelt.
- Kitűnő az infrastruktúra, az autópálya, a busz- és vasúti, valamint a belföldi légi közlekedés.
- Minden igény szintnek megfelelő a szolgáltatási kínálat, a piacokon jókat ehetünk a helyi specialitásokból is.
- Itt nem illik rohanni, amikor kilépsz a gépből, lassulj le, hogy élvezd a helyi dolgokat, teázz, kávézz, vagy igyál egy frissen facsart mézédess narancslevet, és hangolódj rá Marokkóra!
- A 3 államnyelv (arab, berber és francia) mellett az angol és a spanyol általában használt.

Amire azonban vigyázzunk!

- Csapvizet, jeget itt se fogyasszunk, akárcsak máshol Afrikában!
- A taxival előre állapodjunk meg az árról, és csak annyit adjunk, amennyiben megállapodtunk!
- A forgalom, a közlekedés kifejezetten balesetveszélyes. 360 fokban kell állandóan figyelni, mert – elsősorban a motorosok – nem tisztelnek semmit és senkit.
- A körforgalomban csak akkor van elsőbbségünk, ha nincs lámpa vagy rendőri irányítás.
- Nem tisztelik a sávokat, a fordulókat sem, és kifejezetten agresszíven vezetnek.
- A gyalogátkelőn sincs elsőbbsége a gyalogosnak! Bár próbálnak ezen új szabályokkal javítani, a járművezetők sajnos nem tartják be az új szabályokat sem.
- Zsebtolvajok ugyanúgy vannak, előfordulnak, mint a világ bármely részén.
- Marokkó a világelsők között van a súlyos közúti balesetekben.
- A fotózás/fotózkodás csak személyes engedélykérés mellett lehetséges, és még így is pénzbe kerülhet.
- Parkolás csak a kijelölt helyeken és a parkolóórnek fizetett borrávalóval lehetséges, ami 2 és 20 MAD (dirham, azaz 66–660 HUF) között változik.
- Vigyázzunk, mert az autónkat a tilosból gyorsan elszállítják, és a büntetéssel súlyosbított kiváltás egy napunkat is elviheti.
- Dél-Marokkó (a volt Nyugat- vagy Spanyol-Szahara) Marokkó gyorsan fejlődő, látogatható része, de még mindig generál nemzetközi viszályokat. Ezért olyan térképet ne hozzunk, ahol a Nyugat-Szahara határa Marokkón belül le van választva. Nem csak udvariasság, de a határon el is vehetik a térképünket!

HOW TO

What to visit? It is hard to decide, because there are many sights in Morocco (geographic, historic, cultural and culinary) which cannot even be squeezed into a ten-day, well-organised trip. Especially if you take my advice and you have a rest and just enjoy Morocco. I would suggest the following:

- a) If you go for a long weekend (4 days, 3 nights), you should stay in the city of your choice and explore it well. With the help of local agencies, you can reach amazing spots in 50 kilometres: from Marrakesh, the Ourika Valley in the Atlas Mountains or the Terre des Étoiles desert ranch to the south of the city. Concerning Agadir, you will spend a lot of time in the clubs and markets (souk) of the city, but you should also check out the goats on the argan trees (for real), enjoy the Atlantic Ocean and try as many of their 260 types of fish as you can.
- b) One week is almost ideal to combine your trip with some relaxation and visit both cities. You might even have time to visit Essaouira, the Portuguese fortress city and its music festival, or Ouarzazate across the Atlas Mountains and its famous film studios where several movies have been shot.
- c) The real exploration of the country needs 10-14 days. You should rent a car and visit the royal cities (Fez, Meknes, Rabat and so on), while also getting to know your neighbourhood as if you were doing a single-centre tour. When visiting Meknes you should definitely stop by Volubilis, the southernmost military station of the Roman Empire whose history and winery guard Hungarian relation with Pannonia. Its red wine, the Volubilia, has been acknowledged with many awards.
- d) If you take on a 14-day journey, the lovers of kites and surfing should travel to Dakhla, Morocco's southern corner, the gate of Africa from Agadir. Besides unique scallops and fish, the bay welcomes visitors with unforgettable sport experiences and a beautiful panorama.

Finally, a few thoughts on gastronomy:

- On Fridays, the festive lunch must include couscous, but don't fall for Couscous Royal, the "noble" version. Its meaty or vegetarian variation is just as filling and tasty.
- Tajine is a folk meal. It is cooked (to be more precise, steamed) in the tapered pottery called tajine, and it has many versions: it can be made with chicken, fish, plum, lamb etc.
- dining cannot be complete without desserts. They start with some kind of cake and finish with a huge fruit bowl.

Mit nézzünk meg? Nehéz dönteni, mert Marokkóban sok a látnivaló (földrajzi, történelmi, kulturális és kulináris), és ez mind még egy jól szervezett, 10 napos útba sem zsúfolható bele. Főleg, ha megfogadod a tanácsom, és pihensz, élvezed is Marokkót közben. Segítségképpen én ezeket ajánlanám:

- a) A hosszú hétvége (3 éjszaka 4 nap) alatt maradj abban a városban, ahova jöttél, és nézz jól körül! Helyi irodával 50 km-en belül kitűnő helyek érhetőek el: Marrakesh, az Ourika-völgy az Atlaszban vagy a Terre des Étoilesivatagi ranch a várostól délre, már a sivatagban. Agadir klubjai és soukja (piaca) rabolják az idődet, de az argánfákon a kecskéket meg kell nézned (nem imitáció, hanem valóság), és élvezd az Atlanti-óceánt, egyél a 260-féle halból, amennyit bírsz!
- b) Egy hét már majdnem ideális pihenéssel is kombinálva, és a két nagy várost összekapcsolva. Itt már bevállalható Essaouria, a portugál erődváros esetleg éppen egy zenei fesztivállal, vagy az Atlasz túloldalán Ouarzazate a filmstúdiókkal, ahol az igazi nagy filmek készültek.
- c) Az igazi felfedezése az országnak már 10-14 napot igényel. Bérautóval tehetünk komoly utakat a királyi városokba (Fez, Meknesz, Rabat és a többiek), miközben csillagtúra jelleggel a környéküket is megismerjük. Mekneszi utunk során nem szabad kihagyni a legdélibb római birodalmi helyőrséget, Volubilist, amelynek nemcsak történelme őriz magyar rokonságot Pannóniával, de a borászata is. Vörösbora, a Volubilia a legtöbb díjjal büszkélkedő csodálatos bor.
- d) A 14 napos útba már ajánlatos a kite és a szörf szerelmeseinek Agadirból egy belföldi járattal Marokkó déli csücskébe, Afrika kapujába, Dakhlába is leutazniuk. A kagyló és hal mellett az öböl felejthetetlen sportélménnyel és látvánnyal várja az utazókat.

Végezetül a kulináriáról néhány gondolat:

- Ha péntek, akkor az ünnepi ebéd kötelezően kuskusz, de ne dőljünk be, ha a „királyit”, a Couscous Royalt erőltetik. Bőven laktató és jó a marhahúsos, csirkés vagy a vega változata!
- Népi étel a tagine. Főzik (pontosabban párolják) a kúpos tagine cserépedényben, és sok fajtája van a csirkéstől a halasig, a szilvástól a bárányosig.
- Sütemények nélkül az étkezés nem teljes. Először azt eszik, és a végén hatalmas gyümölcstállal zárnak.

INTERESTING

The city of the One-eyed Women

WE NEED TO TRAVEL ABOUT SIX HUNDRED KILOMETERS FROM ALGIERS TO THE SOUTH, WHICH IS NOT SO MUCH IN ALGERIA, TO GET TO THE LIVING MIDDLE AGES. THE TIMES WHEN CAMEL CARAVANS USED TO CROSS THE DESERTS AND HIDDEN TOWNS IN THE OASES USED TO BE THE MOST IMPORTANT VENUES OF TRADE

by Tamás SZÚCS,
Journalist specialised in foreign politics

AZ EGYSZEMŰ ASSZONYOK VÁROSA

ALIG HATSZÁZ KILOMÉTERT
UTAZUNK ALGÍRTÓL DÉLRE
– EZ ALGÉRIAI MÉRTÉKKEL
NEM IS OLYAN SOK –,
MÁRIS ELJUTUNK AZ ÉLŐ
KÖZÉPKORBA. ABBA AZ IDŐBE,
AMIKOR MÉG TEVEKARAVÁNOK
SZELTÉK ÁT A SIVATAGOKAT,
ÉS AZ ELDUGOTT OÁZIS-
VÁROSOK JELENTETTÉK
A KERESKEDELEM
LEGFONTOSABB
ÁLLOMÁSHELYEIT

Szerző: SZÚCS Tamás,
külpolitikai újságíró

The Roman Empire fell and it took centuries for the area to prosper again. Prosperity was due to a greater scale of integration again. Since the Northern part of the Mediterranean Sea was lagging behind in terms of development, integration was taking place in the Muslim world stretching from today's Afghanistan to Mali. At that time, this was the richest and most developed cultural zone of the world, alongside the Tang Empire. The region's great significance was lying in the trans Saharan trade. From the South salt, gold and slaves arrived to the North while from the North processed products travelled to the South. And oases on the way, in addition to meeting the caravans' needs, provided the coastal area with dates. The labor-intensive but very productive dates were the basis of the economy then and nowadays as well. In Algeria, the Deglet Noor type is being cultivated and of course they say it's the best in the world. For people who love dates it's a real pleasure to visit a plantation. The fresh fruit cultivated here – especially the big fleshy sort they produce here – is much better than the dried ones available back home.

But before speaking of the one-eyed women and their cities here's some history of religion. In 657 the troops of the then caliph, Ali (the son-in-law of Muhammad, possessor of the secret knowledge according to the Shiites) and Muawiyah, the Syrian Emir (the later Umayyad Caliph) clashed at Siffin in Syria (today it is called Rakka and it was the former capital of the Islam State). Many of Ali's followers simply left the battlefield. They became known as 'The Exchangers' (the Khawarij or Kharijites). The more moderate ones, the followers of Abd-Allah ibn Ibadh established their school in Nizwa, Oman. They became known as the Ibadis, the third branch of Islam – alongside the Sunnis and the Shiites). It's a puritan religious school strongly attached to the words of their tradition that simultaneously rejects violent solutions, puts big emphasis on spirituality and is surprisingly tolerant to other religions. For a time, they performed a serious propagation of the faith. There was a small North African kingdom - the Rustamids' state – that

A Római Birodalom megbukott, és évszázadokat kellett várni, hogy e vidék újra felvirágozzon. A virágzást ismét egy nagyobb integrációba való belesimulás okozta. Mivel a Földközi-tenger északi része ekkoriban eléggé le volt maradva a fejlődésben, az integráció a mai Afganisztántól Maliig húzóódó muszlim világban történt, ami ekkor – a Tang Birodalom mellett – a világ leggazdagabb, legfejlettebb kultúróvezete volt. Ennek a vidéknek a kiemelt jelentősége pedig az erősödő transzszaharai kereskedelemben volt. Délről só, arany, rabszolgák jöttek északra, északról pedig a feldolgozott termékek utaztak délre. Az útba eső oázisok pedig amellett, hogy kiszolgálták a karavánokat, datolyával látták el a partvidéket. A munkaigényes, de igen jól termő datolya volt akkor és ma is a gazdaság alapja. Algériában a deglet nour fajtát termesztik – és persze állítják, hogy ez a legjobb a világon. Aki szereti a datolyát, annak kimondott élmény egy ültetvény meglátogatása, a friss gyümölcs – különösen az a nagy, húsos fajta, amit itt természetnek –

sokkal jobb, mint a szárított változat, amit itthon lehet kapni.

De mielőtt szót ejtenénk az egyszemű asszonyokról és városaikról, jöjjön egy kis vallástörténeti kitérő. 657-ben a szíriai Szíffinnél (ma Rakka, az Iszlám Állam volt fővárosa) csaptak össze az akkori kalifa, Ali (Mohamed veje, a síiták szerint a titkos tudás birtokosa) és Muávijja, a szíriai emír (a későbbi első Omajjád kalifa) csapatai. Ali hívei közül sokan egyszerűen kivonultak a hadszíntérről. Ők lettek a kivonulók (al-haváridzs – latinosan háridzsiták). A mérsékeltberek, Abdullah ibn Ibád hívei az ománi Nizvában alapítottak iskolát. Ők lettek az ibaditák, az iszlám – síiták és szunniták mellett – harmadik irányzata. Puritán, a hagyomány szavaihoz erősen kötődő vallási irányzat ez, amely ugyanakkor elutasítja az erőszakos megoldásokat, nagy súlyt fektet a lelkeségre, és meglepően toleráns más hitekkel. Egy időben komoly térítőmunkát fejtettek ki. Észak-Afrikában volt is egy kis királyság, a rusztamidák állama, amelyet sikerült megtéríteni. Ők azonban elbuktak – az utolsó

they managed to convert. They failed nonetheless, the last king and his escorts and some Ibadi missionaries fled to the M'zab Valley, one of the most fertile oases in the desert. And the local Berbers proved to be more receptive. They established five cities the names of which with French transcription are the following: Bou Noura, Beni Isguen, Ghardaia, El-Atteuf and Melika. Since they were humble, pious people first they built their mosque on top of a hill. It was followed by a well and a market place around it. So that the well should be visible from a long distance some palm trees were planted next to it. As the cities were expanding they were stretching down more and more on the hill-side. Still there are original buildings from the 12th century in the city centers. By the time they reached the bottom of the hill and new market places were built it was already the 15th-16th century. The streets are narrow, there are many covered passages, there are small windows on

the walls, the houses are open inwards. The most important aim is to keep out the terrible heat. The Sun has a decisive effect on working too, the market time is either early in the morning or around sunset. These are the times when people come out of their houses. The city is more desolate at midday. The market – just like in Ancient Greece or Rome – is not only the venue of trade. City issues are also discussed here since there are certain matters that require the decision of the entire community. Whereas, in other cases it's the Saints who decide. Since cities are led by the Imam, who is both a religious and a secular leader. He is supported by seven or eight Saints. The council co-opts its members while the Imam appoints his successor. The Saints not only arrange the religious matters. They used to take the decisions in every important issue regarding the city and their role has remained the same in many instances as of

király és kísérete, no meg pár ibadita hittérítő a sivatag egyik termékeny oázisába, a M'zab-völgybe menekült. A helyi berberok pedig fogékonynak bizonyultak. Őt várost alapítottak, a ma szokásos franciás átírással: Bou Noura, Beni Isguen, Ghardaia, El-Atteuf és Melika.

Mivel igen jámbor, istenfélő népek voltak, elsőnek a mecsetjüket építették fel egy-egy domb tetejére. Aztán jött a kút, és körülötte a piactér. Hogy jól látszódjon már távolról is a kút, mellette állt mindig egy-egy pálmafa. Ahogy terjeszkedtek a városok, úgy kúsztak egyre lefelé a hegyoldalakon. A városok ma is az eredeti, tizenkettedik századi épületekből állnak. Mire a domboldalok aljába értek, és ott felépültek az új piacterek, már a tizenötödik–tizenhatodik századot írták. Az utcák szűkek, sok a fedett átjáró, a falakon apró ablakok vannak, csak a házak befelé nyitottak. A lényeg, hogy a borzasztó hőséget kívül rekeszék. A munkát is a nap tagolja – piac reggel korán és napszállta körül van, ekkor mozdulnak ki az emberek a házakból. Amikor delelőn áll a nap, akkor a város is kihaltabb. A piac – akár csak az ókori görögöknél, rómaiaknál – nem csak az árucseré színhelye: itt vitatják meg a város ügyeit is. Hiszen vannak ügyek, amelyekben az emberek közössége dönt.

Más ügyekben viszont a szentek. A városok élén ugyanis egy vallási-világi vezető, egy imám áll. Őt segíti hét-nyolc szent. A tagokat mindig a tanács kooptálja, az imám pedig kijelöli utódját. A szentek pedig nem csak a vallás ügyeit intézik. Minden, a várossal kapcsolatos fontos ügyben ők döntöttek – és ma is sok dologban megmaradt a szerepük. Ők határozzák meg az árakat, amelyeket mindenkinek követnie kell. Senki nem adhatja olcsóbban vagy drágábban az áruját. És ők határozzák meg például a lányok hozományát is az adott évben – ez sem lehet több vagy kevesebb. Akinek nem jutna, azét kipótolják az adóbevételekből. A cél egyfajta egyenlőség, legalábbis a nagy vagyoni különbségek kialakulásának elkerülése. És talán ez a puritanizmus – vegyülve az iszlámban amúgy is jelen levő erős szemérmességgel – hozta el a női ruházat korlátozását. A divatozás

today. They determine the prices, to be applied by everyone. No one can offer their products at a cheaper or a more expensive price. Also they determine the dowry of the girls in the given year – it can't be less or more than that either. They provide dowry for those who cannot afford it using tax revenues. The goal is to achieve a certain equality, or at least to avoid a major difference in wealth. And this puritanism perhaps – together with the strong prudence that is present in the Islam – brought about the restrictions in women's clothing. Following the fashion is also restricted as all women must wear the same white chador when going out to the streets. What is more, if she's married she has to cover herself in a way that she can see through the gown only with one eye. Beneath the chador there are usual clothes, of course. Judged by their shoes, they may be really pretty but she can reveal them only to her husband within the four walls. Considering that chador is not a sophisticated wear, it is a piece of textile basically, women put it on like a tent and it falls off easily so they must always hold it with one hand. This requires some skill if the woman also carries bags meanwhile, or she even leads some kids by the hand. Town-dwellers are accompanied by equality and puritanism even beyond the grave. Tombs – if they can be called like that – are extremely simple. The only exceptions are the tombs of the founding Saints. However, they're not so decorated either. Just like it is not the ornaments that make the Ami Brahim mosque special. In spite of this the modest building next to the walls of El Atteuf, built in the 11th century is one of the miracles of architecture. In contrast to other mosques even non-believers can enter here and admire the peculiar lights inside. Le Corbusier himself also visited the building on several occasions and gained inspiration for his future masterpiece, the Ronchamp Chapel here. As decent isolation was also ended here by the 19th century. The French appeared in 1882 and annexed the M'zab Valley to their colonial empire. Colonial administration was introduced (later Algeria gained independence) that took over many tasks from the Saints. And

ugyanis igencsak korlátozva van – minden nőnek tök egyforma fehér csadort kell hordania, ha kimegy az utcára.

Nem is akárhogy – ha férjes asszony, akkor úgy, hogy csak egy szemével láthasson ki mögüle. Alatta persze van rendes ruha – a cipőkből megítélve akár egész csinos is lehet –, de ezt szigorúan csak a négy fal között a hites urának mutogathatja a nő. Tekintve, hogy a csador egy igen kevésbé szofisztikált viselet, gyakorlatilag egy textildarab, amit sátorként magukra tesznek, semmi sem tartja, így fél kézzel mindig fogni kell. Ez kimondott ügyességet kíván, ha közben van az asszonynál néhány cekker, meg pár kisebb-nagyobb gyerek is.

Az egyenlőség, puritanizmus a síron túl is elkíséri a városok lakóit. A síremlékek – ha egyáltalán lehet ezeket annak nevezni – végtelenül egyszerűek. Egyedül az alapító szentek sírjai képeznek kivételt. Bár ezek sem éppen túldíszítettek. Ahogy nem a díszei teszik különlegessé az Ami Brahim-mecsetet sem. Az El-Atteuf falai mellett épült tizenegyedik századi szerény épület ennek ellenére az építészet egyik csodája. Ide – ellentétben a többi mecsettel – még a hitetlenek is beléphetnek, és megcsodálhatják a fény különös játékát. Le Corbusier is többször járt itt, és ez az épület ihlette későbbi fő művét, a ronchamp-i kápolnát. Hiszen a decens elzártágnak a tizenkilencedik

század itt is véget vetett. 1882-ben a franciák megjelentek, és gyarmatbirodalmukhoz csatolták a M'zab-völgyet is. Megjelent a gyarmati kormányzat (majd a független Algéria), amely sok feladatot átvett a szentektől, és a régi óvárosok között kialakult az új város, amely nevét a legfontosabb régi városról kapta, a mai térképeken ezért szerepel Ghardaia. Ott pedig már nem érvényesek a régi törvények. A nők is lazábban öltöznek – ez alatt persze ne a miniszoknyát és hasvillantós topot értsük, hanem a sima hidzsábot –, és a boltok árait is a kereskedők határozzák meg.

Aztán lassacskán megjelentek a turisták is. Különösen azóta, hogy (1982-ben) a M'zab-völgy felkerült a világörökségek listájára. Ez pedig komoly kihívás elé állította a városok közösségét. (Még akkor is, ha a turizmus itt nem milliókban, csak ezrekben értendő évente.) Meddig tarthat az elzárkózás? Mennyire nyílhatnak meg az idegeneknek? Hogy tartható meg a hagyományos életforma a modern világ állandó jelenléte mellett? A dolog láthatóan se nekik, se a turistáknak nem könnyű. Ghardaia – a modern város – ugyanúgy látogatható, mint bármely más Algériában. De az óvárosokba csak helyi kíséreléssel lehet bemenni. A szigorú szabályok már a kapuknál ki vannak függesztve. Tilos a rövidnadrág, szoknya vagy egyéb túl kihívó viselet, az alkohol fogyasztása

INTERESTING

amongst the old towns a new one was established that got its name from the most important old city, this is why Ghardaia can also be found on today's maps. However, old laws do not apply in newly established towns. Women can dress more loosely. This of course doesn't mean that they can wear mini skirts and short tops but the simple hijab and the prices in the shops are determined by their owners. Slowly and slowly, tourists also appeared. Especially since 1982 when the M'zab Valley was added to the List of World Heritage. This posed a serious challenge for the communities of the cities. (although tourism here can be counted in thousands rather than millions per year.) How long may this isolation last? How much may they open up to foreigners? How can the traditional form of life be preserved along with the constant presence of the modern world? Apparently, it's not easy neither for the locals nor for tourists. Ghardaia, the modern city can be visited just like any other places in Algeria. But one can enter the old towns only with a local escort. Strict regulations are displayed already at the gates. Wearing shorts, skirts or any other excessively provocative outfit

is forbidden. Likewise the consumption of alcohol, smoking (the Ibadis in this sense are more strict than an average Muslim), and most importantly, cameras are not permitted either. Or to put it better, it's allowed to take photos but of buildings only. Taking photos of living people, especially of women is strictly prohibited.

They say that women are happy to keep their old customs, but they are also in progress. According to statistics about 90% of women are literate and this rate is even higher amongst the younger ones, i.e. even young girls go to school. Moreover, allegedly there are girls who enroll in universities in one of the major cities when they finish their education here, and then they return and put on their white chadors after they've earned their degrees. The Saints claim that they don't forbid the use of the internet and Facebook, not even for girls. It's true, outside the town walls we may even stay in a traditional house when in Algeria for less than the price of an ox. Houses are converted for the convenience of the guests. There's Wi-Fi (albeit it's not so good) and air conditioning. Roasted camel meat and dates are included in the dinner.

meg a dohányzás (az ibaditák ilyen tekintetben is szigorúbbak az átlag muszlimnál), no meg a legfőbb, a fényképezés. Jobban mondvá fényképezni szabad, de csak az épületeket. Élő embert, különösen pedig nőt szigorúan tilos.

Állítják, a nők örömmel tartják be a régi szokásokat, de fejlődnek a korrall. Azt a statisztikák is jelzik, hogy a nők között is a 90%-ot közelíti az írástudók aránya – a fiatalabb korosztályok közt ez még magasabb –, tehát a kislányok is járnak iskolába. Sőt, állítólag vannak olyan lányok, akik innen kikerülve valamelyik nagyvárosban tanulnak főiskolán, egyetemen, majd hazajönnek, és visszabújnak a fehér csadorba. A szentek – állítják – nem tiltják sem az internetezést, sem a Facebookot még a lányoknak sem.

Igaz, a falakon kívül akár lakhatunk tradicionális házban is – és Algériában vagyunk – nem is egy ökör áráért. A házat a turisták igényeinek megfelelően alakították át. Van wifi (de nem működik olyan jól) és légkondi. A vacsorához jár a sült tevehús és persze a datolya.

The Hungarian Trade & Cultural Centre (HTCC) has been operating its Hungarian house and office in Marrakesh for four years. The director, Prof Dr József Steier, knows the country very well: his business connections cover the whole Moroccan economy while he is also persistently working on his big dream: the greening of the Sahara.

A HTCC immár 4 éve üzemelteti a magyar házat és irodáját Marrakechben. Az igazgató, Prof. Dr. Steier József kitűnően ismeri az országot: üzleti kapcsolatai pedig átfogják a teljes marokkói gazdaságot, miközben nagy álmán, a Szahara zöldítésének megvalósításán is dolgozik.

Prof. Dr. József STEIER

Head of HTCC in Morocco
E-mail: sj@htcc.org.hu
Telefon: + 212 663 320 696
www.htcc.org.hu

HTCC House: Villa 69, Al Yacout-69, 400000 Marrakesh

Prof. Dr. STEIER József

HTCC országigazgató, Marokkó
E-mail: sj@htcc.org.hu
Telefon: + 212 663 320 696
www.htcc.org.hu

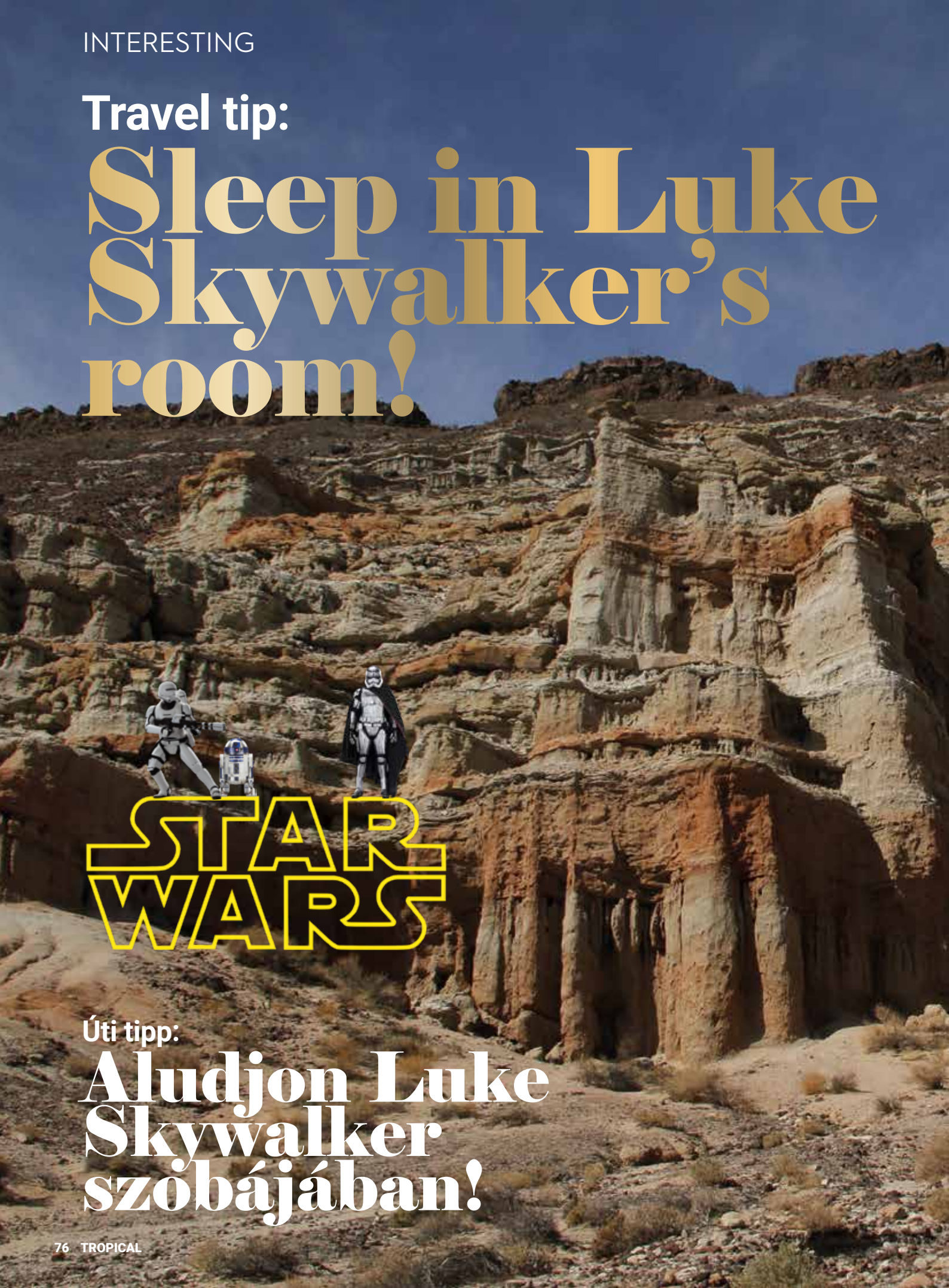
HTCC Ház: Villa 69, Al Yacout-69, 400000 Marrakesh

INTERESTING

Travel tip:

Sleep in Luke Skywalker's room!

A desert canyon landscape with layered rock formations. In the foreground, three Star Wars characters are standing on a rocky ledge: a Stormtrooper on the left, R2-D2 in the center, and Luke Skywalker in his Jedi robes on the right. The background shows the rugged, reddish-brown cliffs of the canyon under a clear blue sky.

STAR
WARS

Úti tipp:

Aludjon Luke Skywalker szobájában!

As the craze surrounding the latest Star Wars installment is beginning to die down, the time has come to plan this year's vacation. These two justifiably point to Tunisia, where we can even sleep in Luke Skywalker's room! Even though Tunisia's primary tourist attractions are its ancient ruins and its beaches it has held a special place in the hearts of the fans of the Star Wars Saga for more than forty years now. George Lucas has found Planet Tatooine on the southern part of the country, as well as several venues of the first two trilogies.

by Orsolya Cseperke TIKÁSZ, Journalist

Már lecsengőben a legújabb Star Wars-rész miatti örület, és jó időben vagyunk az idei nyaralás megszervezéséhez. E kettő joggal veti fel bennünk lehetséges úti célként Tunéziát, ahol akár még Luke Skywalker szobájában is alhatunk. Bár Tunézia elsősorban ókori emlékei és strandjai miatt vonzza a turistákat, a Star Wars-rajongók szívében már több mint negyven éve foglal el fontos helyet. Az ország déli részén találta meg ugyanis George Lucas a Tatuin bolygó, illetve az első két trilógia több helyszínét is.

Szerző: TIKÁSZ Cseperke Orsolya, újságíró

As the craze surrounding the latest Star Wars installment is beginning to die down, the time has come to plan this year's vacation. These two justifiably point to Tunisia, where we can even sleep in Luke Skywalker's room! Even though Tunisia's primary tourist attractions are its ancient ruins and its beaches, it has held a special place in the hearts of the fans of the Star Wars Saga for more than forty years now. George Lucas has found Planet Tatooine on the southern part of the country, as well as several venues of the first two trilogies.

At the beginning, the choice was influenced by not only the perfect planetary style, but by financial aspects as well. During the mid-70's, not even the director himself would have dared to envisage that the Star Wars Saga would attract millions of moviegoers regularly. As Tunisia was inexpensive and only a few hours away from the capital cities of Europe, it seemed like a particularly good idea.

Moreover, Luke Skywalker's home (where he was raised by Uncle Owen and Aunt Beru) was inspired by the architecture of Nefta, situated near the Algerian border, as well as that of the island of Djerba. The attires of the Tusken Raiders – or that of Obi-Wan, for example – are eerily reminiscent of what the Berbers, the indigenous population of Northwest Africa, wear. The name of the Planet Tatooine was inspired by the South-Tunisian governorate, Tataouine.

The cast and crew left behind several

important set elements post-filming scattered around the southern parts of the country:

- The island of Djerba is scattered with Star Wars memorabilia. The landing site of the Millennium Falcon or the Stormtroopers' check point can be found in the village of Ajim, and the outside shots of Ben Kenobi's hut were taken near Sidi Jemmour.
- The slave quarters of Mos Espa (one of the cities on Tatooine) can be found in the center of the now land-locked city of Medenine.
- The scenes depicting the interiors of Luke Skywalker's home can be found in Matmata, 120 km to the northwest of Medenine.
- Tozeur, situated 216 km further to the northwest, in the vicinity of which

Már lecsengőben a legújabb Star Wars-rész miatti örület, és jó időben vagyunk az idei nyaralás megszervezéséhez. E kettő joggal veti fel bennünk lehetséges úti célként Tunéziát, ahol akár még Luke Skywalker szobájában is alhatunk. Bár Tunézia elsősorban ókori emlékei és strandjai miatt vonzza a turistákat, a Star Wars-rajongók szívében már több mint negyven éve foglal el fontos helyet. Az ország déli részén találta meg ugyanis George Lucas a Tatuin bolygó, illetve az első két trilógia több helyszínét is.

A kezdetekkor a választást nemcsak a tökéletes bolygóbeli táj, de az ár is befolyásolta. Az 1970-es évek közepén ugyanis még maga a rendező sem gondolta, hogy a Csillagok háborúja rendszeresen milliókat vonz majd a mozikba. Így a nagy európai fővárosoktól alig pár órára található olcsó Tunézia különösen jó döntésnek tűnt.

Ráadásul Luke Skywalker otthonának (ahol Owen bácsival és Beru néniével gyerekeskedett) földbe vájt, kupolás formáját az algériai határhoz közeli Nefta, illetve Dzszerba szigetének építészete ihlette. A buckalakók és például Obi-Wan Kenobi öltözete kísértetiesen hasonlít az északnyugat-afrikai őslakosokéhoz, azaz a berberkéhez. A Tatuin nevét pedig a dél-tunéziai kormányzóság, Tataouine adta.

A stáb több fontos díszletet hagyott hátra a forgatások befejeztével az ország déli területein:

lies Mos Espa itself, the previously mentioned home, as well as the Sidi Bouhlel Canyon (where Luke and Obi-Wan Kenobi meet). Moreover, some scenes of Indiana Jones and those of the Raiders of the Lost Ark and The English Patient were shot here as well. The oases in the vicinity of Tozeur are worth visiting too.

- The rock on which Darth Maul lands in Phantom Menace, even though it's not part of the manmade set, can be found with the aid of a tour guide in the salt flats of Chott El-Gharsa, a desert situated between the Algerian border and Tozeur.

The several trilogy-long space opera has become an important part of Tunisian tourism. In the past few years, however, danger lurked around the corner of the aforementioned sites, ever so dear to the hearts of fans.

The most serious and recurring problem is the sand. Near Mos Espa, the strong winds can cause the dunes to travel 15 meters annually. The phenomenon is so permanent that the famous space harbor's set is used as a point of reference by scientists studying the displacement of the dunes. Ralph Lorenz, a planetologist

- Dzserba szigetén több minden is megtalálható elszórtan. A Millennium Falcon leszállóhelye és a rohamosztárosok ellenőrző pontja Ajim faluban van, Ben Kenobi kunyhójáról a külső felvételeket Sidi Jemmour mellett vették fel.
- A már szárazföldi Medenine városának központjában a Tatuin egyik városa, Mos Espa rabszolgaszállításait fedezhetjük fel.
- Innen mintegy 120 kilométerre északnyugatra fekszik Matmata, ahol Luke Skywalker otthonának belső jeleneteit forgatták.
- Északnyugati irányban újabb 216 kilométer után Tozeur városába jutunk, amelynek közelében maga Mos Espa, a már említett otthon, valamint a Sidi Bouhlel-hasadék (itt található Luke és Obi-Wan Kenobi) látható. Sőt, az Indiana Jones és a Frigyláda fosztogatói, illetve az Angol beteg egyes jeleneteit is itt vették fel. Mindemellett a Tozeur környéki oázisokra is érdemes időt szakítani.
- A szikla, amelyen Darth Maul landol a Baljós árnyakban, ugyan nem mesterséges díszlet, de idegenvezetővel megtalálható az algériai határ és Tozeur között elnyúló

Chott El-Gharsa sós sivatagban.

A többtrilógiás űropera mára komoly részévé vált a tunéziai turizmusnak. Az utóbbi években mégis többször veszélyek leselkedtek a rajongók szívének oly fontos helyszíneire. A komolyabb és visszatérő problémát a homok okozza. Mos Espa környékén az erős szelek miatt a dűnék évente 15 métert is vándorolnak. A jelenség annyira állandó, hogy a híres űrkikötő díszleteit viszonyítási pontként használják a tudósok a dűnék mozgásának megfigyelésére. A Johns Hopkins Egyetem bolygókutatója, Ralph Lorenz a 2010-es évek elején kezdte kongatni a vészharangot, hogy lépjen valamit a tunéziai kormány, különben a homok könyörtelenül felfalja az értékes területet. Végül a film rajongói klubjai meggyőzték a tunéziai idegenforgalmi minisztériumot, és az 150 ezer eurót gyűjtött össze a karbantartásra 2014-ben. Az államon kívül olykor lelkes rajongók is gondjukba vesznek egy-egy épületet, róluk ilyen-olyan rendszerességgel be is számolnak a hírek.

A másik komoly félelem 2015 márciusában ütötte fel a fejét: arról érkeztek hírek, hogy lehetséges

INTERESTING

from John Hopkins University, sounded the alarm in the beginning of the 2010's, calling the Tunisian government to act before the sand destroys the valuable land for good. In the end, the fans of the saga managed to convince the Ministry of Tourism, which in turn accumulated 150 thousand euros for maintenance in 2014. Besides the state, fans, on occasion, take it upon themselves to take care of a building or two; the news report these incidents with varying regularity.

The other great cause for fear appeared on the horizon in the month of May in 2015. The news reported the fact that potential jihadists were caught near the famous spots. Fortunately, however, that the threat of the Islamic State was, in this case, non-existent, and that the news itself was based on a material inaccuracy.

To be precise, around that time, CNN and The Guardian reported that Tunisia has advised fans to avoid going to Tatoonine, as the environs of Tataouine have seen a growth of jihadist activity. Not much later, however, the Tunisian government pointed out that while its namesake governance, Tataouine is situated on the country's southern side, the set of Tatoonine is further up north. Even though the terror attacks of 2015 caused a decrease of tourism in Tunisia, the fans of the Star Wars Saga still regularly visit the famous sites.

Here is some advice regarding how to prepare for the trip:

Though the left-behind sets can generally be visited year-round, the weather is still much more agreeable in the spring and in the fall. After the time has been chosen, the destination as well must be agreed upon. The easiest way to Tozeur is from Tunis, as there are direct plane and train services between the two cities. The case is similar in regards to Djerba, the only difference being that one can travel there by ship as well. From big cities, one can usually only travel by car to the left-behind sets. In this case, it is not advisable to try to do so alone; it is indispensable to enlist the services of drivers who are familiar with the terrain. Matmata, home to Luke Skywalker's house, is accessible by several means from the capital city. Once there, one only has to find the Hotel Sidi Driss. It was in this building that Luke Skywalker's family home and room was furnished in 1976 before it was turned into a hotel. The tariff per night is rather inexpensive (just a few euros). However, getting a reservation is much trickier. The hotel has no website and can only be reached on the telephone, or through a Tunisian tourist office. The reviews found online reveal that while the hotel itself is not a big deal, the sentimental value of staying there is priceless.

dzsihadistákat fogtak el az ismert helyszínek közelében. Szerencsére azonban kiderült, hogy ebben az esetben az Iszlám Állam fenyegetése valótlán, és a hír egy tárgyi tévedésen alapszik. A CNN és a Guardian ugyanis arról számolt be akkoriban, hogy Tunisz a „Tatuin” elkerülésére intette a rajongókat, mivel Tataouine környékén megnövekedett a dzsihadista aktivitás. Kevéssel később azonban a tunéziai kormány rámutatott, hogy míg a névadó Tataouine kormányzóság az ország déli részén található, a Tatuin díszletei onnan északabbra vannak.

Bár a 2015-ös tunéziai terrortámadások visszavetették Tunézia turizmusát, a Csillagok háborúja rajongói ma is szívesen látogatnak el a híres helyszínekre. Íme néhány jó tanács a készülődéshez:

Ugyan alapvetően az év bármely szakaszában látogathatóak a hátrahagyott díszletek, a klíma tavasszal és ősszel mégiscsak elviselhetőbb.

A mikor után a holt kell eldönteni.

Tozeurból Tuniszból a legegyszerűbb megérkezni, közvetlen repülő- és vasúti összeköttetés is van a két város között.

Hasonló a helyzet Dzserbával, az egyetlen különbség, hogy oda hajóval is érkezhetünk. A nagy városokból a legtöbb helyszín csak autóval érhető el. Itt nem érdemes önállóskodni, mindenképpen vegyük igénybe a terepet jól ismerő sofőrök szolgáltatásait.

A Luke Skywalker otthonának helyét adó Matmata szintén több módon is megközelíthető a fővárosból. Ott már csak a Sidi Driss Hotelt kell keresnünk. Ebben az épületben rendezték be a családi fészket és konkrétan Luke Skywalker szobáját 1976-ban, később pedig szállodává alakították. Kifejezetten olcsó itt egy éjszaka, pár euró, viszont a foglalás annál problémásabb.

A hotelnek ugyanis nincs honlapja, így vagy telefonon, vagy a tunéziai turisztikai irodán keresztül érhetünk célt. Az interneten olvasható véleményekből kiderül, hogy maga a szállás nem, de az eszmei élmény igazán nagy szám.

A woman with long dark hair, wearing a white sleeveless dress, is floating on a large, white, inflated bed in a river. She has her arms raised and is looking up at a waterfall in the background. The waterfall is cascading over mossy rocks. The scene is lush and green, suggesting a natural setting.

Naturtex®

www.naturtex.hu

The best choice
for a restful sleep...

4 Four exciting things to do in Morocco

**NÉGY IZGALMAS DOLOG,
AMIT MAROKKÓBAN CSINÁLHATUNK**

by Ildikó KARAKAI,
Journalist specialised in foreign politics
Szerző: KARAKAI Ildikó, külpolitikai újságíró

The best time to go to Morocco is when the weather is the coldest in Hungary. They have a springtime weather with a temperature of around 20° Celsius even in January. Starting off on a journey is worth just for the weather and the ancient royal cities. But I have four other reasons as well. Programmes that are definitely worth planning on besides the historic treasures, cultural experiences and exciting adventures when in the magical North African country.

Amikor nálunk a legnagyobb hideg van, akkor a legjobb Marokkóba menni. 20 fok feletti tavasz van arrafelé januárban is. Már ezért és az ősi királyvárosokért érdemes elindulni. De most mondunk négy más okot is. Olyan programokat, amelyeket a történelmi kincsek, kulturális élmények és izgalmas kalandok mellé mindenképpen érdemes beiktatni, ha a varázslatos észak-afrikai országban járunk.

Learn to cook local dishes!

Today, in the era of gastro-fanaticism, it is especially precious to get to know the meals of such an old fusion kitchen as the Moroccan. The Moroccan gastronomy is the love-child of the local Berber, Andalusian Arab, Turkish and Middle Eastern cuisines. They offer cooking courses in many places, some of them even last for half a day. They take you to the market so that you can pick authentic species for your tagine or couscous. You'll find yourself getting lost in the Moroccan culture, while learning new skills, with which you are guaranteed to impress "gastro-snobs" at home.

Tanulj meg helyi ételeket főzni!

Ma, a gasztróőrület korában különösen jól jön, ha egy olyan régi fűziós konyha fogásait megismerhetjük, mint amilyen a marokkói. A helyi berber, az andalúziai arab, a török és a közel-keleti konyha egyaránt rajta hagyta kézjegyét a marokkói ételművészetben. Sok helyen kínálnak főzőkurzusokat, akár félnaposakat is. Elvisznek a piacra, hogy autentikus fűszereket válogathass a tagine-odhoz (tadzsin) vagy a kuszkuszodhoz. Elmerülhetsz a marokkói kultúrában, és közben olyan dolgot tanulsz meg, amellyel még az igazi gasztrosznobok előtt is büszkélkedhetsz majd itthon.

Spend a night (or two) in the desert!

Your Moroccan trip won't be complete until you spend some time in the Sahara. The most popular region is Merzouga thanks to its breath-taking beauty. You have plenty of options to choose from: you can either sleep in a Bedouin tent or a luxury tent, but you'll have the best time if you decide to spend the night in nature, under the starry sky, next to a teapot heating at the campfire. You can explore the region on a jeep or on camel back and admire the flamingos at the close-by, seasonal lake. At least if you're there during spring.

Tölts egy éjszakát (vagy kettőt) a sivatagban!

A marokkói utazás nem teljes, ha nem töltünk el egy kis időt a Szaharában. A legnépszerűbb környék, lélegzetelállító szépségének köszönhetően, Merzouga. Itt aztán választhatunk: alhatunk beduinsátorban vagy luxussátorban, de a legjobban akkor járunk, ha a sehol sem ennyire fényes csillagok alatt töltjük az éjszakát a szabadban, a tábortűzben melegedő teáskanna mellett. Felfedezhetjük a tájat terepjárón vagy teveháton, és megbámulhatjuk a flamingókat a közeli, szezonális tavon. Már ha éppen tavasszal megyünk.

Find your inner peace in the Majorelle Garden!

The enchanting, 12 hectare big botanical garden found in Marrakesh is one of the most visited sights of Morocco. It is full of vibrant colours, rare and exotic plants, peace and silence. It was designed by French painter Jacques Majorelle, who settled down in the city in the beginning of the 20th century. His studio functions as the museum of Islam arts today. The gardens were restored by Pierre Berge and Yves Saint Laurent, so beauty and elegance are guaranteed. In fact, if you're lucky, you might even find your inner peace there.

Találd meg a belső békédet a Majorelle kertben!

Ez az elbűvölő 12 hektáros botanikus kert Marrakeshben Marokkó egyik leglátogatottabb látványossága. Tele élénk színekkel, ritka, egzotikus növényekkel, békével és csenddel. Egy francia festő, Jacques Majorelle tervezte, aki a 20. század elején telepedett le a városban. Műterme ma az iszlám művészetek múzeuma. A kertet Pierre Berge és Yves Saint Laurent állította helyre, így garantált a szépség és az elegancia, sőt ha szerencsénk van, rálelhetünk a belső békénkre is.

Climb the Atlas Mountains!

If you're a sport lover and enjoy hiking in nature, you cannot miss out on climbing the Atlas Mountains, the highest mountain range of Africa. The 2,400 kilometre long mountain range stretches from the western coast of Morocco through Algeria to Tunisia. The ideal months for mountain climbing are April and May, but make sure to never start off without a guide.

Mászd meg az Atlasz hegységet!

Ha sportos vagy, szeretsz kirándulni a szabadban, nem hagyhatod ki Afrika legmagasabb hegyláncának, az Atlasznak a megmászását. A 2400 kilométer hosszan nyújtózó hegység Marokkó nyugati partjaitól Algérián át egészen Tunéziáig terjeszkedik. A hegymászáshoz az április vagy a május az ideális hónap, de jobb, ha vezető nélkül nem vágysz neki.

Fly free from flu

How to avoid getting sick after a flight

REPÜLÉS INFLUENZA NÉLKÜL

HOGYAN KERÜLJÜK EL A MEGBETEGEDÉST A REPÜLÉS ALATT?

Looking forward to your next travel adventure? The accommodation is booked, you have a long list of sights to see, restaurants to try, and all you need is to hop on a plane and enjoy. Not so quick though. Whether your flight is two, six, eight hours or more, that journey could jeopardize your entire holiday plans.

by Klaudia BALOGH, Journalist

Hamarosan útnak indul, a szállás már le van foglalva, tudja azt is, hogy mit szeretne megnézni, hol szeretne vacsorázni, így már csak annyi van hátra, hogy felüljön a repülőre, és élvezze az utazást. De a dolog nem ennyire egyszerű. Egy hat-nyolc vagy akár kétórás repülőút is tönkreteheti az egész nyaralást.

Szerző: BALOGH Klaudia, újságíró

In my last trip, a day after arriving to New York City for the first time, I was knocked down to bed with a fever, achy body and all the flu symptoms that ever existed. Needless to say, it took me a week to shake it off. How about my plans in the city? Well, let's just say I had to reschedule — all of it. By the time I was feeling better, I already had another flight to another city.

So, to make sure you don't end up like I did, keep in mind these four tips next time you fly to make sure you can enjoy your trip healthy and the pharmacy won't be the first store you visit.

Stay hydrated

Drinking at least three liters of water a day is essential, but when you're spending a few hours on a plane, it's even more important. The low humidity and closed cabin space

Legutóbbi utamon, alig egy nappal azután, hogy – életemben először – megérkeztem New York-ba, alaposan kiütött az influenza. Produkáltam az összes lehetséges tünetet: lázas voltam, fájt mindenem. Mondanom sem kell, egy hetet vett igénybe, mire kilábaltam a betegségből. Át kellett szerveznem mindent, amit ez alatt az idő alatt csinálni szerettem volna. Amire pedig felépültem, újra repülőre kellett ülnöm, hogy továbbutazzak egy másik városba.

Aki ezt el szeretné kerülni, annak, amikor legközelebb repülőre ül, érdemes az alábbi négy tanácsot betartania, és akkor nem a gyógyszertár lesz az első bolt, ahová be kell térnie a nyaralásán.

Hidratáljon!

Általános szabály, hogy napi három liter folyadékot kell bevenni a szervezetünkbe. De ez még

fontosabb a repülőgép zárt, száraz levegőjű légterében, ahol különösen könnyen terjednek a kórokozók. Minden bizonnyal észrevette már, hogy a szája, orra, torka sokkal könnyebben kiszárad a repülőn. A száraz levegő pedig károsítja a nyálkahártyákat, amelyek a szervezet első természetes védvonalát jelentik a levegőben terjedő kórokozókkal szemben. Csak úgy tudjuk ezeket működőképesen tartani, ha folyamatosan nedvesek – vagyis rendszeresen folyadékot kell fogyasztanunk. Ugyanakkor jó hasznát vehetjük egy orrsprének is, amivel az orrunkat védhetjük a kiszáradástól.

Fertőtlenítsé az ülését!

Mielőtt leül a székébe, jusson eszébe, hogy ezen a helyen sok ezren utazhattak már. Ez pedig azt is jelenti, hogy ott sok millió

INTERESTING

creates a perfect environment for airborne germs to travel. You might have noticed before that

to viruses as well. It relates back to hydration. Both drinks dehydrate your body putting you at a higher

baktérium maradt. Éppen ezért egy antibakteriális törlőkendővel érdemes letakarítani a kartámaszokat és az ülés előtti tálcát is – de ha hosszabb útra indulunk, akár az egész ülést is megtisztíthatjuk.

your nose, mouth and throat dry out much easier on a flight. That dry air sabotages the mucous membranes, which act as a natural defense system protecting you from respiratory viruses. They can only be efficient, however, if kept in a moist state, meaning you must be hydrated. Having a nose spray handy also helps keep your nasal passages well-lubricated.

Disinfect your seat

Before taking a seat, just remember there must've been hundreds of thousands of passengers who have sat right where you're about to settle down. That means lots of room for bacteria to dwell as well. Have one of those small packs of antibacterial wipes on you and clean at least the arm rest and table, and if it's a long flight, you should consider wiping off the back rest and seat as well.

Skip the alcohol and coffee

When on a flight, there's one thing you have plenty of: time. And, to make it go by faster, many passengers like to enjoy alcohol and coffee. Yet I'm going to tell you that these could create a freeway

risk of catching a cold. Furthermore, alcohol also produces nutritional deficiency, weakening your immune system, your knight in shining armor that's key to overall well-being. Ask for water and tea or purchase an Aloe Vera drink or other flavored beverages at the airport.

Turn on the overhead air vent

If you get cold on a flight easily and want to ask for two more blankets when your neighbor opens the overhead air vent, this might not be your favorite. Having those fans open may be chilly, they increase circulation and help filter the air in the cabin. If a passenger coughs or sneezes near you, the air vents push the germs away from you. Most flights nowadays have an updated circulation system, so opening those fans above your seat can lower the transmission of flu and cold.

Kerülje el az alkoholt és a kávé!

Egy dologból van nagyon sok a repülés alatt – időből. Így aztán sokan alkohollal vagy kávézással mulatják az időt az utazás alatt. Ez azonban megint csak utat nyit a kórokozónak, ami ismételten a hidratálással van összefüggésben. Az italok dehidratálják a szervezetünket, ami nagyobb esélyt ad a fertőzéseknek. Az alkohol továbbá kikezdi az immunrendszerünket is, ami a szervezetünket védené a megbetegedésektől. A repülön inkább fogyasszunk vizet vagy teát, vagy vásároljunk még a repülőtérén aloe verás vagy más ízesített üdítőt.

Kapcsolja be a feje feletti légbefúvót!

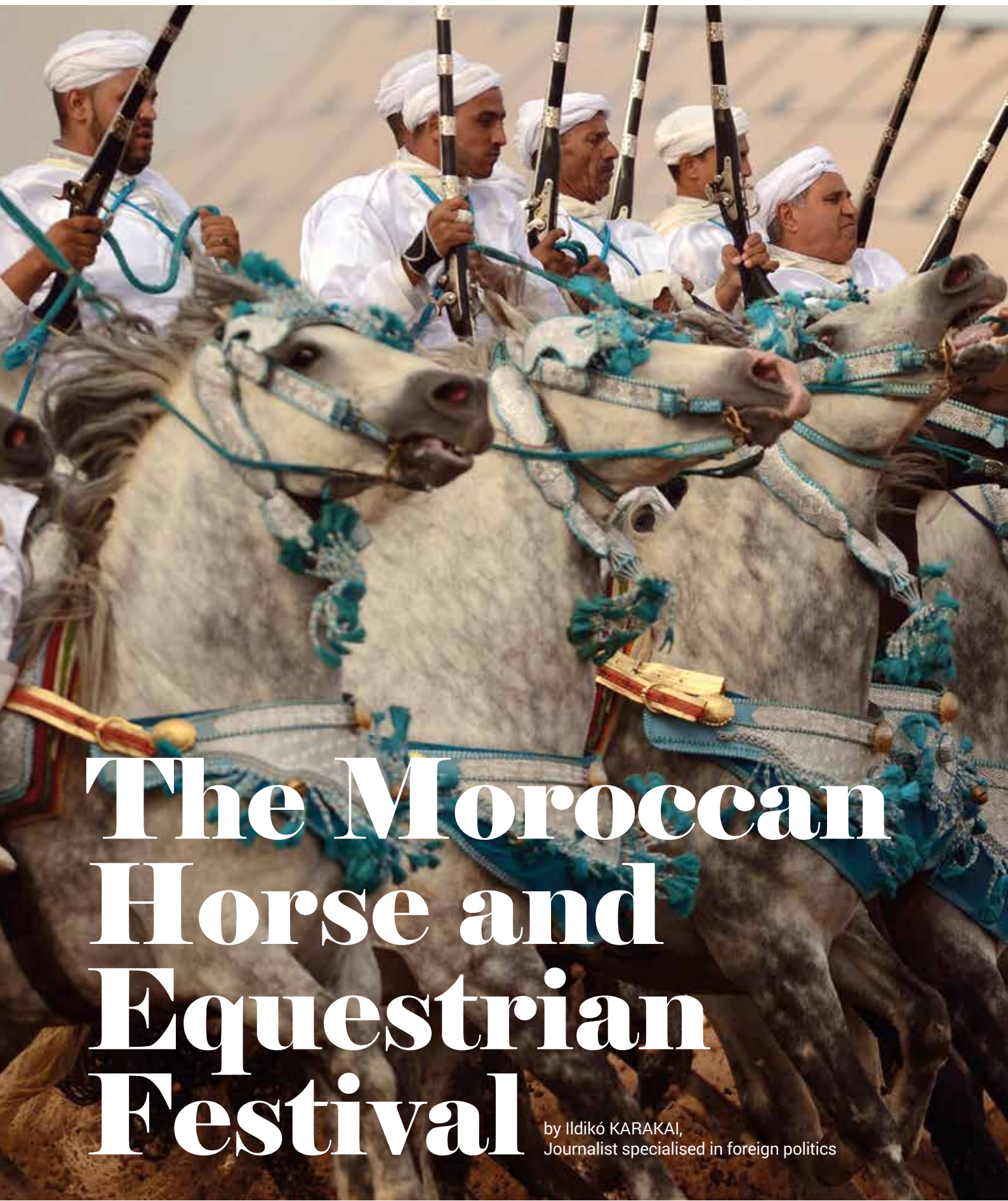
Ez talán nem teszik azoknak, akik két plusz takarót is kérnek, mert fáznak már akkor is, amikor a szomszéd eresztí magára fentről a hideg levegőt, pedig ezek a légbefúvók arra szolgálnak, hogy segítsék a levegő mozgását az utastérben, és szűrjék is azt. Ha pedig egy utastársunk köhög vagy tüsszent mellettünk, akkor a légmozgás gyorsan eltünteti a kórokozókat mellőlünk. A mai repülőgépek légcirkulációs rendszerét már kimondottan úgy tervezték, hogy csökkentsék a fertőzések kockázatát az utastérben.

PANNON
PORCELAIN

WWW.PANNONPORCELAIN.COM

The Moroccan Horse and Equestrian Festival

by Ildikó KARAKAI,
Journalist specialised in foreign politics

A LOVAK ÉS LOVASOK MAROKKÓI ÜNNEPE

Szerző: KARAKAI Ildikó, külpolitikai újságíró

It is in the Moroccan city of El Jadida – a spellbinding city by the seaside in the Northwestern part of Africa – that the international horse show and race, the “Salon du Cheval”, a peerless parade of Arab and English purebreds is held annually. Almost a thousand equestrians from more than 30 countries present themselves at the palatial event. The importance of the program is further evidenced by the fact that it is always opened by a member of the royal family

Afrika északnyugati részén fekvő csodálatos tengerparti városban, a marokkói El-Dzsadidában rendezik meg évről évre az arab és angol telivérek egyedülálló parádéját, a „Salon du Cheval” nemzetközi lovasbemutatót és -versenyt. A nagyszabású rendezvényen több mint 30 ország csaknem ezer lovasa mutatkozik be. A program különlegességét az is mutatja, hogy mindig a királyi család valamelyik tagja nyitja meg

The previous and tenth event was held between October 12 and October 22. It was entitled "A decade of passion and pride" – and boasted a thousand horses and 700 equestrians. The aim was to position Morocco as the country of horse-breeding, equestrian arts and sports, in addition to providing an introduction to Moroccan and international equestrian heritage. Several international competitions take place during the week: Berber horses and English thoroughbred horses are pitted against each other, both the animals and the horsemen compare their prowess in jumping as well, to list a few. The competition is world-class with African and European competitors partaking in addition to their Arab counterparts.

The procession includes, in their extravagant attires, the royal armed forces, the gendarmerie and the cavalry corps of the Moroccan police force; different Spanish equestrian schools will march as well from Cordova to Marrakech, Cossack

equestrian acrobats will mesmerize the esteemed assembly. Last year in a show called "Fantasy" equestrians from 15 regions of Morocco came together to put on a show.

The most esteemed equestrian competition of the country – as well as that all of Africa – has a past dating back thousands of years and lends itself not only to the traditions of desert horses and Arab purebreds but introduces the entire world to the local audience. Festivalgoers who come from all over the world to Morocco have the possibility to see several dozen equestrian performances a day – the programs of the first day attract 30-40 thousand people. Hungarian equestrians have presented themselves at the one-week long event twice already. The country's best wranglers from Hajdúszoboszló and Kecskemét came to El Jadida during the fall of 2015. The five wranglers clad in traditional "betyár" attire and with a goose feather decorating their hats went to Morocco with nine horses

A legutóbbi, 10. rendezvényt tavaly október 16. és 22. között tartották „A szenvedély és a büszkeség 10 éve” címmel – ezer lóval és 700 lovassal. A cél a hazai és a nemzetközi lovasörökség bemutatása mellett az, hogy Marokkót a lótenyésztés, a lovasművészetek és lovassportok országaként pozicionálja. Többféle nemzetközi verseny van az egy hét alatt: többek között megmérkőznek egymással a berber lovak és az angol telivérek, és ugratásban is összevetik tudásukat a négylábúak és lovasaik. A verseny profi, az arab országok mellett afrikai és európai résztvevőkkel.

Felvonulnak parádés egyenruháikban a királyi fegyveres erők, a csendőrség és a marokkói rendőrség lovasalakulatai, bemutatkoznak a különböző spanyol lovasiskolák Cordovától Marrakeshig, kozák lovasakrobaták kápráztatják el a nagydíjnyerteseket. Tavaly Fantázia néven 15 különböző marokkói régió lovasai mutattak be közös show-t.

Az ország – és egyúttal egész Afrika

total. They went bearing gifts, a foal named Babér, the then 7-month old Hungarian purebred. Babér has been part of the royal stud farm since then. One of the main organizers of the Hungarian participation was Sándor Balogh, the president of the African-Hungarian Union, said at the time that Moroccans appreciate and respect the skill of Hungarian equestrians. Hungarians were invited to El Jadida as early as 2009.

The Hungarian wranglers gave performances every day and taking their great success into consideration, the organizers of the event always made them part of the core program. During the performance all the wranglers cracked their whips. The greatest success was enjoyed by the so-called "Pusztatötös" performance. During this stunt wrangler Gábor Nagy was standing on the backs of two horses unaided and was controlling five purebreds whilst doing so – even while the horses were galloping several times. The audience whistled and gave

– legnevesebb lovasversenye immár évszázados múltra tekinthet vissza, és nemcsak a sivatagi lovak és arab telivérek hagyományainak ad teret, de bemutatja az egész világot is a helyi közönségnek. Naponta több tucat bemutatót láthatnak az érdeklődők, akik a világ minden tájáról özönlenek Marokkóba – már az első nap programjaira is rendszeren 30-40 ezren kíváncsiak. Az egyhetes rendezvényen kétszer már magyar lovasok is bemutatkoztak. 2015 őszén az ország legjobb csikósai Hajdúszoboszlóról és Kecskemétről érkeztek El-Dzsadidába. Az öt, betyárruhába öltözött és kalapján lúdtollat viselő csikós összesen 9 lóval utazott a marokkói bemutatóra. Ajándékot is vittek magukkal, egy kiscsikót – Babért –, az akkor hét hónapos magyar

telivért. Ő a királyi ménes tagja azóta. A magyar részvétel egyik főszervezője, Balogh Sándor, a Magyar–Afrika Társaság elnöke azt mondta akkor, hogy Marokkóban szeretik, és főleg tisztelik a magyar lovasok tudását. Már 2009-ben is hívtak magyarokat El-Dzsadidába.

A magyar csikósok mindennap tartottak bemutatót, a szervezők a nagy sikerre tekintettel mindig a fő programban adtak helyet a magyar produkciónak. A bemutató alatt minden csikós csergetett az ostorával. A legnagyobb sikert a „Pusztatötös” produkció aratta. Ebben az attrakcióban Nagy Gábor csikós egyedül állt két ló hátán, és így irányított öt fekete telivért – többször vágta is. A nézők fűtyülve, állva

EVENTS

a standing ovation at the end of the unique Hungarian performance.

The Moroccan Minister for Agriculture, one of the main patrons of the event, said that the equestrian lifestyle is part of Moroccan culture. He emphasized that they had awaited the performance of the Hungarian wranglers with great interest, as the reputation and the horseriding skills of the Hungarian betyárs and equestrians were unmatched in the world, and that the performance of the Hungarians was fantastic. The exhibitory pavilion also included a Hungarian boot where one could get acquainted with the equestrian culture of the Hungarians and see recordings of the performances by the Hungarian equestrians. In the movie announcing the next horse show the most memorable moments of the Hungarian performance were given significant screen time.

The city itself, El Jadida is also worth a visit. It is situated on the shores of the Atlantic Ocean, off the beaten track, approximately in the middle of the northern part of Morocco. Casablanca – where, by the way the nearest airport can be found – is a mere 90 kilometers away from it. Its beautiful beaches make it a holiday spot, but it isn't necessarily international; its visitors are mostly Moroccan. Its history has been intertwined with that of Portugal since the 1500's. When the conquerors left the city in 1772 Mazagan was deserted as well. It was only rebuilt in 1969, when it got its new name which means the following: the new. Its Portuguese quarter as well as its fortress on the seashore have become part of the UNESCO World Heritage Sites.

On the way to the beach one can bump into vendors and shops selling veritable treasures. Morocco's northern region is rich in sea fossils. The Tetyhs Ocean used to be where the Sahara is now so the sand in the desert still contains a lot of shells, snails and starfish. Some of the small shops in El Jadida sell fossils as old as 65-500 million years old.

The Muhammad IV Park, where the horse shows and races are held, was inaugurated in 2015 by its namesake, King Muhammad IV. It can accommodate lots of visitors and thanks to its designers walking between the facilities is still easy. They thought of those with reduced mobility, too and made everything accessible with a wheelchair as well: the open-air arena as well as the two great halls, one of which contains a large paddock, the other a smaller demonstration site – this is where the exhibitors and the vendors are. Around them, there are restaurants, playgrounds for children and roosts for adults, where one can relax and enjoy the wonderful weather and the surroundings.

Children are held in high esteem in the country. So much so that 20 thousand schoolchildren nationwide are invited

tapsolták meg a magyar bemutatót és ezt az egyedülálló attrakciót.

A rendezvény egyik fővédnöke, a marokkói mezőgazdasági miniszter arról beszélt, hogy a marokkói kultúrához hozzátartozik a lovasélet. Kiemelte, hogy nagy érdeklődéssel várták a magyar csikósok bemutatóját, hisz a magyar betyárok és lovasok híre és lovaglótudása a világon egyedülálló, a magyarok bemutatója fantasztikus volt. A kiállítópavilonban is állítottak fel magyar standot – ott az érdeklődők a magyar lovaskultúrával ismerkedhettek meg, filmeket láthattak a magyar lovasok előadásából. Még a következő lovasbemutatót meghirdető filmben is jelentős helyet kapott a magyar produkció néhány figyelemfelkeltő részlete.

Maga a város, El-Dzsadida is megér

to attend and enjoy the horse shows and races free of charge. All of them are given a black T-shirt as a present to wear, which isn't a negligible form of advertisement for the event. The children are highly curious: they are everywhere without being bothersome. Not least because there are separate rooms where various activities are offered to entertain them in addition to the races and the shows.

Cultural festivals and artisan shows are held during the event. You can enjoy music and literature, paintings and photographs, smiths at work while creating wonderful Moroccan metal plates. But we can also see saddlers, carpet-weavers and -embroiderers at work. One thing is certain: everything is beautiful and of high quality. You cannot see anything of poor quality in El Jadida.

egy látogatást. Az Atlanti-óceán partján, a járt ösvényeken kívül fekszik, Marokkó északi részének nagyjából a közepén. Alig 90 kilométerre van tőle Casablanca, amely egyébként a legközelebbi nemzetközi repülőtér is. Gyönyörű tengerpartjának és strandjainak köszönhetően nyaralóhely, de nem kifejezetten nemzetközi: főleg marokkóiak látogatják. Történelme az 1500-as évek legelejétől összefonódott Portugáliáéval. Amikor 1772-ben a hódítók távoztak, a város, Mazagan is kiürült. Csak 1969-ben épült újra, akkor kapta mostani nevét is, ami annyit jelent: az új. Portugál negyede azonban az UNESCO világörökség része lett, tengerparti erődjével egyetemben.

Az óceán felé sétálva igazi kincseket kínáló utcai árusokba és boltokba botlunk. Marokkó északi vidéke gazdag őstengeri kőületekben. A Szahara helyén valaha a Tethys-óceán hullámzott, a sivatag homokja sok kagylót, csigát, tengeri csillagot rejt még ma is. A kis el-dzsadidai üzletek némelyike 65–500 millió éves fossziliákat kínál.

A lovasbemutatónak és a versenyeknek helyet adó VI. Mohammed Parkot 2015-ben adta át névadója, VI. Mohammed király. Sok látogatót képes befogadni, a tervezőknek köszönhetően mégis könnyű a séta egyes létesítményei között. Gondoltak a mozgáskorlátozottakra is,

kerekesszékekkel is bejárható minden: a szabadtéri aréna éppúgy, mint a két nagy csarnok, melyek egyikében egy nagyobb lovaspálya van, a másikon pedig egy kisebb bemutatóhely – itt kapnak helyet a kiállítók és az árusok is. Körülöttük vendéglők, játszóterek a gyerekeknek és pihenőhelyek a felnőtteknek, ahol lazulni lehet a csodás időjárást és a környezetet élvezve.

A gyerekek nagy becsben állnak arrafelé. Annyira, hogy az országból 20 ezer iskolást hívnak meg, hogy ingyen élvezzék a bemutatót és a versenyeket. Mindegyikükön ajándék fekete póló a verseny nevével – ami nem igazán utolsó reklám a rendezvénynek. A gyerekek rendkívül érdeklődők: ott vannak mindenhol, de picit sem zavarón. Már csak azért sem, mert külön terem van arra, hogy mindenféle tevékenységgel szórakoztassák őket a versenyek és kiállítások mellett.

A rendezvénnyel egy időben kulturális fesztiválokat, kézműves-bemutatókat is tartanak. Zene és irodalom, festmények és fotók, ötvösök munka közben, csodás marokkói fémtálat készítve. De láthatunk munka közben nyergeseket, szőnyegszövőket vagy hímezőket is. Egy biztos: minden szép és minőségi, a gagyit távol tartják El-Dzsadidától.

FASHION

Festy in Style

by Anita SZABÓ-KÓRÉ, Fashion Editor
Szerző: SZABÓ-KÓRÉ Anita, divatszerkesztő

Anita Rohonczi started her blog, Festy in Style, in 2009. As a lover of fashion she had always liked playing around with different styles and as a real pioneer, was amongst the first Hungarians to create a fashion blog. In the past few years, she has accumulated a following that is remarkable on an international level as well, so today the biggest brands ask her to collaborate with them, and she is also a constant invitee to the most important fashion events.

You were one of the first Hungarians to start blogging. What was your goal?

– Festy In Style was born in 2009, when ‘blogging’ as a phenomenon was beginning to become known on an international level. I love fashion, and I thought why not show others my personal style? I want to provide help to all those who want to dress in accordance with the latest trends but don’t feel like or don’t have time to look through what shops have on offer, or they don’t have a real flair for picking out the best items.

Rohonczi Anita 2009-ben indította el Festy in Style néven a blogját. A divat szerelmeseként mindig is szeretett kísérletezni a különböző stílusokkal, ezért igazi úttörőként Magyarországon az első között hozta létre a divatblogját. Az elmúlt évek során olyan népszerűsége tett szert, mely nemzetközi szinten is elismerésre méltó, hiszen ma már a legnagyobb cégek kérik fel az együttműködésre, emellett a legnagyobb divatesemények állandó meghívott vendége is.

Magyarországon első között kezdtél blogot írni. Milyen céllal indultál?

– A Festy in Style születése 2009-ben történt, amikor nemzetközi szinten is kezdett ismertté válni a „blog” mint jelenség. Szeretem a divatot, így arra gondoltam, miért ne mutathatnám meg másoknak is a saját stílusomat. Segítséget, útmutatást kívánok nyújtani mindazoknak, akik szeretnének az aktuális trendek szerint öltözködni, de nincs idejük vagy kedvük végignézni az üzletek

kínálatát, esetleg nincs jó érzékük kiválasztani a legjobb darabokat.

Hogyan vágtaál bele?

– Úttörő voltam hazánkban. Akkor kezdtem divatblogolással foglalkozni, amikor még maga a szó „blogger” sem volt ismert az emberek számára. Lefektettem az alapokat, majd erre építkezve, lépésről lépésre meneteltem a nemzetközi piac felé. Hosszú évek kemény munkájának gyümölcse, hogy most már Milánóban is bérelt front-row helyem van a leghíresebb divatházak bemutatóin.

Nagy divatcégekkel dolgozol együtt. Mesélnél ezekről?

– Sok szuper együttműködésre kértek már fel, ezek közül a legemlékezetesebbeket említeném. 2017-ben meghívást kaptam a Chanel Show-ra Párizsba, ami leírhatatlan élmény volt, ezenkívül 2015 óta működök együtt a Louis Vuittonnal, így limitált szériás kiegészítőket kapok fotózásra és a divatheteken történő viselésre a luxusdivatháztól.

FASHION

How did you get started?

– I was a pioneer in our country. I started fashion blogging when the term 'blogger' itself was unknown to others. I laid the groundwork and then building on this, step by step, made my way towards the international market. It is the fruits of several long years of hard work that today I have a rented front-row seat at the shows of the most famous fashion houses in Milan.

You work together with big fashion brands. Could you tell us about them?

– I have been asked to collaborate numerous times; I would like to make mention of the most memorable one. In 2017, I was invited to attend the CHANEL Show in Paris, which was indescribable experience; moreover, I have been collaborating with LOUIS VUITTON since 2015, which means that I am given limited series accessories for photoshoots and to wear during fashion weeks by the luxury fashion house. I was chosen as the face for OMEGA's women's "seamaster" watch, which was also a milestone for me in my career.

Which collaborations are you the proudest of?

– I am the proudest of my collaboration with one of the queens of luxury brands, CHANEL, in the framework of which I had the opportunity to attend Prêt-à-Porter's fashion show at the 2017 Paris Fashion Week, as the only Central-Eastern European.

You travel a lot and you write about your trips on your blog. What places have you been to so far?

– I started blogging about my travels in 2016. It became successful nearly instantly. As a result of this I was able to go to 21 destinations in the past year (2017), which fills me with great joy. The places I got to visit are as follows: the French Alps, Paris, Nice, Milan, Basel, Amsterdam, Provence, Barcelona, Costa Brava, Portugal, Cuba, Cayo Coco, Venice, Burano, New York, South Korea, Vienna, Grüner See, Marrakech.

Which one left the best impression on you?

Photos: Vivien ARATÓ
Fotók: ARATÓ Vivien

– It is hard to name just one as every place has its own blend of magic that is loveable. I always have current favorites, a title that presently falls to South Korea. I adore Eastern Culture, but at the same time I love the modern, occidental effervescence. Seoul has both.

The last place you visited was Morocco if I'm not wrong. Could you tell us about that?

– That's right, I went to Marrakech, where I stayed in the beautiful Four Seasons Resort. It was a wonderful experience. Morocco is a real African jewel. The old city – Medina – is a real curiosity for those seeking extraordinary travel destinations. You can find everything in the city which many have only heard of. A marketplace, a secret garden (Secret Jardin), an old city. Morocco has sights to offer to the amateurs of fashion as well, as Marrakech boasts the YSL villa as well as the YSL museum. I saw them too. Of course, natural wonders abound as well. I went on a guided tour in the Atlas Mountains during which we visited the native Berbers' small mountain villages. Needless to say, that night I didn't struggle to fall asleep.

What is the one thing that you liked the most about Morocco?

– If I have to pick a single thing, I would say that it's the market in the Old City. It's basically indescribable, it's something that one has to see with their own eyes. The effervescence, the scents, the merchandise, the colors...

Could you tell us a bit about the people

there and their culture?

– Because of the intermingling of cultures, the composition of the population is mixed. In the mountains I met the natives, the so-called Berbers but the cities are typically populated by Arabs. However, because Morocco was originally a French colony one can hear people speaking French in the streets occasionally. Mostly I met people who were, as per typical of Southern people, temperamental (sometimes a little loud), hospitable people.

What is a "must see" in your opinion?

– Obviously it's the Medina, the Old City part of Marrakech.

You must have procured some treasures. Could you tell us about the shopping possibilities there?

– Apparently there are shopping malls there, but I didn't visit them. I went to the local market. The market-women's stalls were overflowing with beautiful leather goods. The scent of the tanned leather had an intoxicating effect on me and I bought several iconic leather sandals.

What makes it worthwhile to travel to Morocco according to you?

– It is an exotic place, through and through; its mystical aura is fascinating. I also like their flavorful dishes. The beautiful architecture is just the cherry on top.

What do those need to know who are already planning their Moroccan trip?

– Don't let the fact that Morocco is part of Africa fool you, because the weather can get chilly during the day too! So,

Nemrég az Omega egyik legújabb női „seamaster” karórája kampányarcának választottak, ami szintén egy mérföldkő volt a karrierem során.

Melyik együttműködésedre vagy a legbüszkébb?

– A luxusmárkák egyik királynőjével – a Chanellel – való kollaborációra vagyok a legbüszkébb, amelynek keretében ott lehettem egyedüli kelet-közép-európaiként a 2017-es Prêt-à-Porter divatbemutatón a Paris Fashion Weeken.

Sokat utazol, és ezekről az utakról a blogodon is beszámolsz. Milyen helyeken jártál már?

– 2016-ban indítottam el a blog utazós részét. A sikerek nem kis túlzással fénysebességgel jöttek. Ennek eredményeképpen csak az elmúlt évben (2017-ben) 21 úti célt sikerült meglátogatnom, ami nagy boldogsággal tölt el. Nevezetesen: Francia-Alpok, Párizs, Nizza, Milánó, Bazel, Amszterdam, Provance, Barcelona, Costa Brava, Portugália, Kuba, Cayo Coco, Velence, Burano, New York, Dél-Korea, Bécs, Grüner See, Marrakesh.

Ezek közül melyik lopta be magát leginkább a szívedbe?

– Nem egyszerű egy helyet kiemelni, mindegyiknek van egyedi varázsa, ami szerethető. Mindig vannak aktuális kedvenceim, jelenleg Dél-Korea tölti be ezt a helyet. Odavagyok a keleti kultúráért, de ugyanakkor szeretem a modern nyugati pezsgést. Szőulban megvan mind a kettő egyszerre.

Legutóbb, ha jól tudom, Marokkóban jártál. Mesélnél erről?

– Így van, nemrégiben Marrakeshben jártam, ahol a gyönyörű Four Season Resortban volt a szállásom. Csodálatos élmény volt. Marokkó egy igazi afrikai gyöngyszem. A régi városrész – Medina – igazi kuriózum a különleges úti célra vágyóknak. A városban minden megtalálható, amit sokan csak hírből ismernek. Piac, titkos kert (Secret Jardin), óváros. Ezenkívül a divatkedvelők is találnak látnivalót, mivel Marrakeshben található a YSL Villa, illetve az YSL Múzeum. Nem volt kérdés, hogy ellátogattam ide is. Persze

it's recommendable to bring warm clothes if you don't want to catch cold. Moreover, definitely check the weather forecast before setting out.

Where are you traveling to next?

– Fashion Week season will start in February, that is why I'll be in Milan at the end of February, then I'll fly directly to Barcelona to attend the Mobile World Congress. I will only be home for a few hours in Budapest to re-pack my bags and then I will fly to Paris at dawn to report firsthand the next season's Fall/Winter trends.

What are your plans for the future?

– I have a lot of projects, one of them being my labor of love. I have mentioned several times that the life of children with seeing disabilities is very important to me. At ELTE, my area of research for my PHD was creating a special school atlas for visually impaired students. Sadly, it wasn't accessible to everyone because of its price. Now, the possibility arose to organize a national campaign with the L'Occitane beauty brand the aim of which is to provide each special needs school with the atlas that I drew. This is the most important thing to me right now. Let the rest be a surprise; I promise you'll see everything on the blog!

természeti szépségek is akadnak bőven. Egyik nap vezetett túrán vettem részt az Atlasz hegységben, ahol meglátogattuk a berberek, az őslakosok kis hegyi falvait. Mondanom sem kell, hogy aznap este nem volt gondom az elalvással.

Mi az egyetlen dolog, amit kiemelnél, ami a legjobban tetszett Marokkóban?

– Ha egy dolgot kell kiemelnem, akkor az óvárosi piacot mondanám. Szavakkal nem nagyon lehet leírni, azt látni kell. A nyüzsgés, az illatok, a portékák, a színek...

Mondanál pár szót az ottani emberekről, a kultúráról?

– A kultúrák keveredése miatt a lakosság összetétele vegyes. Találkoztam őslakosokkal, ún. berberekkel a hegyekben, a városokban viszont jellemzően arabok élnek. De mivel Marokkó eredetileg francia gyarmat volt, hallani lehet néha francia szavakat is az utcán. Alapvetően igazi déli népre jellemző temperamentumos (néha kicsit hangos), vendégszerető emberekkel találkoztam.

Mi a „must see” szerinted?

– Egyértelműen a Medina – Marrakesh óvárosa.

Biztosan beszereztél pár kincset.

Mesélnél az ottani vásárlási lehetőségekről?

– Elvileg vannak bevásárlóközpontok, de oda nem mentem el. A helyi bazársoron vásároltam. Gyönyörű bőrdíszműves holmiktól roskadoztak a piaci kofák standjai. Részegítőn hatott rám a cserzett bőr illata. Be is szereztem néhány ikonikus bőrpapucst.

Szerinted miért érdemes Marokkóba látogatni?

– Vérbeli egzotikus hely, misztikus hangulata teljesen magával ragad. Ezenfelül imádom az ízletes ételeiket. A gyönyörű építészet pedig már csak hab a tortán.

Mit kell tudnia annak, aki most tervezi marokkói útját?

– Ne tévesszen meg senkit, hogy Marokkó Afrikában található, mert hűvös lehet az idő még napközben is! Szóval érdemes meleg ruhát is vinni, ha nem szeretnénk megfázni. Illetve mindenképpen csekkoljuk az időjárás-előrejelzést, mielőtt útnak indulunk!

Legközelebb hová utazol?

– Februárban kezdődik a fashion week szezon, ezért február végén Milánóban leszek, utána egyből átrepülök Barcelonába a Mobile World Congressre, és csak pár órát leszek itthon Budapesten, hogy átpakoljam a bőröndömet, hajnalban már repülök is Párizsba, hogy első kézből közvetítem a következő szezon őszi/téli trendjeit.

Mik a jövőbeli terveid?

– Rengeteg tervem van, és ezek közül egy a szívügyem. Már sokszor említettem, hogy nagyon fontos számomra a látássérült gyerekek sorsa. Az ELTE-n a PhD kutatási témám is az volt a doktori iskolában, hogy készítettem egy speciális iskolai atlaszt a gyengén látó diákoknak. Csak sajnós nem tudott mindenkihez eljutni az ára miatt. Most adódott az a lehetőség, hogy a L'Occitane beauty márkával tervezünk össze egy nagy országos kampányt, amelynek az lesz a célja, hogy minden „SNI-iskolába” eljuttatjuk az atlaszt, amit én rajzoltam. Ez most számomra a legfontosabb. A többi legyen meglepetés, ígérem, mindent látni fogtok a blogon.

On board captain, we're off to North Africa!

TENGERRE KAPITÁNY,
ÉSZAK-AFRIKA
AZ IRÁNY!

by Cseperke Orsolya TIKÁSZ, Journalist
Szerző: TIKÁSZ Cseperke Orsolya, újságíró

It has been a long enough time since the economic crisis and the accident of the Costa Concordia to take a liking for longer cruises once again. However, it is quite interesting that compared to the other regions of the Mediterranean the coasts of North Africa are not that popular despite the several curiosities one may find there.

In the beginning, only the wealthiest could afford to go on cruises. But the target group of several week long cruises has changed a lot in the past century. This way of travelling became very popular and wide-spread by the 1980s, which is perfectly demonstrated by the growing number of television series set on ships. When the world crisis broke out in 2008 and the Costa Concordia seafarer struck the rocks in the January of

A gazdasági válság és a Costa Concordia balesete is elég messze van már ahhoz, hogy újra szívesen induljunk akár hosszabb tengeri hajóútra is. Érdekes módon azonban a Mediterráneum többi területéhez képest Észak-Afrika partjai kevésbé népszerűek, pedig arra is jó néhány érdekességet talál a hajóval érkező.

Kezdetben a tengeri kirándulásokat csak a leggazdagabbak engedhették meg maguknak. A többhetes hajóutak közönsége azonban erősen megváltozott az elmúlt évszázadban. A műfaj igazán népszerűvé és elterjedté az 1980-as évekre vált, amit a hajóutas sorozatok gyarapodása is bizonyít. Amikor 2008-ban kitört a válság, és 2012 januárjában zátonyra futott a Costa Concordia tengerjáró, azt gondolták az utazásszervezők, hogy

senki nem akar majd tengeri hajóútra menni. A pesszimista spekuláció azonban nem jött be. Persze ehhez a megfelelő marketingre is szükség volt. A baleset kapcsán rengeteg hírességet megszólaltattak, akik elmondták, milyenek is valójában a tengeri utak. Korábban sokan unalmasnak és nyugdíjasnak gondolták a műfajt. De idővel nyilvánvalóvá vált, hogy ez tévedés. Nemcsak hogy kényelmes, de rendkívül izgalmas utazási forma. A hajó rendszerint éjszaka jut el egyik kikötőből a másikba, így nappal számtalan kirándulás várja a turistákat az adott városokban. Magán a hajón, vagyis az úszó szállodában pedig a legkülönbébb sportolási lehetőségek, úszómedence, színház, mozi, kaszinó, diszkó és gyerekjátsszó van. Ez utóbbi természetesen elengedhetetlen feltétel a kisgyerekekkel utazóknak. Még mielőtt felhőrdülnénk, hogy melyik elvetemült szülő indul akár többhetes hajóútra a gyerekével, gondoljuk végig a

2012, travel agencies thought that no one would ever want to go on cruises again. But the pessimistic speculation didn't come true. Naturally, good enough marketing was necessary for this. Several celebrities have been interviewed on the occasion of the accident, who all talked about the reality of cruises.

Previously, many people considered going on cruises boring and good only for retired people. But in time it became obvious that they were wrong. It is not only a comfortable but also a very exciting way of travelling. The ship usually covers the distance between two harbours at night so tourists can explore the given cities during the day. And on board the ship, in other words on the floating hotel, they can choose from among all types of sporting activities, swimming pools, theatre shows, cinemas, casinos, discos and children's programmes. The latter one is naturally an indispensable condition for families. Before you start blaming evil-hearted parents for taking their kids on a long cruise, let's think about its advantages! So many experiences are concentrated in one spot during a journey (starting with the magical captain of the ship and the children's playrooms to relieve

mothers finishing with the ultimate beach experience) that not only a good night's sleep, but also the rise in parents' popularity is also guaranteed. Although it is a holiday at the seaside that means a summer vacation for most Hungarians, more and more people take part in sea cruises. The reason for this is that more and more ships are launched from the harbours by different companies and that those interested may find more and more affordable prices due to competition. Hence, it might even happen that a cruise costs as much as a traditional holiday at the seaside.

Some people consider it a fact. It can be a very favourable offer to get all the journey, accommodation, water, sights and different programmes for the money you pay. In fact, you have to bother with packing only at the beginning and at the end of the voyage.

According to the data of statista.com, one of the biggest online statistics service providers, Europe's cruise market is the second largest after that of the USA. More than 6.5 million people set off on cruises from the old continent in 2015. It is probably not surprising that the most popular destinations are Italy, Spain and

forma előnyeit! Tulajdonképpen annyi élmény koncentrálódik egy ilyen út során (kezdve magától a varázslatos hajóskapitánytól, az anyát tehermentesítő játszóházon át a biztos sikerstrandokig), hogy nemcsak a mély éjszakai alvás, de a szülők magas népszerűsége is garantált.

Bár Magyarországon ma is a tengerparti nyaralás jelenti a legtöbb ember számára a nyári vakációt, mégis egyre többen vesznek részt tengeri hajóúton. Ennek egyrészt az a magyarázata, hogy egyre több hajót indítanak el a kikötőkből a társaságok, illetve a konkurencia miatt egyre kedvezőbb árakkal találkozhatnak az érdeklődők. Így előfordulhat, hogy árban a hajóút versenyre kelhet a klasszikus tengerparti nyaralással. Vannak, akik ezt tényként kezelik. Igazán kedvező lehet, hogy a befizetett pénzünkért egyszerre kapjuk meg az utazást, a szállást, az ellátást, a vizet, a látnivalókat, a különböző programokat. Ráadásul mindezt úgy, hogy csak az út elején és a végén kell pakolnunk. Az egyik legnagyobb internetes statisztikai szolgáltató, a statista.com adatai szerint Észak-Amerika után Európáé a második legnagyobb hajóútpiac. Az öreg kontinensen több mint 6,5 millióan indultak hajóútra

2015-ben. Talán nem meglepő, hogy Olaszország, Spanyolország és Görögország a legnépszerűbb úti cél, pedig Észak-Afrika is tartogat nem kevés látnivalót.

Képzeljük el, ahogy Casablancából elindulva érintjük a végtelen sivatagot és a történelmi emlékeket, aztán napozunk a csodás tengerpartokon, a medinákban a bódító, színes fűszeres piacokon korzózunk, miközben akár egészen Egyiptomig visz bennünket a hajó. Valamirevaló kapitányok pedig kikötnek Karthágónál, Tripolinál, Alexandriánál. Ráadásul végig az út alatt napsütés és meleg víz simogat. Persze itt is felvetődik a kérdés: mikor

érdemes észak-afrikai hajóútra kelní? Erre a legegyszerűbb válasz a tavasz és az ősz, mert ilyenkor hűsebb az idő, és kisebb a tömeg. Viszont az időjárás errefelé igen változatos, a partszakasz különböző területeitől függően.

Marokkó például nyáron esős. Algéria és Tunézia ugyan már tavasszal is meleg, de még kellemesen. Líbiát télen és kora tavasszal a legérdekesebb felkeresni, mert késő tavasszal már tombolnak a homokviharok, nyáron pedig szörnyen meleg és párás. Egyiptom szeptembertől áprilisig a legkellemesebb, de a karácsonyi-újévi időszakban annyira népszerű, hogy érdemes jó előre lefoglalni az utat.

Greece, although North Africa has a lot to offer, as well.

Just imagine that you leave Casablanca, stop by the endless desert and the historic monuments, sunbathe on the magical beaches, stroll around the intoxicating, colourful spice markets in the medinas, while the ship can take you as far as Egypt. And every respectable captain will cast anchor in Cartago, Tripoli and Alexandria. Meanwhile, you're caressed by the sunshine and warm water.

Naturally the question arises when it is worth going on a North African cruise. The simplest answer to the question is in spring and in autumn, because the weather is a bit cooler and the crowd is smaller. But the weather is quite varied there, it depends on the different section of the coastline. For instance, Morocco is quite rainy. Even though Algeria and Tunisia are already warm in the spring, the weather is still pleasant. It is best to visit Libya in the winter and early spring, because the sandstorms come late spring and the summer is unbearably hot and humid. Egypt is the most pleasant from September to April, but it is very crowded in the Christmas and New Year period so it is recommended to book your trip well in advance.

Morocco's cool surfing venues

by Ildikó KARAKAI, Journalist specialised in foreign politics

Despite its close geographical location to Europe, Morocco is a destination that promises exotic adventures to travelers. It is also the home of world-class surf locations – some of them being the world's best surfing venues with good reason. They are reliable and exciting all the year round. Morocco has a coastline of 3500 kilometers – who would have thought that? Moreover, at least some part of it is characterized by moderate Atlantic climate and strong winds. Morocco became a country to attract many visitors in the 60's and 70's, back then it was considered a real paradise for hippies. You can still feel some of this atmosphere on the beach.

It is still mostly those looking for something different who come to this country, those searching for a feeling impossible to experience in the Meccas of mass tourism. The long costline along the Atlantic Ocean and the winds that always blow incite more and more surfers to come. From the happy-go-lucky Berber villages to the big cities, Morocco has much more to offer than just waves, both in and outside of the water, to tourists who come to surf.

When you are not surfing the waves, you can discover lovely bazaars, laze in a café and sip mint tea, or enjoy the mélange of the Arab, Berber and French cultures. It is also good that surfing isn't just a tourist activity here. Surf culture is highly important in Morocco, a hero of which is called Boujmaa Gouilloul, who is an internationally well-known professional surfer.

There are several venues that are equally good for surfing, windsurfing and kitesurfing.

Allow us to present six of them; no matter which one you choose, you are sure to be satisfied.

Marokkó közel fekszik Európához, mégis egzotikus és kalandok ígéretével teli úti cél. Egyben világklasszis szörfhelyek otthona – némelyik közülük joggal tartozik a Föld legjobbjai közé. Megbízhatóak és izgalmasak egész éven át. Marokkónak – hitte volna? – 3500 kilométer hosszú tengerpartja van. Valamint – legalábbis a part egy részén – mérsékelt atlanti klímája és erős szelei.

Marokkó a hatvanas–hetvenes években vált sokakat csábító helyé, akkoriban igazi hippiparadicsomnak számított. Ennek a hangulatából még ma is érezhetünk valamit a tengerparton. Ma is zömmel olyanok keresik fel az országot, akik valami másra vágnak. Olyan életérzésre, amit nem kaphatnak meg a tömegturizmus Mekkáiban. A hosszú atlanti-óceáni part és a megbízhatóan érkező szelek miatt egyre több szörfös is érkezik.

A laza berber falvaktól a nagyvárosokig Marokkó a hullámokon túl is sokat tud nyújtani a szörfutistáknak a vízben és azon kívül is. Amikor éppen nem a hullámokat lovagolja az ember, hangulatos bazárokat fedezhet fel, elheverős kávézóknak kortyolgathat mentateát, vagy élvezheti az arab, berber, francia kultúra egyvelegét. Az is jó, hogy a szörfözés nemcsak turistatevékenység itt. Marokkóban jelentős a helyi szörfkultúra, melynek a hőse Boujmaa Guilloul, a nemzetközileg is jól ismert profi szörfös.

Sok hely van, amely szörfözésre, széllovaglásra, kiteszörfözésre egyaránt alkalmas. Most hatot mutatunk közülük – bármelyiket is választja valaki, biztosan nem csalódik.

MAROKKÓ MENŐ SZÖRFÖS HELYEI

Szerző: KARAKAI Ildikó, külpolitikai újságíró

Essaouira is undoubtedly the best of all the surfing venues, it has been since the 80's. No matter whether you are a beginner or a professional, you will be satisfied if you come here. Its 4 km-long beach strip has a 90-degree angle, providing a wide range of conditions with, different kinds of wind depending how far we venture from the city. From June to August, there are strong winds, some going up to 12 knots. For beginners, it is best to go surfing in the morning during this period, before the winds grow strong. In the fall or in the winter, the Atlantic storms often provide good surfing conditions in the bay, with relatively tame, long waves on which beginners can test their skills. On one end of the beach there is a place with calm water; it is perfect for those who love to freestyle.

After a day spent in the water, it is worth staying on the beach. Just watch the sunset from behind the bay and the sand castles. There are great bars on the beach where we can stretch our muscles, or we can walk to the beautiful old town to see picturesque fortresses and enjoy fantastic seafood restaurants and cocktail bars hidden on rooftops. One of the many reasons making Essaouira the king of surfing venues is that it offers many other possibilities as well. Even if we would rather not spend another day on the beach. The climate is pleasant here all the year round, but summer is the best: the weather is between 25 and 31 degrees from May to October, thanks to the balmy Atlantic breezes.

Essaouira kétségkívül a marokkói szörfhelyek királya. Már a nyolcvanas évek óta. Bármilyen szinten szörfözik is valaki a kezdőtől a profiig, nagyot nem tévedhet, ha idejön. Négy kilométer hosszú strandjának vonala 90 fokos szöget ír le, így meglehetősen változatos körülményeket biztosít, különböző típusú széllel – attól függően is, hogy mennyire távolodunk el a várostól. Júniustól augusztusig mindig erős szelek fújnak, akár 12 csomósak is. Ilyenkor a kezdőknek reggel a legjobb kimenniük, mielőtt még igazán erőre kapna a szél. Ősszel vagy télen az atlanti viharok gyakran teremtenek jó szörfös körülményeket az öbölben, viszonylag szelíd, hosszú hullámokkal, amelyeken a kezdők tesztelhetik az ügyességüket. A part egyik végén van egy sima vizű hely is, ami tökéletes a freestyle szerelmeseinek.

A vízen töltött nap után érdemes a parton maradni. Bámolni a naplementét az öböl és a homokvárak mögött. A parton remek bárók vannak, ahol ellazíthatjuk az izmainkat, vagy beszélgethetünk a szépséges belvárosba, a festői erődök, fantasztikus halélettermek és a tetőkön megbúvó koktélbárok közé. Szavíra azért is a szörfhelyek királya, mert sok más lehetőséget is rejt. Akkor is, ha egy napot inkább kihagynánk már a vízen. Egész évben kellemes itt a klíma, de a nyár a legjobb: májustól októberig finom 25-31 fokot mérnek, hála a hűsítő atlanti fuvallatoknak.

Essaouira

Moulay Bouzerktoun

Moulay is approximately a twenty-minute drive away from Essaouira, and provides fantastic surfing conditions for those already at a fairly advanced level. Here also, the winds are the strongest in the summer, but the waves are the largest in the winter, sometimes even reaching a height of three meters. The wind is a cross wind, and it blows in the direction of the coast. Moulay is actually a calm fishing village; the majority of tourists are attracted by Essaouira. But we can still find several hotels, surf instructors and rentals. The most adventurous solution is camping out on the coast, though.

Moulay kocsival nagyjából 20 percre van Szavírától, és a haladóbbaknak ígér fantasztikus hullámlovas körülményeket. Itt is nyáron a legerősebbek a szelek, de a hullámok télen a legmagasabbak, néha akár háromméteresek is. A szél oldalszél, a part irányába fúj. Moulay valójában nyugodt halászfalu, az utazók zömét Szavíra csábítja el. De azért itt is találunk néhány szállodát, szörfoktatót és kölcsönzőt. A legkalandosabb megoldás viszont a parton kempingezés.

Sidi Kaouki

As this venue is situated not far from Essaouira, we can even make a short trip here from the latter, or simply plan to spend the entire surfing vacation here. It is considered an excellent surfing venue in its own right, and numerous hotels and restaurants await guests here; it is rapidly gaining popularity among average holiday makers (i.e. those who are not surfers), as well. Waves do not reach heights as big as in Moulay; they are mostly 1 or 2 meters high. Despite this, it isn't a place recommended for beginners. Those who are at a more advanced level, however, can find it a perfect place to improve their skills.

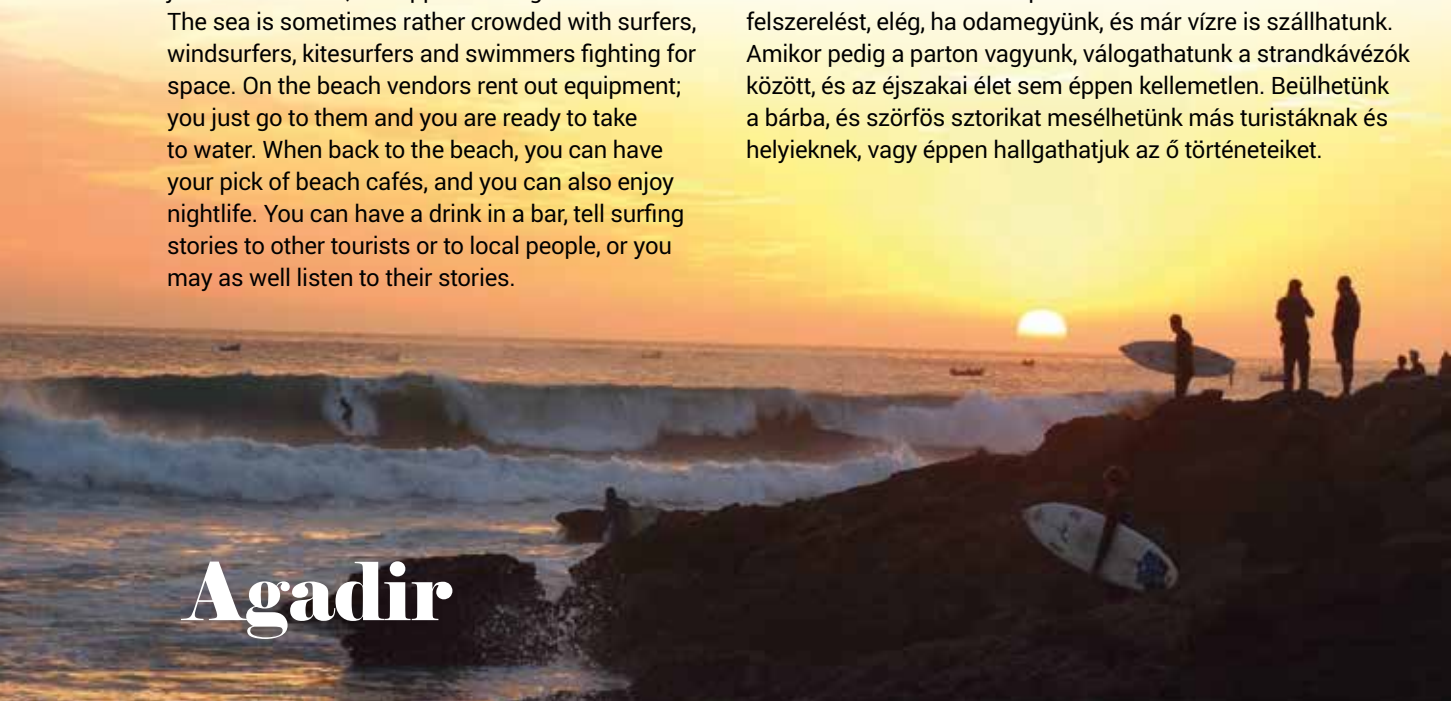
Ez sincs messze Szavírától, akár onnét is átrándulhatunk, vagy szervezhetjük ide az egész szörfös vakációt. A saját jogán is kitűnő szörfös helyként számontartott faluban jó néhány hotel és étterem várja a vendégeket, a hely egyre népszerűbb a sima (értsd: nem szörfös) nyaralók körében is. A hullámok nem nőnek olyan nagyra itt, mint Moulayban, többnyire 1-2 métereseek. Ennek ellenére nem kezdőknek való hely, de a haladóknak kitűnő lehet arra, hogy csiszolják hullámlovas tudásukat.

Some say that Agadir perhaps doesn't provide the best conditions in Morocco for those who seek the highest waves and the strongest winds. The city itself, however, is likeable, friendly and vibrant, a perfect place for a vacation. In the past few decades it has become the center of the country's surf and beach subculture. Those who like to combine different things, or simply try out other sports, or just want to relax, will appreciate Agadir.

The sea is sometimes rather crowded with surfers, windsurfers, kitesurfers and swimmers fighting for space. On the beach vendors rent out equipment; you just go to them and you are ready to take to water. When back to the beach, you can have your pick of beach cafés, and you can also enjoy nightlife. You can have a drink in a bar, tell surfing stories to other tourists or to local people, or you may as well listen to their stories.

Azt mondják, Agadir talán nem a legjobb szörfös körülményeket kínálja Marokkóban azoknak, akik a legmagasabb hullámok és a legerősebb szelek után vágynak. Viszont maga a város szerethető, barátságos és vibráló, nagyszerű hely egy nyaraláshoz. Az elmúlt évtizedekben az ország szörf- és strandkultúrájának központjává vált. Azok, akik szeretik keverni a dolgokat, kipróbálni más sportokat, vagy csak úgy pihenni, értékelni fogják Agadirt. A víz kicsit zsúfolt néha, szörfösök, széllovasok, kiteszörfösök, úszók küzdenek a térért. A parton az árusok kölcsönöznek felszerelést, elég, ha odamegyünk, és már vízre is szállhatunk. Amikor pedig a parton vagyunk, válogathatunk a strandkávézók között, és az éjszakai élet sem éppen kellemetlen. Beülhetünk a bárba, és szörfös sztorikat mesélhetünk más turistáknak és helyieknek, vagy éppen hallgathatjuk az ő történeteiket.

Agadir

MEN'S CHALLENGE

About twenty kilometers from Agadir, Taghazout is considered the best surfing destination in Morocco for those looking for serious waves. It attracts many world-class surfers, as well. It is best for advanced and professional surfers because of its often truly frightening waves. There are many popular sites around the village. Waves regularly reach a height of 3 meters. If we rent a car, we can discover lots of new sites in both directions from Taghazout. One example of them is the so-called "Killer Spot", which got its name not because it is extremely dangerous but because lots of killer whales frequent the area. These animals are no other than orcas.

Taghazout

Mintegy 20 kilométerre Agadirtól Taghazoutot tartják a legjobb marokkói szörfös desztinációnak azok, akik a komoly hullámokat keresik. Sok világklasszis szörfözőt is vonz a hely. Leginkább haladóknak és profiknak ajánlott a gyakran tényleg félelmetes hullámai miatt. A falu körül több népszerű hely is van. A hullámok pedig rendszeresen elérik a háromméteres magasságot.

Ha autót bérlünk, sok új helyet fedezhetünk fel Taghazouttól mindkét irányba. Ilyen a Gyilkos Pont, amit nem azért hívnak így, mert extrém módon veszélyes, hanem azért, mert gyakran járnak arra gyilkos bálnák. Ők nem mások, mint kardszárnyú delfinek.

Dakhla is a fantastic destination for all kind of surfers, i.e. for all surfers no matter how skilled they are. Almost all its visitors are those who are lovers of the wind and the waves, or of a friendly, artistic ambience. Many of the world's best surfers praise Dakhla, those who know it because they take part in the annual competition for 40 kilometers called Dakha Festival. The winds are strong here; we can mostly expect 15-25 knots in the summer.

In the bay, beginners can practice safely in the shallow lagoon beside the beach. The calm water of the bay with its strong winds is an outstanding place for those who love freestyle and speed. Those seeking waves have to walk to the end of the headland.

After a tough day on the water, Dakhla too awaits the surfers with many restaurants and cafés. Many people made friends while enjoying an excellent dish of tagine. This is a different kind of experience than the one the tourist-filled Essaouira provides, but those who have been here say that this is one of Morocco's best surfing venues beyond doubt. Summer in Dakhla, by the way, can be extremely hot. This place is best to visit from September till May.

Dakhla

Dakhla fantasztikus desztináció minden rendű és rangú, vagyis bármilyen szinten tudó szörfösnek. Gyakorlatilag más nem is látogatja, csak az, akit vagy a szél vagy a hullámok vagy a barátságos, művészi légkör vonz. Dakhlaról elismerően szólnak többen is a világ legjobb szörfősei közül, akik onnét ismerik a helyet, hogy évről évre részt vesznek a 40 kilométeres Dakhla Fesztivál nevű versenyen. A szelek erősek erre, nyáron többnyire 15-25 csomóra számíthatunk.

Az öbölnél a kezdők biztonságban gyakorolhatnak a sekély vízű lagúnában, a strand mellett. Az öböl sima vize az erős szelekkel nagyszerű hely a freestyle és a sebesség híveinek. Akik a hullámokat keresik, azoknak ki kell menniük a földnyelv végére.

A vízen töltött kemény nap után Dakhlában is sok vendéglő és kávézó várja a szörfösöket, egy kitűnő tagine mellett nem egy barátság született már. Más élmény ez, mint amit a turistákkal tömött Szavíra nyújt, de aki járt már itt, azt vallja: kétségkívül ez Marokkó egyik legjobb szörfös helye. Dakhlában egyébként a nyár extrém forró is lehet. Ezt a helyet inkább szeptembertől májusig érdemes látogatni.

Egy érdekes ember,
egy különleges életút.

GLOBO PORTÉ

Hetente új adás kedden
18 órakor a Globo Televízióban.

GLOBO TV®

A műsor kiemelt támogatója:

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

ESZTENDŐ	MEGFEJ-TENDŐ	ÉVA BECÉZVE		SZALMA-KÖTEG LIBANONI AUTÓJEL	KOMOR-NYIK, INAS		TYUKANYÓ HANGJA KÖR SUGARA	HOZZA-SIMUL BECÉZETT OLIVÉR	MEGFEJ-TENDŐ
→	↓	NEM SIETNI PUSKÁVAL LŐ	→	↓	VAD- REGÉNYES FARMER- MÁRKA	→	↓	↓	↓
MEGHITT	→	↓			LENGYEL LÉGICÉG ARGON VEGYJELE	→	...DE FRANCE ÉS LATINUL	→	
SEZMÉT- TÁROLÓ EDÉNY	→			BELGA NÉP- CSOPORT KIS PATRICIA	↓		FÉRFINÉV	→	
HÁROM OLASZUL	→			SZÓRÓDIK	→		TUPOLJEV REPÜLŐJE	→	KÖTŐ- HANG
BETEGSÉG	→			KÁRTYA- CSOMAG			KUTYAHÁZ		KEMÉNY RAGASZTÓ
→		AVION	→	↓	SZÁJ PÁROS BETŰI	ÁLLAMI BÍZTOSÍTÓ NÉMET NŐI NÉV	↓	OROSZLÁN NÉV KÁLIUM VEGYJELE	↓
EGY SZEKÉR SZÉNA	→	↓			↓	↓	↓	BALOGH NÓRA BABAING	→
IZOMKÖTŐ SZALAG	→	KIFELE!	→	NYÍLÁS- ZÁRÓK			VÁRMA- RADVÁNY ZIMÁNY TÍMEA	↓	
NŐI NÉV	→	IGEN CSEHÜL	→	TROJÁ MÁ- SIK NEVE					
→		↓		↓	NÉVELŐ	→	SZÁRAZ FŰ	→	
OTTOKÁR BECÉZVE		MEGFEJ-TENDŐ PÁPAI KORONA	→	↓	IDEGEN ISTVÁN KERTI SZERSZÁM	→	↓		
→		↓		IMÁGIUS EGYSÉG DUNÁNTŰ- LI HEGY	→		ANGOL KFT SUMÉR VÁROS	→	
ÓNAGY ILONA	→	IDŐS BÜNHŐDIK	→			LAJOS BECÉZVE ILYEN LÁDA IS	→		É PÁRJA DUNA EGYIK ÁGA
SZÍNHÁZI ELŐADÁS	→	ANGOL FÉRFINÉV MEGFEJ-TENDŐ	→			↓	REGISTERS KÓPIA	MILLILITER 11. HÓNAP RÖVIDÍTVE	→
→	↓			LÁNGOL ILYEN SZEG IS VAN	FÉLELEMI GYARA- PODIK	→	↓	BUTÍTÓ BORSZÓLÓ ÁLLATÖVI JEGY	→
KERTI HÁZIKÓ	→			PAKS!!! TENGERI ÁROK	↓				MEGFEJ-TENDŐ
GRAMM	→	OROSZ YVETT	→		BRAZIL FOLYÓ	→	CSÍKOK SÓ NÉMETÜL	→	↓
ALÁTÉT	→	KEBEL	→			TEMÉRDEK ROSSZ A KARALÁBÉ	→	NEM ANGOLUL CIRKA RÖVIDÍTVE	→
→		↓				↓		ÓN VÉR- FAKTOR	→
SVÉD VÁL- TÓPÉNZ ILLETVE RÖVIDEN	→	↓		INDONÉZIA AUTÓJELE ZSÁKUTCA KRESZJELE	MASKARA Á PÁRJA AZ ABAC-	→	↓		KIS SÚLY RÖVIDÍTVE TÁRGYRAG
ALULRÓL RÖGZÍT- HETŐ	→			↓	↓				↓

Előfizetési kedvezmény

1 évre 10.440 Ft • 2 évre 19.600 Ft

Tropical
Travel & Lifestyle

Előfizetések megrendelése:
info@tropicalmagazin.hu • +36 30 851 0000
facebook.com/tropicalmagazin • www.tropicalmagazin.hu

LILLAFÜREDI

NATURAL WATER

WWW.LILLAFUREDI.HU